ABC Amber Palm Converter, http://www.processtext.com/abcpalm.html

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\F\FLOS František_Flos František - Za pokladem.pdb

PDB Name: zdroj
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXt
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

FRANTIŠEK FLOS

ZA POKLADEM

ALBATROS

PRAHA

(c) Karel Flos, Vlasta Flosová, Jiřina Karlíkova 1971
Illustrations (c) Zdeněk Filip 1971

1
POHŘEB NA MOŘI

Na palubě velikého francouzského parníku "Chile", který zdvihl kotvy v Marseille před čtrnácti dny, totiž 1. července 1910, bylo již ráno hlučno a živo. Lodní záznamy ukazovaly 5° 10' severní šířky a na mapě mohli se cestující přesvědčit, že přímo na západ ve vzdálenosti asi 80 kilometrů leží na africkém břehu osada Obbia. Indický oceán byl klidný, avšak cestující byli rozčileni horkem. Užili dosyta parných slunečních lázní v Rudém moři a nenalezli na oceánu ochlazení, protože se blížili k rovníku. Co je tedy vyvolalo ze studených lázní nebo ze salónu, kde buď chladná voda, nebo rychle se otáčející větráky mohly jim poskytnout žádoucí ochlazení? Smutná událost.

Včera v noci zemřel na parníku cestující I. třídy a dnes ráno měl být podle lodního příkazu pohřben ve vlnách mořských. Proto se sešli všichni cestující na palubě, aby zesnulému prokázali poslední poctu. Budou muset sestoupit na nižší palubu, až zazní zvon. Čekali tu muži, ženy i děti a ozýval se nejen francouzský, nýbrž i německý, portugalský a italský hovor. Skoro všichni cestující I. třídy znali od vidění asi třicetiletého muže útlé postavy, žlutého a vyhublého obličeje, v němž zářily tmavé oči a stahovala se jemná ústa skoro stále v pohrdlivém úsměšku, nikdo se s ním však blíže neseznámil, neboť mladý a patrně nemocný muž se vyhýbal bližšímu styku. Zazněl zvon a cestující rychle sestupovali z vrchní paluby, aby se zúčastnili obřadu. Nad nebožtíkem, zabaleným v plachtě, promluvil stručně kapitán. Za cestujícími I. třídy tlačil se zástup cestujících třídy druhé a třetí a z podpalubí vyšlo mnoho vojáků, které odvážela "Chile" na Madagaskar. Kapitán promluvil o nebožtíkovi, který se vracel ze své vlasti, v níž hledal uzdravení, do svého působiště Mom-basy. Jmenoval se Emanuel Rosický a byl rodem Čech.

"Ach, ubohý hoch byl tedy krajan," ozval se hlas mezi cestujícími I. třídy. Dvacet lidí se ohlédlo na nevysokého, avšak statného pětapadesátníka, jehož krátce ostřihané vlasy a anglický knírek nad duchaplnými ústy již zbělely. "Monsieur Březina našel krajana v poslední chvíli," ozval se dívčí hlásek francouz-

sky a hned nato zaševelily četné poznámky, vyslovující podivení nad takovou zvláštní náhodou. "Jak podivné! Jaká náhoda! Proč se již dříve neseznámili?" ozývalo se kolem.

Jak zřejmo, nebyli cestující zarmouceni smrtí člověka jim lhostejného, ba spíš se bavili nenadálou příhodou.

Monsieur Březina, vlastně Březina, byl na lodi velmi oblíben a s několika rodinami již spřátelen, proto se obrátila pozornost cestujících od mrtvého k živému. Kapitán skončil obřad, hudba zahrála francouzskou hymnu a lodníci přesunuli zabalenou mrtvolu přes okraj paluby. Všichni přítomní obnažili hlavy a nehybné tělo lehce sjelo do vln.

"Prosím vás, mr.* Březino, abyste mne laskavě navštívil v mé kajutě," pravil kapitán a obecenstvo se rozcházelo. Zesnulý Emanuel Rosický byl patrně bohatý muž, který měl svůj nemovitý majetek v Mombase. Bylo tedy potřebí, aby parník "Chile" prodloužil pobyt v tomto přístave.

Kapitán se smluvil s mr. Březinou, že vykonají vše, co se dá vykonat, a mr. Březina slíbil, že oznámí smrt pana Rosického příbuzným do Čech, aby se postarali o majetek zesnulého.

Kapitán stiskl ruce mr. Březinovi a liboval si, že našel tak rozšafného a ochotného pomocníka, který se obětavě stará o zájmy krajana, z jehož zanechaných papírů se poučil o všech jeho poměrech.

Návrat pana Březiny na palubu byl netrpělivě očekáván, neboť cestující vítají každou událost, jen když je může na chvíli zabavit. Na velkých lodích je ovšem postaráno o různé zábavy, avšak cestující nejraději odpočívají v lenoškách anebo na pohovkách a naslouchají zajímavému vypravování. Mr. Březina vypravoval zvědavým, co za dobré uznal, a potom, unaven horkem, usedl do lenošky, aby si odpočinul. Tu k němu přistoupil velmi vkusně oblečený a hezký člověk, asi čtyřicátník. Vyžádal si dovolení, aby si směl přisednout, a představil se jako Cecil Romain (Sešij Roménn),

náměstek ředitele policejního úřadu v Tananarive. Mr. Březina stiskl podávanou ruku a vyslovil potěšení, že ses panem Romainem setkává a seznamuje.

"Váš projev o krajanovi, mr. Březino, mne velmi mile překvapil. Znám trochu vaši krásnou vlast. Prožil jsem totiž před čtyřmi roky tři rozkošné dny v nádherné Praze," vyprávěl pan Romain a usedl vedle pana Březiny.

Jaká to šťastná náhoda! Pan Březina setkává se tu skoro na rovníku s mužem, který byl v Praze, který viděl Čechy, třebas jen oknem železničního vagónu, který se však zajímal o Prahu a vzpomínal na její krásy. Mimoto měli oba pánové stejný cíl, oba pluli na Madagaskar a oba vystoupí v témž přístavu, jenomže pan Romain je na Madagaskaru "doma" a pan Březina tam přijíždí poprvé. Mají ještě týden cesty před sebou a oba se radují z toho, že se seznámili. Panu Březinovi může tato známost velmi dobře prospět, protože cestuje na Madagaskar ve věci nesmírně důležité a ožehavé.

Ačkoliv byl pan Březina velmi moudrý, korektní a opatrný, přece jenom pověděl za ten týden panu Romainovi, proč se vydal na tak dalekou cestu z Čech na Madagaskar a co tam chce a musí vyřídit.

"Jsem kamenář," pravil pan Březina, a když pan Romain k němu nechápavě vzhlédl, usmál se mr. Březina a vysvětloval: "Mám v Čechách brusírnu drahých kamenů i dílnu na výrobu kamenů umělých. Výroba je tak dokonalá, že ani znalci nerozeznávají hned pravý kámen od umělého. Před patnácti lety vypravil jsem na Madagaskar nejlepšího svého vyučence Karla Černého, aby prohlédl krajiny, v nichž byla objevena naleziště smaragdů, akvamarínů, turmalínů a různých polodrahokamů. Mému jednateli, muži nad jiné schopnému, se podařilo, že nalezl údolí, jež slibovalo, že bude bohatým nalezištěm, a po delším jednání je za mé peníze a na mé jméno koupil. Koupě to byla výhodná a naleziště velmi bohaté. Karel Černý se časem stal pro svou poctivost a přičinlivost z úředníka spolumajitelem lomů a všech okolních pozemků. Vystavěl si v údolí pohodlný dům a oženil se v přesvědčení, že ina Madagaskaru našel druhou vlast. Byl šťastný a velmi spokojený, a když se mu narodil synáček, pracoval tím horlivěji. I já jsem byl spokojený, protože výtěžky byly znamenité. Kameny, které mi Černý posílal a které v mých brusírnách nabývaly broušením značné ceny, jsem velmi dobře a s velkým ziskem prodával. Štěstí však náhle uletělo z údolí

a všecky naděje leží roztříštěny jako střípky ze skleněné nádoby, do které se udeří kladivem. Před dvěma měsíci přiletěla ohromující zpráva. Dům Černého byl přepaden lupiči, přítel Černý byl v zápase zabit, všecky zásoby kamenů byly ukradeny, dům vyloupen a žena Černého i dvanáctiletý jeho synek byli odvlečeni neznámo kam. Rychle jsem se připravil na cestu, uspořádal jsem domácí věci, aby se v závodě pracovalo bez přerušení, a nyní pospíchám na Madagaskar, abych vyhledal ženu Černého s dítětem a zachránil, co se dá zachránit. Nedivte se tedy, pane Ro-maine, že mi parník pluje příliš pomalu a že nedočkavě toužím, abych už vstoupil na půdu Madagaskaru."

Mr. Romain poslouchal pozorně, a když pan Březina domluvil, podal mu ruku a pravil: "Slibuji vám, vážený pane, že vám chci být nápomocen. Podle vašeho sdělení leží údolí mimo hranice mé působnosti, avšak sjednám vám přístup ke generálnímu guvernérovi, který vás bude ve všem podporovat, a mimoto vám dám k ruce velmi schopného úředníka z tajné policejní služby, který žije již po léta na Madagaskaru a zná zemi i lid. Monsieur Capiohon, Marcel Capichom†, bude vaší pravou rukou."

2

GENERÁLNÍ GUVERNÉR

MARKÝZ CLAUDE TROUVILLE

Ke konci třetího týdne plavby spatřili cestující v dálce mys ďAmbře, totiž nejsevernější výběžek Madagaskaru, avšak parník "Chile" k němu nezaměřil, nýbrž směřoval velkým obloukem kolem východního výběžku k jihu. Nesměl se přiblížit k pevnině, protože moře je u ostrova mělké. Teprve skoro na 18° jižní šířky obrátil se přímo k západu a spustil kotvy daleko před městem Andervoranto, před nímž je sice přirozená rejda, ale ne dost hluboká pro velké parníky. Menší plavidla pospíšila z rejdy k parníku, aby odvezla cestující; pro pana Romaina připlul však

motorový člun, do něhož na pozvání sestoupil i pan Březina, a když člun přistál u hráze, byli pánové ušetřeni všech obtíží v celnici i v pasové a zdravotní kanceláři. Mr. Romain pospíchal, aby odjeli prvním vlakem do hlavního města Tananarive, než vyjede vojenský transport.

Bez pana Romaina nebyl by si pan Březina věděl rady a blahořečil šťastné náhodě, že se s vlivným úředníkem seznámil. Vlak jel velmi pomalu, protože železniční trať stále stoupala, a teprve když dosáhla planiny na 1 400 m nad mořem, objevilo se v dohledu hlavní město ostrova -Tananarive. Dřevěné domky jako skříňky a nízké chaloupky na okraji města byly vystřídány pěknými domy evropského vzhledu. Široké ulice, zastíněné řadami stromů, a pěkné parky slibovaly v městě příjemný pobyt.

Mr. Romain byl nejlepším rádcem pana Březiny. Dovezl ho až do velmi slušného hotelu a druhý den ho uvedl do soukromé kanceláře generálního guvernéra markýze Clauda Trouvilla. Byl to už dobrý padesátník a zřejmě muž znalý světa. Uvítal oba hosty velmi vlídně. Generálního guvernéra a mr. Romaina poutalo patrně dávné přátelství, proto projevil pan markýz zájem o vypravování pana Březiny.

Když pan Březina skončil a projevil pevný úmysl, že chce obhájit svůj majetek, napravit škody na statku a na domě přítele Černého, především však, že se vynasnaží, aby vysvobodil vdovu a chlapce ze zajetí lupičů, podal mu generální guvernér ruku a pravil:

"Pane Březino, těší mě, že jsem ve vás poznal muže tak rázného, a proto vám chci všemožně pomáhat. O vašich nárocích na zmíněné údolí a na objevená naleziště není sporu, také náprava škod může být urychlena, ale mnohem nesnadnější a svízelnější bude dopadnout zločince a vysvobodit zajaté. Je vám zajisté známo, že Madagaskar měří skoro 600 000 čverečních kilometrů, že tedy je větší než Francie, že však na něm žije necelých pět miliónů lidí, z nichž jest většina Malgašů, lidí podobných Pa-puáncům. Tito Malgašové dělí se na několik kmenů, z nichž jsou nejdůležitější kmen Betsileo, Šakalové, Betsimarakové a jiní. Mimoto žije tu dost Arabů, Indů a Židů, ale jen málo Francouzů a jiných Evropanů. Z toho je zřejmé, jak nesnadné bude pátrání. O přepadení statku a zavraždění majetníka došla úřední zpráva,

je však naprosto neznámo, zdali lupiči jsou z některého kmene rnalgašského, nebo jsou-li to bílí dobrodruzi, vyvržení

jako špinavá pěna z různých dílů světa.

Madagaskar je francouzská država teprve od roku 1896 a naše‚úřední moc' (pan generální guvernér se usmál) dosahuje jen tak daleko, kam dosáhnou bodáky našich vojáků."

Zprávy generálního guvernéra nemohly pana Březinu ani potěšit, ani povzbudit, avšak nedal se jimi odstrašit. Nevypravoval generálnímu guvernérovi o chlapci, který jako synek nezámožného brusiče drahých kamenů v Turnově se dal po skončené školní povinnosti na učení do obchodu, nezmínil se o tom, že chlapec brzy po vyučení osiřel a byl nucen vrátit se domů, aby zastával otce a staral se o výživu matky a sourozenců, nelíčil cizímu úředníkovi, jak těžko se probíjel, jak usilovnou prací a studiemi za mnohých nocí se snažil změnit způsob broušení kamenů a přemýšlel o výrobě kamenů umělých. Nebonosil se ani úspěchem při výrobě umělých diamantů, ani zdokonalením zboží jabloneckého, nýbrž odpověděl prostě:

"Děkuji vám, pane generální guvernére, za zprávy, za rady a slíbenou pomoc. Vytrvám. Přišel jsem s úmyslem, že rodinu přítele Černého vysvobodím a že matce i synkovi vynahradím všechny útrapy, a svůj úmysl provedu, kdybych měl na Madagaskaru prožít ne týdny, nýbrž i měsíce, ba i léta."

"Výborně!" zvolali oba pánové a podávali znovu panu Březinovi ruce.

Pan Romain se zmínil o nejschopnějším policejním úředníkovi, mr. Marcelu Capichonovi, a přiznal se, že panu Březinovi slíbil pomoc.

"Ale ovšem, ale zajisté," souhlasil generální guvernér. "To je znamenitá myšlenka, milý příteli! Mimoto vám vydám, pane Březino, písemné rozkazy pro všechny správce provincií, aby vám byli nápomocni. Doporučující dopisy vám, pane Březino, pošlu co nejdříve do vašeho hotelu."

Pan Březina opustil guvernérův palác s uspokojením, avšak jeho naděje na pomoc úřadů poklesly, neboť přiznání, že úřední moc dosahuje jen tak daleko, jak daleko dosahují bodáky vojáků, prozrazovalo, že lupiči jsou si toho také vědami a že uprchlí s lupem i se zajatci z dosahu úřední moci.

10

3

MONSIEUR MARCEL CAPICHON

Pan Romain pozval pana Březinu do policejní budovy, v níž byly jeho kanceláře. V předsíni oznamoval strážník panu Ro-mainovi, že mr. Capichon čeká ve své kanceláři na rozkazy pana náměstka, a pan Romain ihned poslal mr. Capichonovi vzkaz, aby ho navštívil.

Ve vysoké a vzdušné kanceláři náměstka policejního ředitele byl pěkný chládek, neboť okna byla obrácena k jihu a vířící větrníky působily příjemný průvan.

Mr. Romain nabídl hostu ochlazený nápoj i čerstvé ovoce a potom i výborné doutníky a cigarety na vybranou.

Oba pánové si hověli na pružných rohožkových sedadlech a oceňovali vůni tabáku, když vstoupil do kanceláře asi čtyřicetiletý hubený muž, všecek bíle oděný. Umělecky uvázaná kravata a žluté botky prozrazovaly jeho strojivost a touhu po eleganci zevnějšku, což také potvrzovalo nejen sklíčko houpající se na pružné šňůrce, nýbrž i rukavičky a lehounký slaměný klobouk, kterým mr. Capichon mávl při pokloně jako dávný mušketýr.

Bohužel jeho hubený obličej, řídký knírek a zbytky světlých vlasů na skráních nedodávaly jeho zjevu krásy a důstojnosti, ba naopak se zdálo, že jeho hlavu, v temeni a skráních neobyčejně širokou, a jeho dolů zúžený obličej nehnětl zřejmě umělec, protože mu protáhl tenký nos do délky a na bradu skoro zapomněl. Také jeho paže byly dlouhé, ruce velké a nohy nevybočovaly při chůzi ven, nýbrž šly rovnoběžně, takže mr. Capichon často klopýtal.

Když mr. Capichon pozdravil oba pány a na pozvání místo-ředitelovo usedl do lenošky a zapálil si cigaretu, vypravoval mu pan Romain, proč jeho host, mr. Březina, přijel na Madagaskar z takové dálky.

Mr. Capichon poslouchal jaksi nedbale; buď oklepával popel z cigarety, anebo se marně snažil, aby vpravil sklíčko do očního důlku. Přitom zdvihal hlavu jako pták, když pije, ale prožluklé sklíčko ihned vypadlo, jakmile sklonil hlavu.

Dojem pana Březiny nebyl příznivý. Tento doporučovaný

11

a prý výborný policejní úředník byl spíše fintivý panák než policista; vždyť skoro ani neposlouchá a naprosto nejeví zájem o zprávy. Náhle, jako kdyby si uvědomil, že vedle něho sedí pan Březina, silně se k němu nahnul a velmi zblízka si ho od hlavy až k patě prohlížel, jako kdyby se snažil najít prášek nebo skvrnu na jeho prádle anebo na obleku. Za celou dobu mimo pozdrav nepromluvil a pan Březina toho nelitoval, protože vysoký a fistulkový hlas mr. Capichonův nebyl mu příjemný.

Když mr. Romain skončil zprávu zmínkou o neochvějném rozhodnutí pana Březiny, že se vydá na cestu, aby vyhledal lupiče, zachránil zajaté a zmocnil se lupičů s uloupenou kořistí, vypadlo mr. Capichonovi znova sklíčko z oka na vestu a mr. Capichon projevoval zjevné leknutí. Jeho ústa se otevřela, jako když kapr lapá po červu.

Pan Březina se už nemohl zdržet, a proto pravil s lehounkým posměchem: "Pozoruji, že se mr. Capichon o věc nezajímá a že nemá do ní chuti.'"

"Oh, parbleu, že nemám chuť?" zvolal mr. Capichon nejvyšším hlasem, který mu však ihned přeskočil do břichomluveckého basu, "naopak, mám ohromnou, úžasnou, báječnou chuť na něco studeného a osvěžujícího, třeba na jalovcovou s chlazenou sodovkou."

Pan Romain se usmíval a poručil strážníkovi, který čekal v předsíni, aby mr. Capichonovi žádoucí osvěžení přinesl.

Mr. Capichon pil pomalu a se zvrácenou hlavou, takže mu sklíčko drželo v oku, avšak když odtrhl sklenici od úst, spadlo mu sklíčko do sklenice. A toto cinknutí skla o sklo probudilo náhle mr. Capichona.

"Drahý pane," pravil přirozeným hlasem a položil lehce ruce na koleno pana Březiny, "našel jste svého muže a váš muž najde lupiče i zajatce! Postarejte se o vhodný oblek, o malou, avšak spolehlivou automatickou pistoli s náboji, o dva tisíce franků (ostatní peníze ponechte zde v bezpečí) a jděte dnes brzy spát, protože zítra ráno o šesté hodině

odjedeme."

"Kam odjedeme?" ptal se pan Březina v údivu nad změnou hlasu i nad změnou jednání mr. Capichona.

"Na místo činu, drahý pane," odpověděl mr. Capichon. "Honba za lupiči, rozluštění záhad a správné sledování zdánlivě

ztracených stop, to vše vyžaduje pořádek; je to knížka, v níž nutno číst kapitolu za kapitolou. Zítra vyjdeme, abychom si přečetli první kapitolu. Na shledanou!"

Mr. Capichon si opět nasadil sklíčko, které -tentokrát výborně sedělo v očním důlku, poklonil se panu Březinovi, podal ruku panu náměstkovi a odešel, mávaje kloboukem.

Pan Březina se nechápavě podíval na mr. Romaina, avšak ten se jen hlasitě smál.

"Mr. Capichon nám zahrál dvě role ze svého bohatého rejstříku a doufám, že vám jich, pane Březino, zahraje na cestě ještě víc. Důvěřujte mu však, je to nejobratnější a nejstatečnější muž. Nyní však musíme uposlechnout jeho rad. Půjdu s vámi, abych vám pomohl vybrat vhodný oděv, tropickou přílbu, pevné lehké boty a kamaše. Malá zbraň a dobrý dalekohled jsou také velmi užitečné věci. Nezapomeňte na chinin, na dobrý kapesní nůž a na čpavek!"

Pan Březina uposlechl rad a ochotně v obchodech kupoval drobnosti, na které ho pan Romain upozorňoval. Oba pánové pak spolu poobědvali a odpoledne strávili ve stinném městském parku, kde naslouchali koncertu až do večera.

Když se pan Březina rozloučil s panem Romainem, jemuž slíbil posílat zprávy o všech příštích událostech, a vrátil se do hotelu, podal mu správce hotelu doporučující listy, které sem generální guvernér poslal, jak panu Březinovi slíbil.

Pan Březina napsal po večeři dopisy svým milým do Evropy, aby je upokojil, a ubezpečoval je, že je zdráv a že podniká cestu do svého údolí s nejlepší nadějí na úspěch.

Potom svěřil dopisy číšníkovi a brzy ulehl, aby se do páté hodiny dosti vyspal.

4

HLEDÁNÍ PRVNÍ STOPY

Druhého dne časně ráno čekal mr. Capichon před hotelem, a když pan Březina vyšel v novém ústroji, pochválil ho mr. Capichon zvláště proto, že jeho oblek byl praktický a jeho torba poměrně malá.

"Výborně," hlaholil mr. Capichon, ustrojený švihácky jako včera, "výborně, drahý pane, chybí vám jen slunečník na výlet, neboť v naší nové krásné vlasti praží slunce nemilosrdně. Nu, neškodí, koupíte si ho na cestě."

Když kráčeli k nádraží, pozdravoval i děkoval mr. Capichon do otevřených oken, neboť v Tananarive se časně vstává a každý s rozkoší vdechuje ranní svěží vzduch, který se za dvě hodiny změní v horkou lázeň. Teprve na nádraží ujal se mr. Capichon opět svého společníka a pravil:

"Koupíme si lístky do Antsirabé, kde je franoouzská posádka a kde si opatříte slunečník."

Pan Březina.si umínil, že se nebude horšit nad žerty mr. Capi-chona. Koupil dva lístky a vstoupil s mr. Capichonem do vlaku, jehož široké a vzdušné vozy jsou po straně spojeny úzkou chodbou, takže cestující mohou procházet podél všech osobních vozů.

Mr. Capichon vyhledal pohodlná místa u okna, kde odložil svůj kožený vak do sítě, a omluviv se panu Březinovi, ihned odešel. V téže chvíli se vlak hnul k jihovýchodu. Asi po čtvrthodině se vrátil mr. Capichon k panu Březinovi a byl patrně spokojen, neřekl však svému společníku, že si již prohlédl nejen všecky vozy, nýbrž i všecky cestující.

Pan Březina pozoroval okolní krajinu, která poskytovala pěkné výhledy. Po pravé straně se táhlo vysoké pohoří Ankaratra, jež ustoupilo z dohledu teprve po půl deváté. Nejvyšší jeho vrchol, dosahující výše 2 680 metrů, se ještě dlouho rýsoval na obzoru.

Mr. Capichon studoval mapu, a když na ni nakreslil červenou čáru, podal ji panu Březinovi.

"Račte se laskavě podívat, drahý pane," pravil mr. Capichon, zapaluje si cigaretu a stoje ve dveřích otevřených do chodbičky, "jak je tam vyznačena naše cesta."

Pan Březina četl jména stanic až do Antsirabé a mr. Capichon vykládal:

"Z Antsirabé je cesta až do Modondje dobrá pro auto, které v poslední stanici snadno najdeme. Z Modondje musíme vykonat cestu na koních až do Ikalamavony a poitom půjdeme třeba procházkou k jihu až k říčce Mananantaně, která protéká vaším údolím. Bude to příjemný výlet. Padesát kilometrů nás nemůže odstrašit," žertoval mr. Capichon.

14

"O tom rozhodneme až na poslední stanici," odpověděl pan Březina a studoval mlčky mapu. Madagaskar se podobá spícímu rejskovi, jehož ostrý čenich jest obrácen k severovýchodu a jehož přední nohy jsou skrčeny pod tělem. Od hlavy až skoro k zadním končetinám táhne se horstvo jako páteř, kdežto krk a přední končetiny na severu a zadní nohy s břichem na jihu jsou nízké, často bažinaté roviny. Řeky, směřující na východ, jsou velmi krátké, kdežto řeky tekoucí k severu a jihozápadu, jsou delší a mají dost vody. Nejvíce vod je ovšem v době dešťů, a to v měsících prosinci, lednu a únoru, kdy prší každý den a nad krajinami propukají silné bouře, avšak kvečeru se obyčejně vyjasní a do noci země opět oschne.

Naši cestující přenocovali ve slušném domě v Modondji. Hospodář byl nejen hostinským, nýbrž i kupcem, a věděl o všech událostech, jež se zběhly v dalekém i širokém okolí, avšak o přepadení a vyplenění statku Praga na říčce Mananantaně věděl jen tolik, kolik bylo známo úřadům, protože jízdní policie, která přinesla o přepadení první zprávy, přijela na místo činu teprve za dva dny po činu. Že se po okolí toulají tlupy různých dobrodruhů, bílých i barevných, není nic zvláštního. Do nalezišť drahých kamenů a ke zlatonosným řekám táhnou se dobrodruzi jako včely k medu. Nenaleznou-li vhodná místa, táhnou dobrodruzi jinam, aby tam zkusili své štěstí.

Příštího dne ráno podivil se pan Březina změně, která se udala s mr. Capichonem, a neubránil se smíchu.

Byl to opět nový mr. Capichon; nejapa, který okusoval ukazováček a hleděl na střechu domu, jako husa hledívá před deštěm k obloze. Jeho dlouhé a hubené tělo pokrývala lehká, vlněná turistická košile s mnohými kapsami. Přes ni navlékl si mr. Capichon plátěný kabátek, vespod fialový a svrchu světle zelený (ten kabátek se dal obracet a nosit po

obou stranách). Jeho dolní končetiny pokrývaly spodky barvy khaki, avšak jeho nohy vězely v botkách s holínkami varhánkovitě složenými a dosahujícími do poloviny lýtek, kde byly zakončeny tuhými, asi decimetr širokými obrubami jako botky jezdčíků. Jeho hlavu pokrývala bílá přilba, avšak na místě sklíčka seděl na jeho nose tak "rozkročený" skřipec, že mr. Capichon musel zdvihat hlavu, aby mu nespadl, neboť široká stužka jej svou tíží stahovala na stranu.

mi

Pan Březina snídal v pěkném přízemním domku, zatímco Capichon zmizel a vrátil se teprve po dvou hodinách. Na otázku pana Březiny, kde byl a oo dělal, odpověděl, že sbíral informace a že najal dva koně a průvodce.

Teprve když pominulo polední horko, vyzval mr. Capichon pana Březinu k dalšímu putování. Průvodce, patrně míšenec, objevil se s koni dosti chatrně osedlanými a tvrdil, že dorazí ke statku Praga do večera.

Dali se ostrým klusem za průvodcem, avšak dojeli ke statku

teprve za noci. Naštěstí svítil měsíc, takže průvodce nebyl v rozpacích při volbě směru. V mdlém a přívětivém světle měsíce objevil se statek Praga před zraky cestujících jako velmi pěkný patrový dům s verandou a se švýcarskou střechou. Kolem domu prostíral se prostranný dvůr, ohraničený úzkými budovami, a za dvorem se zdvíhaly temné koruny bud kulovité, nebo hrotité, z čehož bylo zřejmo, že je tam zahrada a v ní mnoho stromů.

Opatrný mr. Capichon byl na všechno připraven, takže hned při vstupu do opuštěného domu opatřil světlo. Měl s sebou nejen svou elektrickou lampičku, nýbrž i svíčky.

Po lupičích a přepadení nebylo tu mnoho stop. Nábytek stál na místech jak v kuchyni, tak i v pokojích. Zásuvky byly ovšem vytaženy a lupiči odnesli, oo se jim hodilo: prádlo, šaty, peníze, skvosty, různé náčiní, pokrývky a drobnosti, ale přesto se v pokojích dalo dost pohodlně přenocovat a bydlet.

Zatímco si průvodce ustýlal na verandě, upravoval pan Březina lůžka ve vzdušném pokoji. Mr. Capichon však opět na hodinku zmizel ve tmách.

Když se vrátil, projevil spokojenost poznámkou: "Domnívám se, že se zítra dozvíme více. Statek totiž není zcela opuštěn."

Pan Březina byl unaven, a proto se neptal, co neúnavný mr. Capichon vyzkoumal. Vždyť se to ráno dozví...

5

ZDVOŘILÉ OTÁZKY PANA CAPICHONA

Ráno uvařil mr. Capichon v kuchyni čaj a přidal k snídani ze svých zásob vejce, chléb a šunku.

Průvodce se nabídl, že přinese ze zahrady ovoce, avšak mr. Capichon mu přísně poručil, aby se postaral raději o koně, a potom sám zavedl pana Březinu do zahrady.

Pan Březina se nemohl dost vynadivit kráse statku a okolní krajiny. Když ráno vstal a přistoupil k oknu, jež otevřel, aby vpustil čerstvý vzduch, spatřil rozkošnou zahradu, zalitou světlem ranního slunce, a za velikou zahradou se prostíralo daleko, da-

16

leko údolí, protékané řekou. Zelené lány prozrazovaly, že tam leží luka a pastviny, temnější obdélníky byla zajisté osetá nebo osázená pole, řady mohutných stromů zvěstovaly, že jsou tu aleje, a na stráně širokého údolí šplhaly lesy listnatých stromů.

Srdce i mysl pana Březiny se naplnily radostí a spokojeností. Věru v krásném kraji se usídlil jeho přítel Černý - a dovedl v tomto kraji dobře hospodařit!

Avšak do radostné a spokojené nálady padl hned těžký stín: přítel Černý je však mrtev a jeho žena i synek naříkají kdesi v zajetí anebo snad už podlehli útrapám.

Pan Březina vyšel na dvůr a chtěl si prohlédnout zahradu, velmi účelně zařízenou. Hned za dvorem se pestřila zahrada květinová a dvě besídky, zarostlé kvetoucími pnoucími se rostlinami a vanilkou, zvaly k usednutí ve vonném stínu; za květnicí se rozkládala zelinářská zahrada a za ní byl sad.

"Na prohlídku zahrady si najdeme chvíli vhodnější; nyní si však musíme pospíšit, abychom zastihli doma muže, který včera v noci ve svém příbytku svítil," pravil mr. Capichon a vedl pana Březinu do sadu. Jistě si od včerejška pamatoval dobře směr. neboť kdo vstoupil do sadu, nebyl by tušil, že se tam v ité houštině skrývá domek, jehož zdi byly porostlé širokolupenatými rostlinami a jehož střechu zakrývaly široké a dlouhé listy překrásných vysokých cykasů.

Mr. Capichon šel najisto a bez rozpaků a bez váhami zabušil na dveře domku. Okna byla zastřena rohožemi a zdálo se, že domek je neobydlený, avšak po druhém mocnějším zabušení ozval se z domku hrubý hlas a hned potom vyšel na práh obr černoch, jehož nedbalý zevnějšek prozrazoval, že byl probuzen ze spánku.

"Dobré jitro, muži," pravil mr. Capichon kohoutím vysokým hlasem, "dobré jitro! Doufám, že vás nebudeme příliš obtěžovat žádostí o snídani. Právě jsme přijeli a jsme velmi hladovi; v domě je však pusto."

Muž se nehnul z prahu a odpověděl dost hrubě: "Cizinec, který lže, nemá práva dožadovat se snídaně. Jste tu od včerejšího večera. Jste tři, viděl jsem vás, jak jste přijeli a přenocovali jste v cizím domě."

"Zda v cizím nebo ve vlastním, to se ukáže," pravil opět mr. Capichon a přikročil k obrovi, kdežto pan Březina stál opodál

18

a pozoroval muže, jehož oblek byl tak chatrný, že sotva pokrýval tělo. Hrubý obličej a tupý nos nedodávaly muži příjemného vzhledu. Jeho vzpurná řeč a zjevný hněv ten nepříjemný vzhled jen podtrhovaly.

Mr. Capichon našel však asi v obrovi zalíbení. Postoupil ještě o krok a pravil mazlivě: "Výborně, milý muži! Víte-li tolik o nás, víte zajisté také o jiných věcech. Jste patrně chytrý chlapík. Je tento domek váš? Ne? Nemusíte dosud odpovídat. Kdo vám dovolil zde bydlet?"

"Massa Černý; sloužil jsem na jeho statku," odpověděl černoch váhavě.

"Vida, vida! Čím dále tím lépe," liboval si mr. Capichon. "Celý svět se domníval, že po přepadení uprchlo všecko služebnictvo, které nebylo zabito. Jaká mýlka! Jeden z nejvěrnějších zůstal, a to jste patrně vy!"

"Nikdo nebyl zabit, jen massa Černý, který zastřelil jednoho lupiče," opakoval obr a chtěl ustoupit, ale mr. Capichon chytil obra za kazajku, takřka se na něho přilepil, a jako když housenka leze po větvi, tak se shýbal a zase vzpřimoval a znova a znova si nasazoval skřipec, který mu padal s nosu.

"Ne, dobrý muži, nesmíte nás opustit," pravil kňouravým hlasem, "my se tu nevyznáme, a potom - jsme náramně zvědaví lidé."

Pan Březina spatřil, že pravice mr. Capichona šine se zvolna k rameni černochovu, avšak viděl též, že mrzutý černoch sevřel ruce v pěsti, jež se podobaly kladivům.

"Jděte, odkud jste přišli!" vykřikl černoch - a vtom třeskla rána a černoch se chytil za kudrnatou hlavu, z níž koule vytrhla hustou kadeř.

"Ah, pardon, tisíckrát pardon!" omlouval se mr. Capichon. "To je můj nejapný způsob vyptávání... Mé nervózní prsty stisknou spoušť, když se hned nemohou dočkat odpovědi. Tak tak, můj milý, je tam ještě pět ran a já se obávám, že by některá koule mohla vzít místo vlasů i kus hlavy."

Černoch byl tak překvapen, že otevřel ústa a díval se na mr. Capichona zblízka jako na jedovatého hada.

"Já nic nevim. Proč se mne ptáte?" zahučel.

"Kdo nic neví, není na světě nic pláten," odpověděl mr. Ca-

pichon, "a proto ho nebude škoda, půjde-li rovnou do pekla." Přitom namířil přímo do černochova obličeje a zakřikl basem:..A teď, chlape, mluv! Kolik bylo lupičů?"

"Osm," odpověděl jaksi bezděčně černoch.

"Jeden byl zastřelen, kdo ho pohřbil?"

"Já, protože policie odvezla jen tělo pánovo do Ikalama-vany," odpověděl černoch neochotně.

"Proč lupiči odvlekli paní a chlapce?"

"Vůdce tlupy se pomstil. Massa Černý ho kdysi bil a vyhnal ho z domu. Vůdce chtěl s sebou vzít jen bílou ženu. Chlapce vzal také, protože paní prosila a plakala."

"Oceňuji tvou dobrou vůli," řekl mr. Capichon, "a budeš-li pravdivě odpovídat, tedy tě nezastřelím; budeš-li však lhát, pamatuj si, že je tam ještě pět kulí a tamhle můj přítel má cosi podobného také v ruce. Kterým směrem uprchli zločinci?"

"Nevím, avšak mluvili o Africe; zaměřili tedy nejspíš k západnímu pobřeží," odpovídal černoch, kouleje očima a zatínaje zuby.

"Ukradli všecky peníze a všecky kameny a tys jim o nich pověděl," dorážel mr. Capichon.

"Ne, nepověděl; sám jsem o nich nevěděl," zvolal černoch.

"Já vím, že jsi nevěděl. Ty nejsi bývalý sluha pana Černého, tys jeden z lupičské bandy. Nenašli jste však kameny, a ty tady hlídáš a musíš tu čekat, až lupiči přinutí zajatou paní, aby jim prozradila skrýši. Vidíš, to všecko čtu z tvého lotrovského obličeje."

Černoch si rychle přetřel dlaní obličej, nad čímž se mr. Capichon hlasitě rozesmál.

"Nic, chlapíku, z obličeje nesmažeš," pravil a dodal: "Protože nám odpíráš snídani, musíme se o ni postarat sami. Radím ti, abys dále pilně hlídal a hledal, a doufám, že tě tu zase najdu, až statek navštívíme."

Jakmile mr. Capichon sklonil revolver, černoch uskočil a přirazil za sebou dveře.

"Pozorujte bedlivě okna, pane!" vykřikl mr. Capichon. "Hne-li se něco, střelte hned!"

Pan Březina také očekával útok z domku, ale nikde se nic ani nepohnulo, a proto oba klidně odešli do zahrady.

"Jsem přesvědčen, že jsem hádal dobře," pravil mr. Capichon

cestou. "Ten chlapík patří k tlupě, a budeme-li statek pozoroval z dobrého úkrytu, dočkáme se návratu lupičů."

"Pochybuji," odporoval pan Březina. "Vaše usuzování bylo správné, ale nemohu připustit, abychom zde číhali a čekali, zatímco ubohá paní a chlapec trpí. Není také možné, že se vrátí jen někteří z tlupy a že zajatou paní a chlapce vůbec nepropustí? Jakmile se zmocní ukrytých kamenů, nebudou mít životy zajatých pro lupiče cenu a zbaví se jich co nejdříve. Musíme proto rychle jednat. Vydejme se ihned na západ!"

"Práce kvapná málo platná," odpověděl klidně mr. Capichon. "Uznávám však, že ve vašich slovech je mnoho pravdy, a proto budeme raději honit, než abychom čekali v záloze. Nyní musím proběhnout krajinu sám a vy si zatím klidně prohlížejte zahradu."

"A co černoch? Nebude se mstít?" tázal se pan Březina.

"Ani ho nenapadne; za chvíli zmizí z krajiny jako dým. Byl bych ho snadno zatkl, ale byl by nám na cestě obtížný. Mimoto ho už znám a sáhnu po něm, až ho budu potřebovat."

"Bude varovat tlupu," namítl pan Březina.

Mr. Capichon se smál a házel skřipec do vzduchu.

"Jen kdyby to tak ta jeho hlava vymyslila! Ušetřil by nám mnoho bludných poutí a ukázal by nám stopu. Vždyť také jen proto jsem ho pustil!"

Mr. Capichon mávl přílbou na pozdrav a dal se postranní pěšinou, zatímco pan Březina se vrátil do květnice, aby se pokochal krásami, jež tu byly tak bohatě rozsety.

Domníval se, že tu pozná Jiřinky a cínie, violky a ozdobné bodláky, obrovské máky, gardénie a pryšce, avšak zastavoval se též před květinami, jejichž jména neznal, a umiňoval si, že se musí zeptat mr. Capichana na rostlinu, jež se honosila zvlášť překrásným květem.

V němém údivu stál drahnou chvíli nad obrovskými květy bílé orchideje (Angraecum sesquipedale) a měřil je; byly větší než dlaně i s prsty. S posvátnou pokorou zdvihal pružné a dlouhé stvoly vandy, která rozsadila řídce na stvolech bílé voskové květy, a potom se dlouho skláněl nad ohnivými rudými květy rostliny, jež tvarem připomínala mařinku. Fazole, vikve a hrách se šplhaly po trámech a celá veranda byla porostlá popínavými růžemi.

22

To všecko musel pan Březina vylíčit svým drahým v Čechách, a proto se vrátil do statku, kde usedl na verandu ke stolu, a psal o svých dojmech ženě a vnoučatům.

6

V HADÍM ÚDOLÍ

Mr. Capichon se včas vrátil, aby pomohl při úpravě oběda. Objevil v zelinářské zahradě zatoulané slepice s odrostlými kuřaty. Pravý Francouz je vždycky dovede výborně upravit a najít k nim salát, třeba i jen z pampelišek.

Ovoce byla hojnost a výtečný ananas mohl zdobit i nejvybranější tabuli.

Pan Březina vyslechl po obědě další plány mr. Capichona.

"Musíme se vrátit do Ikalamavony," vykládal pan Capichon a ukazoval hrotem tužky na mapě, "nejen proto, abychom si koupili koně, nýbrž i proto, že se vyhneme četným přítokům, které přinášejí své vody do řeky Mangoky. Jak nám mapa prozrazuje, nejsou tu pohodlné cesty, ale města a osady jsou přece jenom spojeny cestami, jež jsou označeny -telegrafními tyčemi. Cestu z Ikalamavony do Modondje známe a další směr k západnímu pobřeží určují nám osady a policejní nebo vojenské stanice: Mororavina, Bernarivo a Mansa, a tak dospějeme nejkratší cestou do přístavní osady Matseroka. Na západním břehu není tolik přístavů, abychom nevypátrali, nevydala-li se společnost sedmi mužů, bílé ženy a chlapce k africkému břehu."

Pan Březina se díval na hrot tužky, označující směr k jihozápadu, a pravil:

"Což po mapě se tu krásně cestuje, avšak změřme si, kolik kilometrů musíme projet."

"Něco málo přes tři sta," odpověděl mr. Capichon lehce, jako kdyby mluvil o procházce, a ihned zase rozvinoval plán: "Nejprve musíme pátrat na pobřeží. Zjistíme-li, že tlupa neodplula, o čemž nepochybuji, vrátíme se do vnitrozemí a zastavíme se ve Vondrove, kde je důležitá vojenská a policejní stanice. Tam se můžeme mnoho dovědět, protože tamní jízdní policie projíždí

23

celou jihozápadní část ostrova. Nemohu se zbavit tušení, že se lupiči vrátí na statek a že hledají nebo našli útulek v poříčí řeky Mangoky, protože na jejích březích jsou nejen četné porosty, nýbrž i pralesy."

Pan Březina přijal návrh mr. Capichona a souhlasil s návratem do Ikalamavony. Zpáteční cestu vykonali ještě téhož dne a po nutném odpočinku na slušném lůžku připravovali se k daleké cestě.

Mr. Capichon se nyní proměnil v obchodního jednatele, který se vydává na dlouhou pouť a myslí na všechny cestovní prostředky a potřeby. Nejvíce péče věnoval koním, protože dobrý a vytrvalý kůň musí přemáhat obtíže cesty, musí odolávat horku a často se spokojit jen pastvou. Naštěstí nemuseli naši přátelé cestovat pustou stepí. I od severu tekou říčky a potoky do řeky Mangoky a mimoto procházela cesta osadami, ovšem velmi od sebe vzdálenými, a v nich najdou cestující přístřeší, aby nemuseli přenocovat pod širým nebem. Než i na to mr. Capichon pomýšlel, a koupil proto tři koně, dva pod sedla a jednoho náhradního, který nesl složený stan a dva kožené vaky, do nichž cestující složili nejpotřebnější věci, aby si mohli uvařit jídlo" kdyby se octli v pustině.

Když pan Březina a mr. Capichon byli náležitě opatřeni vším potřebným a dostatečně ozbrojeni, vydali se na cestu. Podle výpočtu mr. Capichona měli dostihnout západního pobřeží za týden.

Mr. Capichon zvolil správnou cestu nejen proto, že směřovala přímo k jihozápadu, nýbrž i proto, že nebyla pustá. Velmi mnoho lidí, zvláště mnoho obchodníků, cestuje od východu k západu, aby obchodovali s domorodci.

Nesmíme si ovšem představovat, že by na ostrově byly silnice jako u nás a že po nich projíždějí vozy a auta skoro bez přestání. Na Madagaskaru je takových silnic velmi málo. Z hlavního města Tananarive je vystavěna dobrá silnice na sever až do Maevatanany a na jih až do Ihosy, od níž odbočuje u Ambohi-mahasoa jiná silnice až do Mananjary, ležící na východním pobřeží ostrova. Všechny ostatní cesty se projevují jen vyschlými a rozpukanými kolejemi, jak je vyryla kola povozů za dešťových dob do změklé půdy. Dost bylo tedy na tom, když pan Březina a mr. Capichon potkali za den jeden nebo dva povozy a předjeli

24

obchodní karavanu, totiž těžké vozy, do nichž byli zapraženi pomalí voli, jež provázeli hulákající honci, kteří místo biči mávali dlouhými větvemi, aby zároveň odháněli dotěrný hmyz.

Cesta byla únavná a bez příhod. Mr. Capichon se ovšem často vyptával cestujících, jež potkávali, i hostinských, policistů a vojáků na stanicích na tlupu sedmi mužů, provázejících bílou ženu a chlapce, ale všecky otázky byly marné; a když osmého dne spatřili naši přátelé moře - Mosambický průliv - nevěděli o tlupě lupičů nic víc než na počátku cesty.

Mr. Capichon se postaral, aby našel pro unaveného pana Březinu vhodný útulek. Štěstí mu přálo, neboť nalezl v osadě Matseroka Francouze, který měl nejen hokynářský krám, nýbrž zastupoval zde i zájmy francouzské vlády a byl mairem - starostou obce.

Výtečný pan Divoire se honosil i "pokojem", totiž místností, v níž stálo polní lůžko, dvě stolice, z nichž jedna nesla umývadlo, a něco, co mohlo být stolem a skříní zároveň. Přesto byl pan Březina velmi spokojen a toužil jen po lůžku. Po dlouhé jízdě na koni byl unavený a zdálo se mu, že mu všecky klouby v těle povolily.

Mr. Capichon byl však neúnavný a druhého dne projevil velký zájem o rybolov. Horlivě rozmlouval s rybáři.

Což o dobrodruhy, tuláky a lidi podezřelé nebylo zde nouze, avšak o bílé ženě a chlapci v průvodu mužů nemohli ani monsieur Divoire, ani rybáři povědět nic určitého. Proto navrhl mr. Capichon panu Březinovi, aby zde prodali koně,

najali si člun a pluli k jihu až k ústí velké řeky Mangoky, která tvoří před vtokem do moře deltu. Na téže řece leží ve vnitrozemí důležitá vojenská stanice Vondrove. Je to středisko okresu a sídlo jízdní policie, která jistě neodepře panu Březinovi zprávy a pomoc, až předloží veliteli doporučující listiny od guvernéra.

Pan Březina opět svolil, neboť byl bezradný. Hledal jehlu v kupě sena, jehlu však velmi pohyblivou, a proto se musel spoléhat na důmysl a důvtip mr. Capichona a na pomoc náhody.

Cesta ve člunu podél pobřeží byla příjemná, neboť na moři vál osvěžující větřík.

Mr. Capichon se smluvil s člunařem a tlumočil panu Březinovi, že se u břehu ostrova zdržuje množství chutných ryb. ústřic

25

a želv, avšak že tu nejdou valně na odbyt. Pan Březina se o tom přesvědčil a pochvaloval si rybí polévku i pečené ryby, avšak ústřice odmítl a nechtěl také nic slyšet o vychvalované želví polévce. Mnohem vděčněji přijal ovoce, když člun přistál u osady domorodců. Těch sto kilometrů do Vondrove pana Březinu dost odstrašovalo, avšak když mr. Capichon vyjednal s člun a-řem, aby přibral na pomoc ještě dva muže a dovezl cizince až do městečka, tu pan Březina rád souhlasil a slíbil, že vyplatí požadovanou odměnu. Řeka Mangoky, jejíž dolní tok je sevřen nevysokými chlumy, má volný spád v rovině, a proto lze plout proti proudu, nejsou tam peřeje ani slapy.

Mr. Capichon se postaral o zásoby pokrmů, než vsedl na člun, a proto si nyní hověl a pokuřoval.

"Kdybychom měli pušku," pravil pan Březina, "mohli bychom na řece ulovit nějakého ptáka a tak rozmnožit jídelní lístek."

"Až vplujeme do řeky, snad se i puška najde," odpověděl mr. Capichon, "ale na udice budeme lovit ryby jistě."

Pan Březina přemýšlel, kde by mohla být ve vaku mr. Capi-chona puška, ale když člun veplul do severního ramene řeky, otevřel mr. Capichon svůj vak a vytáhl hlaveň sotva půl metru dlouhou. Když ji nasadil na pažbu a podal ji panu Březinovi, usmál se starý pán a pravil: "To je dětská hračka na vrabčáky."

"Nu, vždyť nic většího tady na Madagaskaru, drahý pane, nenajdete. Zde nežijí ani jeleni, ani -srnci, neni tu větší kočkovité šelmy než skutečná kočka, zde neulovíte ani medvědy, ani lišky, jen divoký vepř tu je a úžasné množství hlodavců, žab, ještěrek, hadů, kobylek, moskytů a podobné havěti. Kdo miluje honbu, ať nechodí na Madagaskar!"

Z řeči mr. Capichona vyzníval smutek náruživého lovce.

"Nejsem vášnivý lovec," pravil pan Březina, "ale občas přece jenom rád zkouším bývalou dovednost."

"Tak jen ji zkuste, drahý pane," pobízel ho mr. Capichon. "Hleďte, tam u břehu se snáší hejno ptáků. Podle‚řetízků' by to mohly být kachny! Člunaři, zarejdujte ke břehu!"

Dva černí chlapíci u vesel zabrali a maj etnik člunu hnul kormidlem, takže se nos člunu obrátil ke břehu.

Pan Březina zdvihl lehkou pušku a čekal, až se hejno vznese, avšak člun doplul až k rákosí a po hejinu nebylo ani památky.

Tu mr. Capichon vykřikl a potom sotva na deset kroků před člunem zaplácala na vodě křídla a vznesli se dva ptáci. Třeskly dva výstřely, jako když se jen dlaněmi plácne, oba ptáci se překotili ve vzduchu a hned nato vystříkla voda v rákosí.

To se jednomu černému chlapíkovi tak líbilo, že pustil veslo a skočil do vody. Po chvilce připlul ke člunu, drže v zubech křídla dvou černých ptáků. Rychle mu pomohli do člunu.

"Podle barvy to jsou lysky, podle tvaru kachny," usoudil pan Březina. "Střílí ta vaše bouchačka pěkně!" dodal, vraceje zbraň mr. Capichonovi.

"Jen ze zdvořilosti k vám, drahý pane, vždyť jste se teprve seznamovali," pravil mr. Capichon.

"Doufám, že je zdvořilá i k vám," odpověděl pan Březina a potěžkával zastřelené ptáky.

27

"Bude večeře," mínil člunař a sám se lined jal škubat peři. protože na široké řece nebylo třeba příliš opatrně kormidlovat.

Večer zastihl už naše cestující na řece Mangoky. Člun přistál u břehu. Pevně ho přivázali ke kmeni stromu. Veslaři se rozběhli pro dříví a člunař položil rošt na dva kameny a na rošt postavil hrnec a pekáč. Rybáři vozí s sebou vždycky kuchyňské náčiní, protože se musí postarat o svůj oběd a svou večeři sami; máji také sůl i koření a místo talířů jen plechové misky, ale ani pan Březina, ani mr. Capichon nereptali a snědli s chutí i rybu i své podíly kachen. Domorodci se chránili proti moskytům štiplavým kouřem z ohně, kdežto oba bílí cestující opatřili si již v Tanana-rive lehounké, avšak husté sítě a na ruce si navlékli silné rukavice.

Noc uplynula klidně, ani kvakot nesčíslných žab, ani skřekot vodního ptactva nevyrušoval unavené lidi ze spánku. Již za úsvitu je člunař probudil a mr. Capichon uvařil nezbytný čaj. Reka jim posloužila nejen jako umývadlo, nýbrž i jako zrcadlo, a když cestující vyrazili opět na řeku, byli dobré mysli a pohlíželi se zájmem na pahorky, jež se zde začaly objevovat po obou březích. Pan Březina poznal vrby, rostoucí na březích, ba i stromy myrtové a vavřínové, avšak nejvíce se obdivoval obrovským ka-pradinám, jež tu rostly vysoko jako -stromy.

"Škoda že tu neni lovná zvěř," zatoužil za dne několikrát mr. Capichon. "Co je tu vhodného místa pro paroháče a duto-rožce, ale nic, nic! Učenci sice tvrdí, že zde bývalo mnoho zvěře, že však vyhynula, jak svědčí četné nálezy; proč však raději nevyhynula ta studenokrevná havěť, a zvláště odporní krokodýlové! Myší, rejsků, křečků a různých hmyzožravců najdete spousty, ale pořádného zajíce ani jednoho. Není to k vzteku?"

Když veslaři za poledne odpočívali ve stínu pobřežního lesa, vyšel mr. Capichon s "bouchačkou" do okolí a brzy potom praskaly ranky, což dosvědčovalo, že rozhněvaný lovec přece jen našel něco, co stálo za ránu. Vrátil se za půl hodiny a přinesl půl tuctu ptáků: dvě tmavé a kropenaté sluky a čtyři jeřábky.

Jeho mrzutost zmizela a mr. Capichon, dopřávaje si po obědě kávy a cigarety, spokojeně odfukoval kouř a tvrdil, že přece jen je "na tom našem Madagaskaru" krásně. Teprve po třídenní plavbě dorazili do Vondrove. kde si vyhledali byt

na dva nebo
28
tři dny, protože mr. Capichon se chtěl všude důkladně vyptat. Avšak již druhého dne se na policejním úřadě dozvěděli, že velká tlupa zločinců přepadla farmu ležící nedaleko řeky. Někteří tvrdili, že farma leží asi čtyřicet, jiní že asi padesát kilometrů daleko v krajině dosud málo navštěvované. Někteří obchodníci znali farmáře, protože někdy po řece přivážel své plodiny do městečka na prodej.

Jízdní policie se už vydala k východu, aby polapila zločince. a mr. Capichon nutil pana Březinu, aby pospíchali za ní.

Když správce provincie přečetl doporučující dopis generálního guvernéra" sliboval ochotně pomoc.

"Přejete-li si, pánové, vydat se za -našimi lidmi a za zločinci, radím vám, abyste jeli na koních, protože cesta po řece je příliš zdlouhavá. Pomohu vám vybrat dobrá a vytrvalá zvířata a přidám vám dva policisty jako průvodce."

Pan Březina přijal rád pomoc i radu správce provincie a mr. Capichon se už opět vyptával a doplňoval zásoby ina cestu.

"Musíme mít svůj rošt a své nádobíčko," žertoval, "na cestě nejsou totiž žádné hotely. Podle mapy není ani tok řeky určitě zakreslen a městečko nenajdeme na sto kilometrů kolem dokola. Jak vidíte, je to pustý kout, kde se mohou zločinci snadno skrývat."

Správce vybral vskutku dobrá zvířata, dva koně jezdecké a jednoho nákladního. Zdálo se však, že si mr. Gapichon zvolil rozmarné zvíře, neboť sotvaže nasedl, už byl zase dole, čemuž se smáli nejen diváci, nýbrž i oba policisté, chlapíci sice chatrně oblečení, ale výborně ozbrojení. Pan Březina poradil mr. Capi-chonovi, aby sňal s bot ostré a veliké ostruhy, protože mr. Capichon nepříjemně škrábal při nasedání koně na hřbetě, a on proto vyhazoval.

Cestující vyjeli za ranního chladu, ale už před polednem přesvědčil se mr. Capichon, že vést je musí jenom kompas a mapa, protože oba policisté prohlásili, že znají mnohem lépe západ než východ.

Horliví pronásledovatelé tuláků a lupičů projížděli až dosud příjemnou krajinou, neboť všude, kam až působil vliv řeky, rostly ojedinělé stromy a keře anebo i větší skupiny stromů, které zpestřovaly jednotvárnost krajiny. Mr. Capichon upozor-
29
ňoval svého druha na pandány‡ a casuariny§, avšak pan Březina divil se více obrovským kapradinám.

Za horkých poledních hodin karavana odpočívala; lidé si vařili oběd a koně se pásli, okusujíce listí a výhonky keřů, protože tráva savan** byla již tvrdá. Obtížný hmyz týral koně, takže se nemohli dostatečně napást. V pozdních odpoledních hodinách dospěli naši cestující na poušť, kterou "tu zřejmě nedávno způsobila nesčetná hejna žravých, stěhovavých kobylek. Nikde nezůstalo ani zelené stéblo; zmizely též sítiny u vody a stromy stály holé, bez ratolestí a tenkých větví.

Mr. Capichon pobízel ke spěchu, aby měli poušť za sebou, než nastane večer, ale zdálo se, že kobylky zpustošily celý okres. Rozložit zde tábor nebylo možné. Zápach z výkalů a z hnijících kobylek byl nesnesitelný. Proto s radostí uvítali příčné údolí, jež ušlo zkáze.

Bylo už šero na planině, když zabočili do údolí, v němž už ležely stíny večera. Svěží a vonný vánek vál jim vstříc, a proto mr. Capichon pobízel ostatní, aby zajeli dále do údolí, protože tam bude nejspíš také voda. A skutečně se po čtvrthodině zaleskla hladina, v níž se zhlíželo z tmavé oblohy několik hvězd.

"Blízko ik vodě nesmíme," pravil mr. Capichon, "je tam mnoho moskytů. Napojme koně a vraťme se na pahorek, podle něhož jsme sem přijeli."

Všichni si všimli toho pahrbku, protože na něm rostla skupina stromů a jeho svahy byly porostlé kravinami.

Rada mr. Capichona byla dobrá, a proto všichni uposlechli. Napojili koně a vraceli se k pahorku.

"Musíme mít oheň, abychom si ohřáli večeři, a potom určíme hlídky," rozkazoval mr. Capichon.

Vyjeli na pahorek, odsedlali koně, ulomili si pruty a prošlehali jimi trávu i křoviny pod stromy, aby zahnali bázlivé plazy. Avšak sotva se rozhořel oheň a unavení cestující usedli, aby si odpoči-
30
nuli a pojedli ze zásob, začali koně projevovat nepokoj. Nepásli se, a když přiběhli k ohni, frkali a bili kopyty. V houštinách, v okolní trávě, ba i v korunách stromů se ozýval šustot a ostré syčení prozradilo nemilou návštěvu. Cestující zděšeně vstali a chopili se opět holí, protože všechno v okolí se chvělo; patrně se k ohni plazili hadi z celého údolí.

Co jich tu bylo! Naštěstí je překvapení lidé neviděli, jen je kolem sebe slyšeli a tušili. Byli by se zhrozili úžasného množství.

"Chopte se hořících větví," zvolal starší policista",a ohlávek koní! Tady zůstat nesmíme! Bijte kolem sebe a před sebou a jděte v řadě za sebou!"

Nic jiného se nedalo dělat, protože ani na stromech by lidé nenašli útočiště a koně by buď uprchlí, nebo zahynuli.

Starší policista, který se ujal velení, šel vpředu a vedl koně za sebou. Bil kolem sebe větví, až jiskry lítaly, a kůň za ním tančil, kopaje na všechny strany. Ostatním se dařilo stejně. Ačkoli útěk z hadího údolí trval jenom asi deset minut, zdálo se všem, že údolí je bez konce. Jak si všichni oddechli, když se opět ocitli na planině zpustošené kobylkami! Vsedli na koně a uháněli za noci k východu a nedbali na zápach po kobylkách.

Bylo již k půlnoci, když se znovu zastavili na travnaté savaně a seskákali s unavených koní. Ne, zde sice nerostly stromy, ale nebyli zde ani hadi, ani ovšem dříví na oheň.

Mr. Capichon s panem Březinou ani nepostavili stan, rozprostřeli jen jeho plátno na které ulehli též strážníci. Jen četné hvězdy bděly nad spícími. Koně se jen málo popásli a také ulehli, neboť děs již minul a únava položila lidi i zvířata na matičku zemi.
7

PRVNÍ SRÁŽKA S LUPIČI

Po osvěžujícím spánku, třeba byl kratší, než bylo žádoucí, vstali všichni cestující za ranního budíčku žab, neboť na savaně nebyli v blízkosti drobní ptáci, kteří by vítali východ slunce. Nad savanou se vznášela lehounká pára z noční rosy a větřík ochla-

zoval obličeje. Nebylo tu dost vody ani k umývání, ani k vaření čaje. Proto rozdal mr. Capichon po tabulkách čokolády a slíbil, že u řeky uvaří snídani. Nelenili tedy, osedlali koně a vydali se k severu, kde jistě najdou řeku.

"Věříte na hadí údolí?" otázal se mr. Capichon pana Březiny.

"Nevěřím," odpověděl pan Březina, "ale dovedu si vysvětlit množství hadů v údolí. Mrazí mine, když si vzpomenu na včerejší večer."

"Jak si vysvětlujete, pánové, včerejší příhodu s hady?" ptal se strážník, který včera v noci vyvedl společnost z nebezpečného údolí.

Pan Březina vysvětloval:

"Domnívám se, a mr. Capichon se mnou zajisté souhlasí, že kobylky zahnaly hady, ještěrky a ještě mnohá jiná zvířata do údolí. Sami víte lépe.než já, že kobylky nejen zpustoší všechny rostliny, nýbrž že také požírají všechno, co zmohou jejich kusadla, tedy i zvířata, která včas neuniknou. A kdybych se i mýlil, je pravděpodobné, že vysoké vrstvy kobylek udusí pod sebou všecko živoucí, co se nezahrabe do země, proto mnohá zvířata před kobylkami prchají, zatímco žraví ptáci je pronásledují a mnoho jich zhltají."

Mr. Capichon neodpovídal a patrně souhlasil s domněnkou pana Březiny.

"A protože příčné údolí nebylo kobylkami napadeno, utekla tam zvířata, aby se zachránila," rozpřádal strážník nadhozenou domněnku. Také druhý strážník si vzpomínal, že viděl už několikrát taková mračna kobylek, že zastřela slunce a že suchý šelest jejich křídel bylo slyšet na hodiny cesty.

Tak rozmlouvali a ujížděli klusem k severu a za hodinu dorazili k řece Mamgoky. Lidé i koně uvítali vodu radostně. Jezdci usedli a dopřáli odsedlaným koním, aby se vyváleli ve vodě: mr. Capichon vařil slíbenou snídani, neboť u řeky rostly stromy, byl zde stín a byla zde hojnost dříví. Řeky jsou požehnáním krajiny, avšak v savaně jsou přímo spásou. Jen u řek je život, když savany vyprahnou a promění se v poušť! Všecko živoucí odběhne, odletí, odplazí se k řekám, jen tam se najde potrava a voda. U řeky soustředí se život, zatímco v savaně vládne smrt až do příští doby dešťů, kdy se mrtvá savana probouzí k novému

a hýřivému životu. Včera hnědá a vyprahlá savana po prvním dešti zrudne, po druhém dostane nádech starého bronzu a po třetím se zazelená mladou trávou, která přes noc pokryje zemi††. Třebaže se sousední Afrika honosí množstvím cibulovitých rostlin, zůstává v tom ohledu Madagaskar pozadu. Totéž je i s velkými zvířaty, jež zde,na ostrově vyhynula.

Strážníci nelenili a snažili se chytit na udice ryby, protože čaj a suchar se jim zdály málo vydatnou snídaní. Staršímu strážníku se podařilo chytit pěkného úhoře, ze kterého obratně stáhl kůži. Mr. Capichon jej vděčně přijal a brzy potom se úhoř pekl ve vlastním tuku na ploché pánvi.

Po snídani se jezdci vydali na další cestu v naději, že najdou stopy po jízdní policii, která vyjela před nimi o tři dny dříve, aby schytala zločince.

Po dvouhodinové jízdě dospěla společnost k řece, jež tekla od jihu a vlévala se do Mangoky.

Strážník, který jel o několik set kroků před ostatními jako přední hlídka, vracel se tryskem a oznamoval, že slyšel za říčkou střelbu.

"Pospěšme si, pospěšme!" pobízel mr. Capichon. "Je pravděpodobné, že se policisté srazili s lupiči."

Jezdci pobídli koně k trysku, a když dojeli k říčce asi čtyřicet metrů široké, uslyšeli střelbu.

"Vyhledejte brod!" velel mr. Capichon. "To je bitka, a ne hon!"

Starší strážník ujel asi padesát kroků proti proudu řeky a potom přinutil koně, aby skočil do vody.

"Voda je mělká, za mnou!" vykřikl a brodil se přes řeku. Rány z pušek se ozývaly dál, protože však břehy přítoku byly zarostlé stromy, jezdci neviděli, co se děje.

Teprve když přebrodili řeku a vyrazili z porostu, spatřili překvapující obraz. Kdosi byl skryt na rohu ostrožny mezi oběma řekami, zatímco ze savany postupovalo proti skrytým lidem osm

nebo deset mužů. Tito útočníci se skrývali za keře a odtud pálili na ostrožnu, odkud se také ozývaly rány.

Starší strážník donutil společníky, aby zůstali skryti pod stromy.

"Pánové," pravil, "obávám se, že se policisté srazili s lupiči, kteří jsou v převaze. Naši byli jen čtyři, kdežto útočníků je osm nebo deset. Ti na ostrožně, stísnění a tlačení do vody, jsou strážníci, kterým musíme pomoci. Bohužel, máme jen dvě pušky."

"Pardon, pane," pravil mr. Capichon, "máme tři pušky, moje brokovnice se dá změnit na kulovnici. Pojeďte tiše za mnou; ručím vám, že přijdeme včas na pomoc."

Mr. Gapichon se svezl s koně, vedl ho za uzdu, kráčel dále proti proudu ještě asi padesát metrů, potom uvázal koně ke stromu a rozkázal, aby ostatní udělali totéž.

"A nyní pozor! Až písknu, vyrazíme všichni tři do boku lupičů. Nejprve všichni vystřelíme z revolverů, jde mně totiž o to, abychom způsobili hodně hluku, a vy, vzácný pane a pomocníku," pravil, obraceje se k panu Březinovi, "střílejte, pokud vám náboje stačí, aby se lupiči domnívali, že nás je mnoho. Po výstřelech z revolverů zaútočíme a potom promluví naše pušky, ovšem tak, aby po první salvě aspoň dva lupiči okusili olova. Já za svého ručím."

"Já také," pravil starší strážník, "uvidíte, pane."

"Nuže, právě je čas. En avant, mes amis!‡‡" vykřikl mr. Ca-pichon. Pod stromy zahoukly rány a hned nato vyrazili tři muži z houštiny.

Pan Březina byl statečný muž; nechtěl sice útočit, byl však odhodlán, že zastřelí lupiče, který by ho napadl. Zatím jen

střílel do vzduchu. Lupiči byli zřejmě střelbou z boku velmi překvapeni, ale jejich překvapení se změnilo v úžas, když zazněly nové rány a dva lupiči se skáceli, zatímco třetí pustil pušku a skákal jako posedlý.

Z ostrožny pálili v přestávkách a bylo zřejmé, že nemají dost nábojů.

"Opakovat!" křičel mr. Capichon a opět zahoukly tři výstřely a po nich: "Hurá!" Lupiči nesnesli nenadálý útok. Když opět

ztratili jednoho muže a když se i z ostrožny ozvalo vítězné "Hurá!", dali se na útěk. Policisté na ostrožně poznali, že se jim dostalo nenadálé pomoci, proto se vyhrnuli se šavlemi v rukou z úkrytu.

Hlučné, nyní spojené "Hurá!" pobízelo lupiče k útěku. A ještě pak našla jedna z kulek mezi nimi svůj cíl.

Po čtvrthodince bylo po boji a vítězové si stiskli ruce s osvobozenými policisty. Opatrný mr. Capichon však rozkázal, aby bylo prohlédnuto bojiště a spočítány ztráty. Ze čtyř jízdních policistů, kteří dostihli teprve dnes ráno lupiče, byl jeden zabit a jeden raněn do nohy. Mr. Capichon se raněného hned ujal, ale shledal, že koule projela svaly a že si strážník sám ránu dobře ovázal. Hůře bylo, že při první srážce postříleli lupiči policistům všechny koně.

Na rozkaz mr. Gapichoma prohledali policisté okolí a shledali, že dva lupiči padli a třetí že je zraněn. Kulka ho trefila pod pravým ramenem do prsou.

"Pohřběte mrtvé," rozkázal velitel policistům, "a potom se uradíme, co podnikneme."

Mr. Capichon a pan Březina nedbali na rozkazy velitelovy a obírali se raněným lupičem.

"Koule neuvázla v těle," pravil mr. Capichon, "což je velmi dobré, protože se v chirurgii nevyznám. Chlapík však ztratil mnoho krve, proto také zeslábl. Přineste vodu, drahý pane, pokusím se vymýt mu ránu a přiložit obvaz."

Než pan Březina přinesl vodu, vyhledal už mr. Capichon ve svém vaku antiseptikum, gázu a vatu, a když ránu důkladně očistil, přiložil na ni náplast a obvázal ji zručně jako ošetřovatel v nemocnici.

"Nejsem lékař," omlouval se, "zde však musí člověk umět leccos. Lupič je silný chlapík a doufám, že zranění nepodlehne. Udělal jsem, co jsem dovedl, a věřte mi, drahý pane, že bych byl tuze rád, kdyby se ten chlapík z rány vylízal."

Totéž si přál i pan Březina. Pohled na tři mrtvé ho trápil. Když byli mrtví pohřbeni, svolal velitel policistů poradu, ale mr. Capichon nedopřál mu předsednictví.

"Můj milý," pravil, "tento pán má listy od generálního guvernéra, který poroučí, aby ho nejen všichni úředníci, nýbrž i všich-

ni policisté poslouchali. Posaďte se a mlčte!" Po tomto vlídném napomenutí rozestřel mr. Capichon mapu a vysvětloval: "Bez dostatečného počtu koní nemůžeme zatím na pronásledování lupičů pomýšlet. Raněný policista a lupič potřebují ošetření, proto musíme hledat nejbližší obydlené místo. Podle mapy máme nejblíže do Ambaraty, do velké osady při dosti dobré cestě, po níž jsme přijeli do Vondrove. Tam jistě bude možno najmout koně. Podaří-li se nám přebrodit nebo přeplout řeku, přejdou opěšalí policisté čtyřicet kilometrů do Ambaraty snadněji, než kdyby se museli vracet pěšky až do Vondrove."

Návrh byl dobrý, šlo však o to, jak se přepravit přes řeku. Což - jezdci se mohli odvážit do vody, hůře však bylo s pěšími a raněnými.

"Nechápu, monsieur, proč se snažíte zachránit lupiče," pravil velitel policistů.

"Nedivím se vám, pane, že nechápete. Kdo se dal překvapit lupiči, kteří, jak jsem poznal, měli jen tři pušky a revolvery, kdo si nechal postřílet koně a dal se zahnat mezi dvě řeky na ostrožnu, ten nemůže chápat činy ostatních, patrně moudřejších lidí."

"Pane," vykřikl policista, "to je urážka, za kterou se mi musíte ihned omluvit!"

"A co byste si ještě přál, milý muži?" otázal se mr. Capichon posměšně. "Snad ještě cigarety a pochvalu? Hleďte!" Mr. Capichon ohrnul iklopu kabátu a ukázal uraženému veliteli policistů odznak. Policista věděl, že takové odznaky nosí jen nejvyšší vládní úředníci, a proto ihned zkrotl.

"Stůjte v pozoru," vykřikl mr. Gapichon, "dokud s vámi mluvím! Vyrobíte teď vor z kmenů, které svážete houžvemi a liánami. Vaše šavle a šavle vašich podřízených se k tomu hodí. Odchod!"

Velitel se dal s ostatními strážníky ihned do díla. Vyhledávali slabší kmeny, které přesekávali a potom svazovali, takže po dvou hodinách se houpal na vodě vor v šířce tří a v délce pěti metrů. Dlouhé a tenké kmeny měly posloužit strážníkům jako bidla, kterými budou vor přes řeku posunovat.

"Na vor přeneseme jen raněné a naše věci, a pan Březina přisedne k nim. Až se vrátíte, přepravíte mě a naše koně," rozkazoval mr. Capichon.

Policisté vykonávali rozkazy bez odmluvy. Když pak přenesli raněné a dobře je na voru uložili a když donesli na vor i různé věci a vaky cestujících, vstoupil na plavidlo i pan Březina. Dva policisté odstrčili vor od břehu, a protože proud řeky byl slabý, postrkovali vor bez obtíží a po čtvrthodince vynášeli již raněné na druhý travnatý břeh.

Na přepravu koní po voru již nedošlo. Řeka nebyla tak hluboká, aby koně nestačili, a proto mr. Capichon vjel na svém koni do řeky a vedl za uzdy koně pana Březiny i koně nákladního. O pomoc policistů už mr. Capichon nestál, a proto se velitel policistů rozhodl pro cestu po řece. Vor ho donese i s jeho druhy zpět do Vondrove a oba strážníci, kteří až dosud provázeli naše přátele, vrátí se po břehu, aby byli po ruce, kdyby jejich druhové na voru potřebovali pomoci.

Rozloučení bylo krátké. Oba strážníci byli spokojeni a mávali jim přílbami na pozdrav, protože je pan Březina, než vstoupil na vor, štědře odměnil.

8

SAMARITÁNSKÁ SLUŽBA

Na pravém břehu řeky zůstali jen čtyři muži a tři koně a podle plánu mr. Capichona měli se zde utábořit nejméně na týden. Proto vyhledali vhodné místo, vztyčili stan pod statným baobabem§§ a zřídili si polní kuchyni. Potravin: mouky, sucharů, luštěnin, soli a koření měli dostatek; také káva, čokoláda, kakao a čaj byly dobře uzavřeny 'V krabicích" ale nebylo tu maso, o to se museli denně starat, protože se maso rychle kazí. Bylo tedy potřebř ulovit jen tolik, kolik se za den sní.

Raněný strážník Celestin Ravel nemohl sice chodit, ale vsedě mohl lecjak pomáhat. Byl tů mladý a veselý chlapík, kterého zahnala na Madagaskar bída a touha po dobrodružstvích. Ro-

dem z jižní Francie, z chudého kraje horstva cevenského, přinesl si na Madagaskar vrozenou veselost a lehkou mysl. Dal se k policii proto, že služba slibovala dobrodružný život a že odvážný a poměrně vzdělaný chlapík mohl se brzy vyšvihnout na místo velitele stráže a později se stát samostatným úředníkem v některém okresu.

Koule z pušky lupiče ho poučila, že opatrnost je matka moudrosti a že statečnost bez opatrnosti je pošetilá. Bolest snášel statečně, ale mrzelo ho, že nemůže dost pomáhat cizím mužům, kteří se mu velmi líbili. Bystrý chlapík ihned správně zařadil pana Březinu mezi lidi usedlé, řádné a poctivé, kteří zbytečně nemluví, avšak ihned přikládají ruku k dílu. S mr. Capichoněm byl trochu na rozpacích. Viděl v něm chvíli člověka měkkého, chvíli pánovitého (pamatoval se na výstup s velitelem), ale vždy člověka, který si ve všem ví rady.

"Obědvat budeme ze zásob," pravil mr. Capichon, když byly práce vykonány, "ak večeři si dopřejeme zvěřinu."

Pan Březina seděl u raněného lupiče, který ležel bezvládně ve stínu a jen někdy požádal o nápoj. Mr. Capichon uměl připravit nápoj, který ochlazoval a mírnil horečku, nemohl však rozpoznat, daří-li se raněnému lépe, nebo hůře, a neodvážil se rozvázat obvaz, aby znovu nedošlo ke ztrátě krve.

"Staráte se o lupiče jen proto," ptal se strážník Célestin, "abyste od něho vyzvěděli, co ví o tlupě? Náš zabedněný velitel to nemohl pochopit."

"Milý Ravele," odpověděl mr. Capichon, "jste chytřejší než váš velitel, ale neuhádl jste všecko. Staráme se o lupiče především proto, že je to člověk. Vás učinil osud strážníkem; kdo však ví, jak si osud hrál s tímto mužem, než ho učinil lupičem?"

Vida, pomyslil si Célestin Ravel, ten mr. Capichon má i dobré srdce. Kdo by si to byl pomyslil? Velitele div nespolkl!

"Je opravdu nezbytné, abychom zde marnili čas?" ptal se pan Březina, když poodešel s mr. Capichonem k řece.

"Ten chlapík Ravel," odpověděl mr. Capichon, "správně uhádl, proč ošetřujeme lupiče. Všichni policisté v okresu nevědí o lupičích tolik jako jeden z nich. Nechce se mně běhat nazdařbůh po celém ostrově a hledat tlupu, která je snad na jihu, když ji hledáme na severu. Ničemové se vespolek znají nejlépe a ten

chlapík nám může velmi dobře posloužit, nu, a mimoto - je mně ho líto a rád bych mu zachránil život, a to se může stát jen tenkrát, dopřejeme-li mu klid a budeme-li o něj trochu pečovat."

Pan Březina měl také srdce na pravém místě, a tak bylo rozhodnuto, že se nevydají na další cestu, dokud lupič buď nezemře, anebo nevyvážné z nebezpečenství.

Oběd byl velmi prostý, pouze vařené a omaštěné boby a káva. Naštěstí našli blízko ovoce, 'takže se najedli dosyta, ale již o čtvrté hodině se pan Březina a mr. Capichon vydali na lov a na hon.

Pan Březina měl oklamat nějakou rybu a nabídnout jí lučního koníka na udici, kdežto mr. Capichon měl ze své "bouchačky" zastřelit ptáka nebo hlodavce.

Za hodinu se mr. Capichon vrátil k panu Březinovi, který chytil tři kaprovité ryby asi půlkilové. Mr. Capichon se však mohl pochlubit nejen hlodavcem podobným králíku, hnědě, žlutě a černě pruhovaným, nýbrž i dvěma pěknými perličkami*** a černým ptákem, velkým asi jako holub.

"Ten černý je jistě havran," ukazoval pan Březina.

"Neodvažuji se odporovat," odpověděl mr. Capichon, "vím však z domova, že z vran je dobrá polévka, a proto jsem tento úlovek nezahodil."

Celestin Ravel uvítal lovce velmi radostně, jednak proto, že přinášeli zvěřinu a ryby, a pak také proto, že mu bylo u nemocného úzko.

"Zmítal sebou a křičel," vypravoval Ravel, "takže jsem si nevěděl jiné rady, než že jsem mu poléval hlavu. Má mizerná končetina nechtěla totiž skákat, abych mu mohl přinést něco jiného."

Oba pánové pospíšili k raněnému, který nyní opět klidně ležel. S bledým obličejem, s očima zapadlýma a se rty bez barvy podobal se spíš mrtvole než živému člověku, ale jeho srdce dosud bilo a oční víčka se zachvívala.

"Litoval bych, kdyby zemřel za naší nepřítomnosti," pravil mr. Capichon. "Stává se, že raněný nabývá před smrtí zdánlivě sil a jasné mysli."

"Tenhle chlapík jistě ještě neumře, monsieur," přesvědčoval je Ravel.,.A mně, prosím vás, vyměňte obvaz na mé noze. Strašlivě pálí."

Pan Březina se ujal Ravela, kdežto mr. Capichon podával raněnému lupiči chladivý nápoj s chininem, aby zahnal horečku.

Potom se dali oba do přípravy ryb a zvěřiny k večeři; byla hojná a zbylo ještě na snídani.

9
SPOLEHLIVĚJŠÍ ZPRÁVY

Ačkoli se pan Březina s mr. Capichonem pilně zaměstnávali raněnými, bavili se lovem ryb i honbou na ptáky a ačkoli mnoho hodin museli věnovat přípravě jídla, přece jen pocítili po čtyřech dnech únavu a nudu. Nebyli stvořeni k životu ošetřovatelů nebo poustevníků, byli to mužové činu. Také Celestin Ravel domlouval přísně své noze, aby už zase

chodila.

Panu Březinovi neušlo, že raněný lupič včera a dnes otevíral opatrně víčka a že bedlivě pozoroval okolí, že však je ihned zase zavíral, jakmile se někdo blížil k jeho lůžku z trávy, která již dávno uschla a voněla jako seno.

Teprve pátého dne, když mr. Capichon odešel s puškou, aby ulovil nějakého hlodavce nebo vodního ptáka, a když Celestin Ravel spal, otevřel lupič oči a pohnul hlavou, ale ihned zase jaksi bezděčně oči zavřel. Nemohl však zadržet vzdech.

"Přejete si něco?" zeptal se pan Březina, který seděl opodál a spravoval roztržený rukáv. V jeho hlase znělo tolik péče a laskavosti, že lupič opět oči otevřel a řekl tiše:

"Jsem rád, že jste tu právě vy, pane; rád bych se vás na něco zeptal."

"Máte žízeň?" vyptával se pan Březina, odložil kabát a vstal. "Podám vám nápoj, který vám připravil mr. Capichon."

"Ne děkuji, nemám žízeň, mám však hlad," odpověděl raněný. "To však jsem nechtěl říci. Rád bych ale věděl, proč...

"Obávám se, že vám mluvení uškodí," pravil pan Březina, přikročil k raněnému a sklonil se nad ním.

41

"Mně už nemůže nic uškodit a smrti se nebojím. Rád bych však věděl, proč mě ošetřujete jako svého dobrého soudruha?" "Protože jste raněn a protože byste bez naší pomoci zahynul," odpověděl pan Březina. Přiznat, že mr. Capichon chce na něm vyzvědět zprávy o tlupě lupičů, kteří přepadli statek "Pragu". k tomu se odhodlat neuměl. Raněný zavřel oči a přemýšlel, potom se však náhle rozhodl a řekl vyčítavě:

"Proč mne klamete, pane? Mr. Capichon je přece právě tak policistou jako ten, který tamhle tak hlasitě chrápe, ale kdo jste vy? Vaše oči jsou klidné a poctivé; proč jste se vy přidal k policistům?"

"Protože hledám ženu a chlapce, zajaté a odvlečené lupiči při přepadení statku v údolí na říčce Mananantaně," řekl pan Březina hněvivě, "protože hledám iničemy, kteří se neštítili ani vraždy!"

Lupič zavřel oči a těžce oddychoval; v jeho obličeji se zračilo zděšení. Po chvíli mlčení promluvil, ale oči neotevřel: "Ano, vražda! Jenomže vraždit neměl v úmyslu ani Sanspouce."

"Jakže? Vy o tom přepadení víte?" zvolal pan Březina a položil ruku na zdravé rameno lupičovo. "Kdo je Sanspouce? Mluvte, člověče!"

"Teď se potvrzuje, proč jste mě ošetřovali," odpověděl lupič. "Mám vám zradit přátele a vy mě vydáte soudu, aby mě dal oběsit. Jaká pomoc, nezasluhuji si nic jiného; je to můj nešťastný osud."

"Vás nikdo oběsit nechce, člověče," horlil pan Březina. "Pro mne si běžte, kam chcete, ale dříve mi povězte, co víte o přepadení statku a kam lupiči odvlekli paní a chlapce přítele Černého."

"Byl to váš přítel?" divil se raněný tiše. "Pak chápu. Vám, pane, věřím, že byste mě nevydal právu, ale vaši průvodci policisté podrží si mě jako dobrou kořist."

"Moji průvodci uposlechnou mých rozkazů," odpověděl pan Březina, "a povíte-li mi všechno pravdivě, slibuji vám svobodu i peníze, abyste se mohl po uzdravení věnovat spořádanému životu."

"Máte tolik moci, pane? Ale ať už svůj slib splníte, nebo ne, chci vám všecko říci, když tedy mr. Černý byl váš přítel. Měl

42

jsem také dobrého přítele a jen z lásky k němu jsem se dostal na špatnou cestu, jenomže to vás asi nemůže zajímat."

"Jen mluvte, mne zajímá všecko, co mě může přiblížit k cíli," odpověděl pan Březina a usedl k raněnému.

"Přišli jsme," vypravoval lupič, "od hranic belgicko-holand-ských do jižní Afriky s přítelem nade vše milým, abychom hledali diamanty. Slýchali jsme totiž, že tam člověk může zbohatnout jediným shýbnutím. Brzy jsme se však přesvědčili, že se člověk musí shýbnout tisíckrát za den, aby našel tolik, kolik je potřebí k holému živobytí. Sázka do loterie je pošetilost, jeden z tisíců případů změní se jednou v takzvané štěstí, ale naděje, že by člověk získal jmění na diamantových polích jediným shýbnutím, to je vrchol pošetilosti. Podařilo-li se to jednomu z desetitisíců, zaplatili za toto štěstí všichni ostatní krvavou daň v těžké práci. Ale mnohem horší je život mezi dobrodruhy, kteří hledají ty proklaté střípky. Hádky, rvačky a vraždy nejsou u nich vzácností. Při jedné rvačce zabili dva z nich mého přítele a já jsem v hněvu bodl jednoho z nich nožem do prsou. Spravedlnost ovšem trestá zločiny i tam, proto jsem musel uprchnout. Kdo prchá před zákonem, nesmí si vybírat společníky, a tak, při útěku z Afriky na Madagaskar, dostal jsem se do společnosti tuláků a dobrodruhů, z nichž se stali nakonec lupiči. Já žil s nimi a nebyl jsem o nic lepší. I život zlodějů a lupičů je tu zlý, protože v pustých krajinách není dost příležitosti k loupežím, které by uživily společnost pěti mužů. Po několika měsících srazila se naše tlupa s menší tlupou tuláků, kterým velel veliký míšenec Sanspouce†††, který neměl na levé ruce palec, a proto mu tak říkali. Sanspouce mám sliboval, spojíme-li se s jeho druhy a s ním, že nás dovede do opuštěného statku v údolí, kde je všeho nadbytek. Sám prý si vyřídí s majetníkem statku starý dluh a zbije ho, protože on prý také jeho kdysi zbil. Pro nás ostatní bude tam prý hojná žeň. Šli jsme ochotně, už delší dobu jsme trpěli hladem a naše šaty se proměnily v hadry. Z prádla nezbyla ani nitka." Raněný umlkl, aby si odpočinul. "Přepadli jsme statek za večera. Sanspouce vešel přímo do obytného domu a my jsme prohledávali spíže, kurníky a kuchyni. Byli jsme

43

hladoví jako vlci. Narazili jsme však brzy na služebnictvo, na dva muže a čtyři ženy. Nastal křik a brzy potom řež. Hladové šelmy se nedají zadržet. Z domu se ozvaly střelné rány, a když dva z nás vyběhli do prvního patra, spatřili jsme na prahu pána domu mrtvého a na schodech ležel mrtev jeden z našich druhů. Z pokoje se ozýval pláč a křik, a když jsem tam vešel, spatřil jsem Sanspouce, jak svazuje ruce mladé ženě, která klečela nad chlapcem, patrně také mrtvým. Nemohl jsem se na to dívat.

Přiskočil jsem k Sanspouceovi a vykřikl jsem, že přece nebudeme týrat ženy, ale Sanspouce na mne zařval, abych se klidil, a když jsem chtěl k němu přiskočit, střelil na mne. Zdálo se mi, že mi kdosi podrazil nohy a uhodil mě do hlavy,

potom jsem ztratil vědomí. Co se dalo asi za čtvrt nebo za půl hodiny potom, nevím. Když jsem však nabyl opět vědomí, bylo už v domě ticho, jen ze dvora se ozývaly hlasy.

Dovlekl jsem se k otevřenému oknu a slyšel jsem, že na dvoře mluvil Sanspouce. Rozkazoval, aby se tlupa připravila k odchodu na jih, avšak ustanovil zde strážce: obrovského černocha, jemuž přikázal, aby pohřbil všecky mrtvé, a přijde-li sem náhodou cizinec, aby se vydával za služebníka, který se po přepadení vrátil na vyloupený statek. Cizince měl svést z pravé stopy tvrzením, že se lupiči vydali na západ.

Viděl jsem, jak moji druzi odcházejí s vaky na zádech a s uzly v rukou, ale nespatřil jsem už ani ženu, ani chlapce.

Potom jsem opět buď omdlel, nebo usnul, protože teprve druhý den ráno jsem se probudil strašnou bolestí v noze, když mě kdosi zdvíhal.

Byl to černoch, který se patrně domníval, že jsem mrtev, a chtěl stáhnout mé tělo do dvora. Vypravoval jsem mu, že jsem byl střelen při zápase, neřekl jisem mu, že na mne střelil Sanspouce.

Ukázalo se, že koule proletěla svaly v mém stehně a že rána není smrtelná; mnohem víc mě bolela hlava, protože jsem při pádu asi narazil na roh nábytku. Černoch mi pomohl obvázat ránu na noze a potom jsem se s jeho pomocí dovlekl do zahradního domku. Černochovi jsem nemohl pomoci, proto musel čtyři mrtvé pohřbít sám."

"Čtyři mrtvé?" vykřikl zdtvenč pan Březina. "Vždyť byl zabit jen pan Černý a jeden lupič."

"Nikoli. Ve rvačce byli zabiti také dva služebníci, ale ženy uprchlý," vypravoval raněný. "Třetí den přiběhl černoch do zahradního domku a třásl se strachem. Vypravoval mi, že se ke statku blíží policie a že musíme uprchnout. Má rána se zhojila tak, že jsem se mohl s černochovou pomocí dovléci do rokliny zarostlé houštím. Tam jsme zůstali skryti celé odpoledne a celou noc a teprve příštího rána se odvážil černoch opět ke statku. Vypravoval mi, že tělo maj etnika statku zmizelo a že je nejspíš policisté sami pohřbili.

Prosil jsem černocha, aby mi přinesl do rokle jídlo, protože nemohu jít, ale tajně jsem si umínil, že odejdu ze statku, kde hrozí nebezpečí. Což kdyby se vrátili policisté a ptali se, kdo mě postřelil? Byl bych ztracen.

Když jsem se najedl a zbytek potravin svázal do uzlíku, vydal jsem se na cestu podél říčky. Kulhal jsem sice, avšak mohl jsem přece jenom pomalu jít. Nechtěl jsem už být lupičem, ale nešťastný osud mne pronásledoval dál. Druhý den jsem uviděl kouř, a když jsem se dobelhal k ohni, padl jsem do společnosti jiné lupičské tlupy, a tak bylo po mém dobrém úmyslu, že se vrátím k poctivému životu. Moji noví přátelé o mne skutečně pečovali, takže jsem byl za tři neděle zase zdráv. Vyprávět ostatní je zbytečné. Sám jste mne viděl při vší té zlé práci a uvidíte i můj zlý konec. Jmenuji se David Mecheling a jsem rodem z Hoogstraetenu - to abyste věděl, až mě odevzdáte právu."

"Jméno je už zapsáno," ozval se Celestin Ravel, který se již prve probudil a tiše naslouchal.

"Můžete to, pane Celestine, zase. klidně smazat," pravil pan Březina. "Kdo spí, ten neslyší, a já si přeji - rozumíte mně? -, abyste neslyšel."

"Pane, moje povinnost jako policisty..."

"... je, abyste pronásledoval lupiče a zmocnil se jich, ale David Mecheling není vaším zajatcem, a proto bude lépe, po-staráte-li se o svou nohu. Ujali jsme se vás jako Davida a ne-přejem si, abyste rušil naše plány."

"Jsem si toho vědom, pane, a ujišťuji vás, že umím stejně dobře mlčet jako mluvit," řekl Celestin a vytrhl lístek ze zápisníku.

46

"To mě těší, pane Celestine, a nebudete toho litovat," odpověděl pan Březina.

Výstřel u blízké řeky prozrazoval, že se mr. Capichon vrací a že něco ulovil. Pan Březina mu pospíchal naproti, nejen proto, aby mu pomohl nést zvěř, nýbrž aby mu pověděl, co se dověděl od Davida Mechelinga. Mr. Capichon neprojevil překvapení. Odpověděl: "Tušil jsem, že David bude něco vědět o lupičské tlupě, netušil jsem ovšem, že se také zúčastnil přepadení Pragy. Nebudu již na lupiči vyzvídat, vám už jistě pověděl všechno, co věděl, a zdá se, že nelhal. Co jsme však získali? Víme, jak se jmenuje vůdce tlupy, velectěný pan Sanspouce, který bude viset. Víme dále, že se tlupa dala na jih a koneckonců i to, že jsem dobře soudil o přítomnosti černochově na statku, že totiž tam hlídá a že se tlupa do statku vrátí."

"Přesto trvám na svém, abychom ji pronásledovali," odpověděl pan Březina, "nebezpečí není přece ještě od paní Černé a chlapce odvráceno."

"Budiž, vydáme se k jihu," souhlasil mr. Capichon, "nemůžeme však s sebou vléci Celestina a Davida."

Úlovek mr. Capichona byl velmi pěkný: dva jeřábci, dvě slípky, kachna a dvě sluky. Pan Celestin Ravel je opět uvítal radostně a hned se dal do škubání, kdežto David Mecheling pohlížel tázavě na mr. Capichona, který k němu přistoupil a podal mu nápoj.

"Nemusíte mi nic říkat," pravil mr. Capichon, "protože mi pan Březina už všecko pověděl. A budte klidný. Co vám slíbil, stane se. Nehoníme vás, chceme se však zmocnit Sanspouce."

"Musíte k jihu," odpověděl David a vypil nápoj.

"Ano, musíme k jihu, co však s vámi? Pana Celestina mohu dopravit na koni do Ambaraty, vy však musíte ležet."

"Ponechte mě mému osudu," pravil David",ať tu třeba zahynu. Bude lépe, zemru-li zde, než..."

"Nemluvte o tom; víte, že neuděláme ani jedno, ani druhé," pravil pan Březina.

Také pan Celestin Ravel prohlašoval, že za tři dny bude iběhat a že by se raději vydal také na jih než do Ambaraty.

Rada byla drahá, nebylo lehké najít východisko. Naši přátelé

47

zde promarnili už mnoho času, a přece se nemohli odhodlat, aby raněného muže opustili, protože by jistě zahynul.

Po večeři se opět radili, ale ani pan Březina, ani mr. Capichon nic nevymyslili. Teprve ráno poradil jim David sám.

10

POMOC DOMORODCŮ

"Pánové," pravil, "chcete-li mě zachránit a darovat mi svobodu, můžete to udělat. Asi na dvacet pět nebo třicet kilometrů proti proudu leží nedaleko řeky osada domorodců z kmene Bet-sileo. Jsou to lidé mírumilovní a pohostinní. Kdybyste jim oznámili, že jeden z vašich lidí je raněn a potřebuje ošetření, připluli by na svých člunech a - a - za nevelkou odměnu by se mne ujali. Já ovšem nemám nic..."

"Nermuťte se,'" řekl pan Březina, "to už obstaráme. Říkáte, že asi třicet kilometrů severně při řece? Na kterém břehu?"

"Na pravém; není třeba přebrodit řeku." odpověděl David a do oka se mu vtiskla slza, protože se nyní přesvědčil, že mu cizinci svobodu opravdu ponechají.

"Nuže vzhůru, na cestu, mr. Capichone, pojedeme spolu! ' zvolal pan Březina, ale mr. Capichon odporoval:

"Pojedu sám a vrátím se ještě k obědu. Není třeba, abychom unavovali dva koně. Byl byste zbytečný, pane," dodal jako <na omluvu, "protože byste se s domorodci nedomluvil."

A pak už se nedal zdržovat. Osedlal si koně, vložil si kus masa do torby, svěřil pušku panu Březinovi, vylezl dost neobratně do sedla a pobídl koně k ostrému klusu.

Pan Březina vodil půl hodiny Celestina, který se učil chodit jako nemluvně, jak sám žertoval, a potom, ošetřiv nemocného, kterého svěřil péči Celestinově, odešel k řece, aby chytil nějakou rybu. Ale po půlhodince se vrátil všecek bledý a vypravoval, že narazil na velikého hada, který byl otočen kolem kmene stromu a číhal zřejmě na nějakou kořist. Pan Březina šel zamyšleně a zapomněl na opatrnost, takže se k hadovi přiblížil na dosah ruky a jen ostrý sykot ho v posledním okamžiku varoval. Uskočil

48

včas, ale naneštěstí upadl. Prožil strašnou úzkost, když se snažil povstat a viděl, jak se tlusté hadovo tělo rozvinuje a jeho červené oči hoří hněvem.

"Rychle jsem se Odkulil, a když jsem se vzchopil, utíkal jsem, nevěda kam, ale zdálo se mi, že mě ten strašlivý sykot stále pronásleduje," končil pan Březina své líčení.

"To nebyl jedovatý had," mínil Gelestin, "ale i tiejedovatý had je nebezpečný, byl-li podrážděn. Tu zasazuje buď hlavou, nebo ocasem rány pádné jako kyjem. Jeden z mých druhů nám vypravoval, že přesekl velikého hada šavlí vpůli" ale i pak že sebou hadí tělo mrskalo tak silně, že ho uhodilo přes nohy jako cepem."

Pan Březina byl rozčilen ještě dlouho potom. Všecko mu padalo z rukou, když chystal oběd, takže Celestin Ravel mu poradil, aby se zvolna procházel kolem a uklidnil se.

Davidovi Mechelingovi se dařilo lépe a raněný muž projevil opět chuť k jídlu. Dostal ovšem zase jen polévku z masa, jak mr. Capichon nařídil, a hrst jahod, které Celestin nasbíral.

Oběd byl už uvařen a podle hodinek pana Březiny byla již hodina s poledne, když se ozval dupot koňských kopyt. Mr. Capichon se vracel z výzvědné cesty a přinášel dobré zprávy. Našel osadu domorodců a přemluvil je, aby připluli na člunu pro zraněného muže. Domorodci znali cenu peněz" a když jim běloch nabídl tabák, mouku a sůl, slíbili, že budou o zraněného muže pečovat a dobře ho živit. Provozovali po svém polní hospodářství, pěstovali luštěniny a rybařili jen proto, aby si opatřili maso, avšak chovali také vepře, jejichž prarodiče žijí divoce v horách a v bažinatých pralesích podél řek.

"Připlují odpoledne nebo nejdéle kvečeru, protože jsem viděl, jak šest mužů odpoutalo tři hrubé čluny, vyrobené ze stromové kůry. Teď však mám hlad a doufám, že jste pro mne něco odložili od oběda," tak skončil mr. Capichon a měl se chutě k jídlu. Po jídle se mr. Capichon dvě hodiny prospal, avšak jakmile se probudil, chystal se opět k odchodu.

"Půjdu domorodcům kousek naproti a přitom si zalovím, k večeři totiž bude potřebí více masa, abychom mohli pohostit domorodce."

Puška strážníkova nebyla k ničemu, protože pro kouli nebylo

49

na ostrově dost velké zvíře, leda divoký vepř. Narazit však na vepře - to by byla velká náhoda. Asi po čtvrthodince se ozvaly dvě slabé ranky od řeky a potom na celou hodinu okolí mlčelo.

Slunce se již chýlilo nad koruny stromů, když se od řeky ozvaly hlasy, a za chvíli spatřil pan Březina, který šel po hlasech, nejen mr. Capichona, nýbrž i čtyři domorodce, z nichž dva nesli dlouhé tyče a dva jakési rohože na tmavých, nahých ramenou.

Pan Březina již viděl domorodce několikrát, a přece byl překvapen, jak jsou si všichni podobni. Všichni měli černé a kudrnaté vlasy, jež jim spadávaly na krk, avšak nad čelem byly podchyceny stuhami z lýka. Všichni měli nízká čela, černé lesklé oči, malé nosy a velká ústa, v nichž se leskly zdravé zuby. Jejich postavy byly statné, prsa klenutá a svalnatá. Jeden, patrně vůdce, měl na krku šňůru malých klů a lasturek a na předloktí náramky z pecek, ostatní neměli na sobě ozdob, avšak ve vlasech a za ušima kývaly se jim květy vodních rostlin, nejspíše leknínů.

Pan Březina je pozdravil, pozdvihl přílbu a domorodci opětovali pozdrav zdvihnutím pravic před oči, jako když.se dítě stydí. Mr. Capichon zašveholil cosi, čemu pan Březina nerozuměl, ale domorodci opět zdvihli pravice k čelům.

Když všichni došli do tábora bělochů, chtěl se také Celestin Ravel pochlubit znalostí řeči a zval hosty k večeři, nikdo mu však nerozuměl, zato rozuměli raněnému, který na domorodce mluvil a něco jim vykládal.

Mr. Capichon zval hosty, aby usedli a pojedli s bělochy, a domorodci po krátkém váhání usedli do dřepu a jídlo přijali.

Mr. Capichon vybral ze zásob dary: sůl, mouku a tabák, a když přidal vůdci kapesní nůž á každému muži po vlněné pokrývce, zdvihali domorodci opět ruce k očím a projevovali spokojenost. Po večeři přeložili opatrně raněného na rohože, jež obratně přivázali po stranách na pružné a silné tyče, a zdvihli tato vhodná nosítka na ramena.

"Sbohem a snad někdy na shledanou," pravil pan Březina."Podaří-li se nám zastihnout Sanspouce a vysvobodit zajaté, vrátíme se do statku Praga. Nevím ovšem, kdy to bude, ale navštívíte-li nás, rádi vás uvítáme. Jsem si jist, že se vrátíte k poctivému životu."

50

"Slibuji vám ío, pane, slibuji vám to na svou čest a svědomí," odpověděl David Mecheling a v jeho očích se zaleskly slzy.

Mr. Capichon a pan Březina provázeli domorodce, nesoucí Davida, až k řece. Celestin hlídal tábor.

Když domorodci položili Davida do člunu, promluvil i mr. Capichon, aby raněného uklidnil: "Nebojte se, nic proti vám nepodnikneme, a setkáme-li se s vámi v poctivosti, nikdy nebudeme na minulost vzpomínat."

"Díky, díky," zaznělo z člunu, domorodci vnořili tyče do vody a popohnali čluny proti proudu do houstnoucího šera.

Večer opakoval Celestin Ravel, že by se vydal raději na jih než do Ambaraty, avšak mr. Capichon odporoval: "Nijak byste nám, příteli, neprospěl. Zítra pojedete na nákladním koni do Ambaraty, a my přebrodíme řeku. Kdybyste jel s námi, považovalo by vás policejní okresní velitelství právem za zběha a to by vám později škodilo v postupu, třeba bych váš čin omlouval. Proto jeďte, vraťte se do Vondrove a oznamte, že se ubíráme k jihu, směrem do Kolotaray a snad i do Málu, kde budeme pátrat po Sanspouceově tlupě. Kdyby se vás však ptali po raněném lupiči, řekněte směle, že zemřel. Budete-li umět plnit mé rozkazy, postarám se, abyste se brzy dostal z provincie do hlavního města."

Celestin Ravel musel uposlechnout. Když se po klidné noci všichni chystali na další cestu, poděkoval Celestin za péči, kterou mu cizinci >tak upřímně věnovali, a slíbil, že se zachová podle rozkazů.

Společně ještě posnídali a potom se dal Celestin směrem k severu, zatímco mr. Capichon a pan Březina se brodili s koňmi a břemeny na protější břeh.

11

NA BLUDNÝCH CESTÁCH

Naši přátelé šťastně přebrodili řeku Mangoky a klusali k jihu. Do Kolotaray museli urazit nejméně sto kilometrů, avšak doufali, že cestu vykonají na odpočinutých koních za dva dny.

A vskutku dorazili do městečka druhého dne večer. Našli pohostinný dům, v němž mohli přespat a postavit koně k plným žlabům. Druhého dne pátral mr. Capichon po zprávách o cizincích. Dověděl se, že zdejším městečkem projelo ve dvou měsících jen málo cizinců, ale hostinský si vzpomněl, že jakýsi veliký a silný míšenec se sháněl po voze a že ho vskutku koupil.

Mr. Capichon se snažil, aby osvěžil paměť hostinského, avšak marně; teprve přímá otázka, zdali cizinec měl obě ruce zdravé, pomohla paměti hostinského, který si vzpomněl, že cizinci chyběl palec na pravé ruce.

.„Na kterou stranu odjel?" ptal se mr. Capichon dychtivě.

"Nevím, ale mluvil o Málu,'" odpověděl hostinský",pochyboval však, že rachotinka, kterou koupil, do Málu vydrží."

"Snad je to léčka, snad je to pravda," mínil mr. Capichon. když panu Březinovi vypravoval, co se dověděl..„Rozešlu však listy na policejní stanice do Fitory a Málu a my se vydáme do Ranohira, kde vyčkáme odpovědi."

"Jak je tam daleko?" tázal se pan Březina.

"Asi šedesát kilometrů," odpověděl mr. Capichon, prohlížeje mapu.

"Jeďme!' souhlasil pan Březina.

Cesta trvala zase skoro dva dny, a když mr. Capichon prohlásil, že bude nutné, aby zde počkali na zprávy z policejních stanic, byl pan Březina rád. Cítil, že si potřebuje odpočinout.

Pobyt v Ranohiru se prodloužil na tři dny, než došly zprávy z policejních stanic. Z Málu došla zpráva, že domorodci z východních krajin vypravovali o bílé ženě a chlapci, kteří cesto váli na vozíku v průvodu několika ozbrojených mužů.

"Vydáme-H se k jihu podél přítoku, který se vlévá do řeky. můžeme si zkrátit cestu. Jak vidíte na mapě, táhne se nevysoký horský hřbet od severu k jihu. Na jeho východním úpatí leží město Ihosy, odkud můžeme pohodlně cestovat po silnici až k východnímu pobřeží anebo do Antsirabé. Pojedeme ovšem k jihu do Ipapomena."

Pan Březina prohlížel pečlivě mapu, a když ji odkládal, povzdech] si:"Do Ipapomena je to však zase nejméně sto kilo metrů."

"Tu cestu ve dvou, nebo nejvýš ve třech dnech snadno urazíme," odpověděl mr. Capichon. "Nakreslíme-li si na mapě vykonanou cestu, vidíme, že vlastně objíždíme statek Praga v oblouku od západu k východu a k jihu vypjatém. Je to síť na ryby, v níž koneckonců lupiči uváznou."

"Už aby uvázli!" zatoužil pan Březina, který cítil zvláštní únavu a nevolnost, ale dosud ji statečně přemáhal v naději, že zase pomine.

Když časně ráno mr. Capichon pana Březinu probudil, nechtělo se mu vstávat, ale po snídani se cítil opět zdráv a vsedl na koně. Nejprve řídili koně asi tři hodiny přímo k jihu, po přesnídávce změnil mr. Capichon směr a dali se k jihovýchodu, protože mr. Capichon nechtěl minout Japomenu, ležící ještě jižněji než Ipapomena.

Dosavadní nezdary nejenže mr. Capichona velmi mrzely, nýbrž pobízely ho k větší horlivosti. Nejraději by byl prohledal každý kout, nedbaje únavy. Byl jako lovecký pes, který po několik hodin hledá marně zvěř, přece však nevynechá jediný trs trávy ani jediný keř, třeba už ani nemá naději, že zvěř najde. Stopy lupičů byly příliš staré a zpráv bylo velmi málo. Sanspouce, lupič bez palce, útěk lupičů na jih, koupený vozík, běloška

53

a chlapec v průvodu mužů, to bylo všecko, co věděl, avšak co z toho bylo správné?

Pan Březina žádal již o jedenácté hodině dopolední odpočinek. Zase cítil slabost a lehkou závrať, a když po čtyřhodinovém odpočinku vsedal opět na koně, přiznal ise mr. Capichonovi, že mu neni dobře a že se o něho asi pokouší nějaká nemoc.

Mr. Capichon se ulekl. Obličej pana Březiny zbledl, jeho oči zapadly do důlků a jeho brada i ruce se chvěly.

"Musíme si pospíšit, abychom nalezli přístřeší," pravil mr. Capichon. "Naštěstí je tato krajina dost hustě obydlena, domorodci kmene Betsileo jsou pohostinní a jejich příbytky jsou poměrně čisté."

Po této nepatrné útěše změnil mr. Capichon opět směr a oba jezdci jeli klusem k východu. Moudrý mr. Capichon

pochopil, že pan Březina onemocněl zimnicí, nemocí na Madagaskaru tak častou, a proto pospíchal k pohoří. Pan Březina užil dvou dávek chininu a opět se cítil lépe, avšak zkušený mr. Capichon věděl, že to je pouhé oddalování nemoci. Dostihnou-li do večera pohoří, jistě se mu uleví, protože zimnice se rodí a trápí oběti jen v rovinách, kde je 'mnoho močálů, kdežto na vysočinách ztrácí svou vražednou moc. Naneštěstí musili přebrodit půl tuctu potoků, plynoucích k jihu, čímž se zdržovali, a tak je překvapil večer v rovině, ačkoli k horám nebylo už dále než asi deset kilometrů.

"Nemohu dále," prohlásil pan Březina, "musím si odpočinout na zemi, protože mě celé tělo bolí."

Mr. Capichon pomohl panu Březinovi s koně, a když rozložil pokrývky a vztyčil stan, uvedl chvějícího se druha k lůžku.

"Musím odsedlat koně a pustit je na pastvu," pravil mr. Capichon odcházeje, rozdělám také oheň a připravím večeři."

Pan Březina víc už neslyšel. Usnul, přemožen únavou a slabostí. Koně se již dávno pásli na křovinách, okusujíce listy a haluzky, a před stanem dohoříval oheň, ale po mr. Capichonovi nebylo ani vidu, ani slechu. Kam zmizel? Či ho také potkala nehoda? Jižní kříž již vystoupil vysoko ma oblohu, když se v blízkosti stanu ozval frkot koní.

Po čtvrthodině se ozvaly v temnotách hlasy a v dálce se kmitala světla.

54

Mr. Capichon přiváděl pomoc!

Jeho úzkost byla za dne mnohem větší, než dával najevo, když poznal, že pan Březina je zachvácen "madagaskarskou nemocí". Ze zkušenosti věděl, jak mnoho bělochů umřelo na tuto nemoc, jestliže se jim hned nedostalo lékařské pomoci. Avšak jak mohl sám léčit pana Březinu zde v pustině? Neměl ani vhodné léky, ani lékařské vědomosti. Což - ránu dovedl velmi dobře obvázat, hadí uštknutí léčil vypálením rány a silnými dávkami lihovin, avšak proti horečce nebo zimnici (v madagaskarské nemoci střídá se obojí) měl jen chinin. Špatná voda, noční chlad a vlhko, hrubá strava a nepohodlné lůžko podporují nemoc, proto musel mr. Capichon nalézt lidské obydlí za každou cenu.

Vykonal nejnutnější práce ve stanu a pospíchal k horám, tam nejspíš najde osadu domorodců a pomoc. Běžel dvě hodiny a osadu našel. Bylo asi osm hodin večer a obyvatelé dosud bděli.

Mr. Capichon sliboval hory doly, půjde-li s ním šest nebo osm mužů pro chorého člověka, který leží v rovině ve stanu. Sběhlo se asi dvacet mladých mužů, kteří s mr. Capichonem hned vyšli do tmavé roviny. Nalámali větve, které zanítili, aby si posvítili na cestu.

Když mr. Capichon vstoupil do stanu a posvítil si na pana Březinu, ulekl se a užuž myslil, že přišel pozdě, protože pan Březina ležel jako mrtvola a jen slabě tlukoucí srdce prozrazovalo, že dosud žije. Leknutí mr. Capichona trvalo jen chvilku, hned potom vyběhl a přivlekl svůj vak, v němž vyhledal injekční stříkačku. Věděl ze zkušenosti, že je potřebí povzbudit činnost srdce, a dovedl vstříknout lék pod kůži nemocného. Jako voják to na vlastním těle zkusil mnohokrát.

Pan Březina nenabyl jasného vědomí, dech jeho však zesílil a ztuhlost údů pominula. Podle návodu mr. Capichona upravili domorodci z tenkých kmenů a pokrývek nosítka, opatrně na ně nemocného naložili a rychle ho odnášeli k osadě.

Mr. Capichon se postaral, aby ostatní mužové sebrali stan a všecky vaky, sám pak osedlal oba koně, šel za průvodem a vedl zvířata za uzdy.

Té noci pan Březina nenabyl vědomí, až teprve k ránu, když vypil podaný nápoj, ale potom zase zastřely jeho mysl mrákoty.

55

Nic nevěděl o tom, že ho domorodci opět nesou a že se často střídají, protože cesta stále stoupala do hor. Nic nevěděl ani o tom, že ho čtyři muži vnesli do pěkného domu, z tesaných klád sroube-ného, a uložili ho ve vzdušné světnici na bílé a čisté lože.

12

V OSADĚ KMENE BATSILEO

Když se pan Březina probudil, domníval se, že sní. Pamatoval si, že večer ulehl nesmírně unaven na lůžku ve stanu, nyní však odpočíval na bílém lůžku v pokoji, v němž sice mimo stůl a dvě židle mnoho nábytku nebylo, avšak v otevřených oknech byl napjat hustý mušelín, bránící přístupu hmyzu, a bílé záclony byly odhrnuty, aby mohl do pokoje proudit vzduch.

Podle růžového světla bylo buď časně ráno, anebo večer, protože i vzduch byl chladný a osvěžující. V pokoji nebyl nikdo a také v blízkém okolí bylo ticho. Náhle se pan Březina zachvěl; zaslechl zvuk, jemuž již po delší dobu odvykl. Kvokala kdesi slepice svolávající kuřata! To je přece neobyčejné a podivné!

Zdvihl paži a pohnul hlavou, ale ani v paži, ani v hlavě necítil už olověnou tíži jako včera odpoledne, než ho mr. Capichon uložil ve stanu. Kde to jsem, ptal se sám sebe, a kde je mr. Capichon?

Už se mu nechtělo spát, ale chtělo se mu jíst. Zdalipak někdo přijde? Neuplynula ani čtvrthodina a pan Březina uslyšel kroky. Potom spatřil, jak se zvolna zdvihá velmi vkusně upletená rohož, která tu visela místo dveří.

Udivený pan Březina zíral na snědou, vysokou a velmi hezkou ženu, asi dvacetiletou. Opatrně spustila za sebou rohož a popošla k lůžku. Oči pana Březiny byly přivřeny, takže cizinka se musela domnívat, že dosud spí. Když se přiblížila na tři kroky k lůžku, promluvil pan Březina francouzsky: "Dobrý den, madame, mohla byste mi laskavě říci, kde to jsem?"

Radostný úsměv ozářil obličej sličné ženy a mezi rudými rty se objevily dvě řady bělostných zubů: "Dobrý den, pane!"

56

odpověděla také francouzsky, avšak se zpěvavým přízvukem.,.Jsem ráda, že už vám je lépe."

Přistoupila k lůžku a malou snědou ruku položila na čelo pana Březiny.

"Ano, cítím se zdráv, paní, ale kdo js; vy a kde to jsem?" trval na svém pan Březina.

"Jsem vládkyně kmene Betsileo a vy jste hostem v mém domě," odpověděla žena. Potom přisunula židli k lůžku a usedla...Chápu, že se vám to tu zdá podivné, ale všechno je v pořádku Váš přítel, mr. Capichon, hledal pomoc, když jste v rovině onemocněl. Našel jednu z osad mého kmene a tam se mu pomoci dostalo. Moji lidé vás donesli do osady a vypravili posla ke mně se zprávou o nemocném cizinci. Přikázala jsem, aby vás přinesli sem do hor, kde je zdravěji - a to je všecko."

"Kdy se to stalo? Včera?" ptal se pan Březina.

Žena se opět usmála: "Nikoli, stalo se to před pěti dny," odpověděla vlídně.

"Před pěti dny? A po celou tu dobu jsem vás obtěžoval, a vy jste o mne pečovala? Jak se vám mohu odměnit?"

"Vím, co bílí lidé rozumějí odměnou," pravila parní vážně, "protože jsem mezi bělochy dost dlouho žila, abych získala jejich vědomosti, ale vím také, že vaši vládcové nežádají odměny - a já jsem vládkyní mocného kmene."

Ve slovech ženiných a v pohybu hlavy byla jasně patrná ušlechtilá hrdost.

"Odpusťte, madame, vděčnost je také odměna, a jen vděčnost jsem měl na mysli. Děkuji vám za vaši šlechetnou pomoc a péči, které už nesmím zneužívat. Smím se zeptat, kde je můj přítel mr. Capichon?"

"Jste mým hostem, pane, a nesmíte odejít, dokud nebudete zcela zdráv. Ze zkušenosti vím, že kdo zaplatí Madagaskaru povinnou daň a přemůže nemoc, bývá hladový. Promiňte - na několik okamžiků vás opustím."

Mladá žena vstala a rychle odešla, ale po chvilce se vrátila, provázena dvěma dívkami, které prostřely na stůl bílý ubrus, položily na něj talíře a příbory a přisunuly stůl k lůžku, aniž promluvily slova. i

"Dovolíte-li, budeme večeřet spolu, můj milý hoste," pravila

žena a usedla ke stolu. "Divíte se asi, že jsem se vám představila jako vládkyně kmene Betsileo?" ptala se a hned dodávala: "U nás, u kmene Betsileo, je zvyk a zákon, jako u kmene Hova, že mu vždycky vládne žena. Nastoupila jsem před pěti lety po své matce, která vládla ikmeni plných třicet let - až do své smrti. Mimoto se asi divíte mému ústroji, mým pohybům" mé řeči a snad tomuto pokoji. Nebudete se však divit, když se dozvíte, že jsem chodila tři roky do francouzské školy v Tainanarive a že jsem si oblíbila nejen kroj, ale i řeč a zvyky Francouzů, jako to učinil celý dvůr v Tananarive. Vykonávám svůj úřad vládkyně, účastním se všech národních slavností, soudím a spravuji kmen podle starých zvyků a obyčejů, ale v soukromí žiji tak, jak žijí běloši. Čtu knihy, líbí se mně malby i sochy, a zavádím tolik novot, kolik mohu, abych neurazila city lidu mého kmene."

"A váš manžel, madame, s tím vším souhlasí?"

Mladá krasavice se zasmála:

"Nemám manžela, a neprosadím-li svou vůli, abych se mohla provdat za bělocha, neprovdám se nikdy."

"Přeji vám upřímně, abyste si zvolila muže, který by vás byl hoden: krásného, statečného a poctivého."

Šťastný úsměv dívčin prozrazoval, že už asi podobného muže našla.

Vtom přinášely dívky na stůl přikryté mísy. Podle vůně poznal pan Březina, že je to zadělávané kuře a mnoho výborné zeleniny, jak to milují Francouzové. Mimoto stály tu láhve vína, dvě odlévky a láhev vody. Paní domu sama položila na přikrývku desku a na ni talíř, aby pan Březina mohl pohodlně jíst vsedě. Když ho obsloužila, usedla opět ke stolu a jedla se stejnou chutí jako pan Březina.

"Na vaše zdraví, pane," pravila, nalévajíc mu víno s vodou, když dojedli.

"A na vaše a na splnění vašich přání," odvděčoval se pan Březina přípitkem za přípitek.

"Jmenuji se Sána," pravila paní domu, "ale vaše jméno nemohu dobře vyslovit; dovolíte, abych vám říkala mr. Bienvenue‡‡‡?"

Vypili spolu po nevelkém poháru.

„Smím opakovat svou otázku, kde je můj přítel mr. Capi-chon?" ptal se znovu pan "Bienvenue", když s úklonou hlavy a s díkem vrátil pohár hostitelce.

"Nemohu vám říci," odpověděla vládkyně Sána, "protože když se od mých lidí dozvěděl o pobytu zajaté paní a chlapce, které hledáte, vydal se hned s mými strážci na dalekou cestu a dosud se nikdo z nich nevrátil."

To byla pro pana Březinu důležitá zpráva. Ten dobrý, neúnavný mr. Capichon nedopřál si věru oddechu! Sotva našel výborné útočiště pro nemocného druha, už se znovu vydal na nebezpečnou výpravu, aby osvobodil zajatou paní a chlapce z rukou lupičů, kteří jistě nevydají své zajatce dobrovolně.

Pan Březina vyslovil tyto obavy, ale sličná hostitelka se opět usmívala a pravila: "Nebojte se o svého přítele, pane; moji strážci přemohou snadno lupiče a váš přítel se vrátí zdráv se zajatými. A nyní okuste ovoce z mé zahrady: tyto broskve i ananas jsou výtečné!"

Protože laskavá hostitelka projevovala velký zájem o všechno evropské, vypravoval jí pan Březina, že v Evropě je ještě mnoho jiných států kromě Francie. To totiž ve francouzských školách slečně Saně nepovídali. Vypravoval jí o teplém Španělsku a o slunné Itálii, o zamlžené Anglii a o studených krajích Švédska a Norska, o průmyslovém Německu i o své vlasti, o malých Čechách, o té krásné zahradě ve středu Evropy. Líčil jí shon po penězích, který trápí Evropu, a velebil klid na Madagaskaru.

"Není na světě nikde blahodárný klid," pravila paní domu v zamyšlení. "Není ani u nás. To se může zdát cizinci jen na první pohled. Což tu právě i vy nestíháte lupiče?"

Tu vešly dívky, odnesly zbytky jídel a opět mlčky odešly.

"Nemocný se nesmí dlouho namáhat ani zábavou," pravila náhle hostitelka a vstala: "Dobrou noc, pane Bienvenue, a zítra na shledanou!"

Usmála se ještě a odešla.

Osamělý pan Březina měl dost látky k přemýšlení. Trápily ho však především obavy, co se děje tam venku na rovině,

jaké nebezpečí hrozí mr. Capichonovi a jaký bude výsledek jeho výpravy. Dlouho však nepřemýšlel, protože záhy usnul a spal dobře celou noc...

59

13

HOSPODÁŘSTVÍ

VLÁDKYNĚ KMENE BETSILEO

Jako náhle nemoc přichází, tak rychle zase odchází, avšak zůstavuje za sebou několik dní slabosti.

Pan Březina se probudil časně, ustrojil se a vyšel na zastíněný dvůr, kde ho pozdravil ikohout vítězným kokrháním. Pan Březina toužil vejít do zahrady, kterou viděl oknem z patrového domu, vystavěného ze dřeva po způsobu švýcarských domů nebo norských statků. Dům byl obklopen rozsáhlým dvorem, posypaným pískem a drobným kamením. V pozadí stála nižší stavení, patrně špižírny, a zmíněný dvůr slepic jako zvláštnost. Zahrada byla veliká, obdélníková a mnoho květin a stromů bylo sem přeneseno jistě se značnými obtížemi, protože Sána si zvolila místo k svému obydlí na prvním stupni pohoří, jež se vršilo ještě dvakrát tak vysoko na východě nad obydlím. Osada ležela o dvě stě metrů níže a dále na západ a od domu vládkyně upravena byla do osady dobrá a široká cesta, vroubená stromy, jejichž vysoké a štíhlé kmeny nesly jen veliké chocholky listů. Pan Březina je poznal. Viděl už dříve tyto "stromy poutníků", které jsou požehnáním v suchých krajinách. Když se totiž naříznou, poskytují žíznivým žádoucí pitnou vodu. Krásné musy (banány) byly sem jistě také přeneseny z rovin, avšak horské konifery (stromy jehličnaté) byly tu doma právě tak jako četné kvetoucí starčky, splývající tu s balvanů. Myrty, vavříny, jemné kapradiny, cykasy a geránie rostly buď na záhonech, nebo mezi skalisky, zatímco orchideje se usadily v úžlabinách mezi kmeny a větvemi stromů, jejichž koruny byly propleteny liánami. Četný hmyz se probudil a bzučel nad květy, vydechujícími po ránu líbeznou a silnou vůni.

Sána, oděná bílým, volným šatem, zastihla hosta v zahradě a radovala se upřímně z jeho uzdravení.

"Chcete-li, posnídáme v zahradě. Mohu vám nabídnout čaj, čokoládu i kávu, bílou kávu, máme totiž mléko i smetanu. Potom vám ukážu celé své hospodářství."

"Snídaně byla znamenitá; bylo tu máslo, med a byl tu i chléb!"

60

"Opět se divíte právem," pravila hostitelka, "protože lidé mého kmene nepěstují obilí. Úkolem vládce ovšem je, aby rozmnožoval bohatství vlasti. V rovinách se daří bavlníku, rostou tam kaučukové liány, daří se tam rýži, konopí a moruším, v pralesích rostou divoce i ebenové stromy a akácie, ale dosud nikdo se nepokusil o pěstování obilí v horách, kde je chladněji a země suchá. Mně se to podařilo a uvidíte, že tu rostou nejen různé luštěniny, nýbrž že tu dvakrát do roka žneme i horskou pšenici a ječmen. Roste tu i sója a ve vyšších polohách i len a proso."

Pan Březina odpustil francouzským školám, že se z národní ješitnosti nezmiňovaly o jiných evropských národech, protože v ostatních vědách, zvláště v přírodopise, tuto mezeru nahradily. Vládkyně kmene Sána byla si vědoma vladařských povinností a zkoušela provádět prakticky to, čemu se ve škole a z knih naučila.

"Na našich horách mohou se pást tisíce kusů hovězího dobytka i ovcí, jim tu horko neuškodí. Po zkouškách, které už provádím tři roky, se rozhodne, která plemena se nejdříve a nejlépe našemu podnebí přizpůsobí."

Pan Březina provázel hostitelku, která mu ukazovala stromy, jimž se zde zalíbilo, a se zájmem poslouchal, co všecko chce ještě v budoucnu podniknout.

14

PRVNÍ ÚSPĚCH

Rychlý posel přál si rozmluvy s vládkyní kmene. Byl to statný mladý muž, jehož tělo pokrývala košile bez rukávů a jehož silné nohy vězely v kalhotách, dosahujících jen ke kolenům. Za zbraň sloužilo mu jen kopí, avšak na pase se houpal v pouzdru revolver jako všem, kdo náleželi ke strážcům vládkyně.

Jakmile mladý muž předstoupil, povznesl pravici k čelu nejprve před svou paní a potom i před panem Březinou, načež rychle mluvil něco, čemu pan Březina nerozuměl.

"Dobré zprávy, anebo aspoň poněkud dobré," pravila Sána, obracejíc se k hostu...Tento bojovník oznamuje, že výprava se

61

zdařila. Zajatá žena byla nalezena, dva lupiči byli přemoženi a nyní se vrací váš přítel s osvobozenou paní k nám. Posel se domnívá, že předběhl ostatní o dvě hodiny."

"A chlapec? Chlapec je také zachráněn?" zeptal se pan Březina nedočkavě.

Sána opět promluvila k poslu, jehož obličej a hruď se leskly potem. Posel hbitě odpovídal, avšak jeho odpověď krásnou dívku patrně neuspokojila.

"Posel neví o chlapci nic," tlumočila. "Neviděl ho ani v chatrči, ani v okolí."

Pak je to zlé, pomyslil si pan Březina. Ubohou paní Černou stihlo možná nové neštěstí...

Sána pochválila posla a propustila ho, aby si odpočinul, a potom se snažila, aby rozehnala starosti pana Březiny. Snažila se povzbudit v něm naději, že mr. Capichon snad o chlapci ví.

Pan Březina, trápen nejistotou a netrpělivostí, vyšel výpravě naproti.

Sestoupil skoro až do údolí, když spatřil skupinu pěti mužů a ženu, ale chlapce mezi nimi neviděl. Mr. Capichon předběhl domorodce, a když se setkal s panem Březinou, oznamoval mu:

"Paní Černá je zachráněna, ale o chlapci nevíme nic!"

"A žije ještě?" ptal se pan Březina a tiskl ruku věrného druha a přítele.

"Zřejmě ano," odpověděl mr. Capichon. "Paní Cenná -mi vyprávěla, že chlapec před třemi dny uprchl z chatrče, když její hlídači odešli do lesa. Je to podle všeho statečný chlapík, uprchl, aby přivedl pomoc. Nyní ale dost o tom, je toho

pro ubohou matku příliš."

Pan Březina pospíšil vstříc ženě, kterou podpírali v chůzi dva domorodci. Nosítka, jež nesli jiní dva muži, svědčila o tom. že ji po větší díl cesty nesli.

"Drahá paní Černá, já jsem Březina z Čech, společník a dávný přítel vašeho muže. Ubezpečuji vás, že upřímně želím jeho smrti, jako kdyby to byl můj syn."

Paní Černá, žena jen o málo starší než třicet let, podávala panu Březinovi obě ruce, a když ji objal, zaplakala na jeho rameni a všecka se chvěla.

"Ach. můj drahý Karel! Můj drahý Karel už nežije...,'"

62

naříkala. "A má útěcha, má naděje, můj chlapec snad už také nežije."

"Upokojte se, drahá paní," těšil ji pan Březina. "Jako našel přítel Capichon vás, tak najde i vašeho chlapce. Neustaneme, dokud ho nenajdeme a dokud ho nevrátíme do vašich rukou."

Paní Černá byla asi velmi hezká a statná paní, ale starosti a žal krásy nepřidávají. Její obličej byl vyhublý, z hlubokých důlků zimničně zářily modré oči. Vzdychala a chvílemi propukala v pláč. Neštěstí vpadlo do jejich rodiny jako hromová rána. Za jedinou noc bylo všechno rozbito.

Pan Březina nabídl ubohé parní ruku a sám ji podporoval v chůzi po cestě do vrchu s mnoha zákruty.

Sána, vládkyně kmene, vyšla jim vstříc a hned se ujala paní Černé, která se chvilku dívala na krásnou pannu a pak se jí vrhla do náruče. Tušila, že ji do náruče zve bytost něžná a dobrá. Když hostitelka odvedla paní Černou do budovy, pozval pan Březina mr. Capichona do zahrady a prosil o bližší a určitější zprávy.

"Když jsem vás odevzdal do péče této vládkyně," pravil mr. Capichon, zapaluje si cigaretu a usedaje na lavičku, "pátral jsem mezi domorodci v osadě, zdali u nich někdo slyšel buď o tlupě bílých a barevných mužů, nebo o bílé ženě s chlapcem. Měl jsem štěstí. Zastihl jsem dva posly, které vládkyně posílá týdně do Málu. Ti mně vypravovali, že náhodou objevili chatrč v lese, kde museli přenocovat. Byli zvědavi, kdo v chatrči bydlí, protože uslyšeli hlasy a ucítili kouř. Lidé kmene Betsileo jsou mírumilovní, ale též opatrní. Čekali do rána. Když ráno viděli dva míšence, kteří odešli od chatrče, hlídal jeden posel muže sbírajícího ovoce a druhý se plížil k chatrči. Uviděl tam plačící bílou ženu a u ní chlapce, který ji patnně těšil.

‚Jak je to dávno?' ptal jsem se nedočkavě.‚Dnes je tomu pět dní,' odpověděl posel. Běžel jsem zpátky, vypravoval jsem stručně vládkyni o neštěstí na statku i o našem marném hledání a vyžádal jsem si dovolení, aby mne směli oba poslové vést. Ihned souhlasila a přidala mi čtyři muže ze svých strážců. Jak jsme pospíchali a jak moji tmaví pomocníci padli na dva lupiče! Paní Černá leknutím omdlela. Domnívala se, že se vrátil krutý Sanspouce a že ji zabije, protože ho oklamala.

63

Teprve když se opět vzpamatovala, vypravovala mně, že už nemohla snášet útrapy a že pověděla Sanspouceovi o tajné skrýši kamenů, protože hrozil, že zabije synka, nedozví-li se pravdu. Jakmile se dověděl o skrýši ve statku, odešel se čtyřmi lupiči a dvěma rozkázal, aby zajatou paní a chlapce bedlivě hlídali. V jeho nepřítomnosti statečný hoch uprchl z chatrče, aby vyhledal pomoc a aby matku osvobodil. Ten chytrý hoch věděl, že jen větší četa policistů přemůže lupiče a že takovou četu najde v některém městě.

Opuštěná paní litovala, že synka Kamila pustila. Teprve po

64

jeho odchodu si uvědomila všechna možná nebezpečí, která na něho číhala. Měl jen málo potravy a jako zbraň jen revolver, který našel v torbě odloženého sedla. Neměl však ani mapu, ani kompas a musel se řídit jen sluncem. Protože mluvil o Fiana-rantsoa, dal se zřejmě k severu; buď spěchá za lupiči, nebo míří do hlavního města."

"A my musíme za ním co nejrychleji," pravil pan Březina. "Jsem opět zdráv a vy, milý příteli, si do rána odpočinete. Půjdu k hostitelce a oznámím jí, že zítra odcestujeme."

Za půl hodiny se pan Březina vracel od vládkyně a volal na přítele Capichona, který si dosud hověl na lavičce:

"Ujednáno! Naše hostitelka svoluje k odjezdu, ale žádá ještě o den, aby se mohla zotavit parní Černá."

"Kmen Betsileo má moudrou vládkyni," prohlásil mr. Capi-chon, "i mně přijde odpočinek velmi vhod."

Moudrá vládkyně uchystala hostům znamenité překvapení. Podařilo se jí tak, že mr. Capichon údivem až vykřikoval. Nabídla totiž paní Černé lehký kočár na dvou vysokých kolech. Koupila si ho za svého pobytu v Tananarive, protože se v něm ráda projížděla v městských sadech.

"Pojede-li paní Černá na kočáru a budou-li ji pánové provázet na koních, vykonají za den velký kus cesty," odůvodňovala vládkyně svůj návrh.

Nejpřímější cestu ukazovala řeka Ihosy, jež hnala své vody přímo k severu a teprve asi třicet kilometrů před ústím do Man-goky se obracela k západu. Naši přátelé opustí však břeh Ihosy velmi brzy a vydají se k východu na sjízdnou silnici, po které mohou bez překážek dospět až do Antsirabé, to znamená ke stanici železné dráhy. Při silnici leží Ambaavao, Fianarantsoa, Ambositra, kde se snad dovědí o bílém chlapci, který pospíchal k severu.

Loučení s laskavou vládkyní Sánou bylo sice krátké, avšak velmi upřímné.

"Neloučím se s vámi navždy," řekla Sána. "Zajíždím někdy k přátelům do Tananarive. Odbočím-li z Antsirabé na západ podél řeky Mananantany, najdu snadno vaši usedlost Pragu a doufám, že mi dovolíte navštívit vás. A velmi byste mě potěšili zprávou, že jste našli ztraceného chlapce."

65

Pan Březina obdaroval štědře oba posly a členy výpravy, kteří osvobodili paní Černou, a když stiskl naposledy ruku Sány, připojil k díkům za pohostinství i přání, aby se splnily všecky její vladařské plány a aby se sama dočkala vytouženého štěstí.

Mr. Capichon se jen šibalsky usmíval a nutil opět sklíčko., aby mu sedělo v očním důlku. Neprozradil ovšem, že v jeho náprsní kapse je uschováno psaníčko od Samy pro člověka v Tananarive, kterého mr. Capichon dobře znal a kterému i - záviděl!

Vyprovázeni přívětivými domorodci sestupovali naši přátelé na východ do roviny, kde na ně čekali osedlaní koně a kočár, v němž byl zapražen pár silných koníků.

Cesta ubíhala příjemně a rychle, dokud ujížděli po pravém břehu řeky. Ani když změnili směr k východu, netrýznilo je horko, protože mírné stráně pohoří a široká údolí byly porostlé lesy a na cestu padal chladivý stín.

Jako území dešťů, tak i území lesů jsou na Madagaskaru ohraničena. Od severu až k jihu se táhne na východním pobřeží lesnatý pruh, v němž jsou i lesy s listy stále zelenými, i lesy, jichž listí opadává. Rostou tu nejen štíhlé palmy a stromovité kapradiny, musy, cykasy a fikovníky, jimž zde říkají sakora, nýbrž i stromy ebenové, santalové a růžové. Lesy poskytují příbytek a potravu četným živočichům. Hustými korunami proska-kují za večerů hejna poloopic, které za dne líně odpočívají a mlsají ovoce, četné a veliké ještěrky lezou po větvích a kuno-viiá zvířata pátrají po hnízdech. Ptactva tu žije hojně a na mýtinách se proletují motýli, většinou tmavých barev, jichž křídla hrají duhovým odleskem.

Celý vnitřek ostrova a západ je step a jen na březích řek rostou v ní stromy a husité keře, z nichž mnohé mají velmi dlouhé trny. Ačkoli naši přátelé pospíchali, museli i odpočívat, aby se zvířata nasytila a nabrala nových sil k další cestě. A při takových zastávkách obdivovali se krásám, jež tu tak štědře byly rozsety.

15

ZÁPAS S LUPIČI VE VLAKU

Cestující dorazili k důležité silnici teprve kvečeru. Mr. Capichon pobízel ke spěchu proto, aby pan Březina a paní Černá nemuseli přenocovat pod širým nebem. Že najde u silnice přístřeší, věděl ze zkušenosti; nespoléhal se sice, že nalezne osadu nebo farmu, avšak spoléhal se, že musí najít vojenskou stanici, protože jsou podél silnice roztroušeny dost hustě. Tato silnice je totiž důležitá obchodní cesta, která spojuje stanici dráhy Antsirabé s pobřežním městem Mananjary a zabíhá na jih až do Ihosy. Než se úplně setmělo, spatřil mr. Capichon světýlko, a proto vyjel na zvědy, zda je to stavení, které by mohlo poskytnout aspoň trochu pohodlí unaveným cestujícím.

Po čtvrthodině se vracel velmi spokojen. Naštěstí přijížděli k větší stanici, ve které jsou dva pokoje s lůžky. Ochotný francouzský poddůstojník slíbil mr. Capichonovi nejen nocleh, nýbrž i dobrou večeři.

Slib nebyl lichý a po půlhodině seděli hosté, kteří se občerstvili koupelí, s hostitelem v chladné světnici a pochutnávali si ma pečených perličkách, které hostitel dopoledne ulovil. Pohostinný Francouz byl všecek šťasten, že se po delší době sešel opět s bělochy, ale na otázku, neviděl-li bílého dvanáctiletého chlapce, odpověděl záporně. Ne, neviděl, ba ani o něm neslyšel.

Protože zde nebyli moskyti, vanul do světnice chladný a svěží vzduch, a protože večerní koncert poloopic byl už skončen, vládlo všude velebné ticho. Nádherné hvězdy plály na tmavé obloze jako milióny bystrých a vševidoučích očí, ale ani ony nedovedly zarmoucené paní Černé říci, zdali viděly jejího synka.

Časně ráno, osvěženi odpočinkem a spánkem, vydali ise naši přátelé opět na cestu. Nyní se jim cestovalo už pohodlně a vesele, protože na silnici potkávali četné cestující na koních i na různých vozidlech. Pospíchali bud! k severu, anebo k jihu.

Teprve v Ambositře se mr. Capichon dověděl od policejní hlídky, že po silnici tu na koni projel bílý chlapec a že na otázku velitele hlídky odpověděl velmi stručně. "Měl patrně naspěch,"

67

končil policista svou zprávu, "protože mávl jen bičíkem před sebe a vykřikl:,Antsirabé!' "

Tato zpráva je velmi uspokojila a paní Černá okřála novou nadějí. Mr. Capichon a pan Březina její naději posilovali. Když však jeli sami, nezapírali si, že Kamila Černého nesnadno dostihnou, protože podnikavý chlapec mohl se vydat z Antsirabé právě tak k západu do údolí, v němž leží Praga, jako na sever do hlavního města.

"Domnívám se, že neopatrný hoch pronásleduje lupiče a běda mu, jestli je dostihne," pravil mr. Capiohon. "Sanspouce ho pozná a potom už jeho života neušetří."

"Nejhorší je, že před námi projel před čtyřmi dny," posteskl si pan Březina po chvíli mlčení. "Snad by bylo moudré, kdybychom se v Antsirabé rozdělili. Paní Černá a já bychom se vydali ke statku, a vy, milý příteli, mohl byste jet dráhou do Tanana-rive."

O tomto plánu bylo třeba přemýšlet, ale jakmile naši cestují dorazili do Antsirabé, dozvěděli se o bílém chlapci v prvním hostinci. Před několika hodinami přijel prý sem asi dvanáctiletý chlapec na unaveném koni, kterého nabídl hostinskému ke koupi. Hostinský koně koupil (neprozradil ovšem, že velmi lacino) a chlapec tu pojedl, protože byl velmi unavený a hladový. Po jídle však odešel, aniž se zmínil o návratu. Mr. Capichon vyslechl zprávy a hned moudře usuzoval. Chlapec prodal koně, potřeboval peníze, bez koně se však nemohl vydat ani do Pra-gy, ani se vrátit k zajaté matce. Odjíždí tedy jistě do Tamana-rive.

Paní Černá a pan Březina souhlasili s míněním mr. Ca-pichona a pospíchali s ním na nedaleké nádraží. Koně a kočár ponechali v hostinci, že se pro ně později vrátí.

Když pan Březina chtěl vstoupit ve společnosti paní Černé a mr. Capichona na nádraží Antsirabé do vlaku, odjíždějícího k hlavnímu městu Tananarive, upozornil ho průvodčí vlaku, že vagón I. třídy, umístěný hned za služebním vozem, je prázdný. To bylo cestujícím velmi vhod. Paní Černá potřebovala totiž klid a spánek. Proto také jí ponechali malé oddělení a sami se usadili v sousedním.

Pan Březina prohlížel mapu a shledal, že až do hlavního

68

města jsou zaznamenány jen dvě velké stanice, a to Anabato-lampy a Arivonimamo. Mr. Capichon však nezůstal sedět, nýbrž prošel chodbičkou podél všech vozů a důkladně si prohlédl všechny cestující.

Mr. Capichon byl dnes znovu tím krátkozrakým elegánem, jemuž vypadávalo sklíčko z očních důlků, a mnohý cestující se buď usmál, anebo se nevrle odvrátil od nejapného dotěry, který se skoro lepil na lidi. Několikrát se mu dostalo i hrubého odbytí, avšak mr. Capichon se tak zdvořile a horlivě omlouval, že předešel hádce. Jednou však srážka přece jenom hrozila. "Prosím vás, pane," vykřikl ve třetí třídě hřmotný a nehezký muž na mr. Capichona, "co tu stále očicháváte? Jděte ke všem..."

"Ach, pardon, tisíckrát pardon, velectěný pane," omlouval se mr. Capichon, "hledám svého," vtom však zakolísal a padal na nevlídného cestujícího... "pardon, bratrance! To ten vůz sebou ale hází!"

"Zmizte, nebo vás vyhodím!" vykřikl muž, ale mr. Capichon byl už venku.

Když se mr. Capichon vrátil k panu Březinovi, bylo na jeho obličeji zmát starost, a když se pan Březina ptal, co ho znepokojilo, přisedl mr. Capichon blízko k němu a tiše mu vyprávěl:

"Jsem, drahý pane, velmi znepokojen, protože ve vlaku jede pět nebo šest velmi podezřelých lidí. Na jednoho jsem úmyslně padl, abych se přisvědčil, má-li v kapse revolver. Měl!"

"A proč vás to rozčiluje, milý příteli?"

"Protože se obávám přepadení cestujících. To se na zdejších drahách někdy stává," odpověděl mr. Capichon. "Jak pozorujete, stoupá trať dost prudce až do Ambatolampy, a proto na dvou místech pojede vlak velmi pomalu. Taková místa jsou nejvhodnější k přepadení cestujících..."

Mr. Capichon vyskočil. "Už je to tu! Slyšel jste dvě střelné rány - a teď třetí? Honem, skočte pro paní Černou a rychle ji odvlečte do služebního vozu! Jen, proboha, rychle!"

Mr. Capichon vyběhl z oddělení a jako veverka se vyšplhal po železných schůdcích do budky průvodčího, odkud seskočil na střechu vagónu. Tam se položil a lezl jako ještěrka ke čtvrtému vozu.

Také pan Březina nelenil. Podle rozkazu mr. Capichona vběhl

do oddělení k paní Černé a bez vysvětlování ji odvlekl chodbičkou do služebního vozu" kde oba průvodčí bezstarostně odpočívali a bavili <se s poštovním úředníkem. Na pokřik pana Březiny, že vlak je přepaden lupiči, vyběhli všichni tři muži do chodbičky. Ozval se hvizd, potom skřípot brzd, vagóny sebou potrhovaly a vlak se zastavil.

Co se dělo ve vozech? Kdo a kde vypálil první rány?

Když mr. Capichon skončil prohlídku vlaku a vyskočil z vozu, odkud mu pohrozil muž vyhazovem, divže se nesrazil s jiným mužem, který pospíchal chodbičkou opačným směrem. Tento muž se vždycky na okamžik zastavil u dveří čtyř či pěti vozů a vždycky zdvihl paži jako na znamení; sám však vešel až do předposledního vozu, v němž sedělo nejméně třicet lidí. Otevřel prudce dveře, zdvihl náhle obě paže a vykřikl silným hlasem:

"Ruce vzhůru!"

Překvapení cestující spatřili, že cizinec na ně míří dvěma revolvery, a jak se pravidelně stává, byli tak zděšeni, že mimovolně paže zdvihli. Všichni hned věděli, co se stalo i co se stane, kdyby paže spustili. Lupiči ve vlacích hned střílejí. Už v příštím okamžiku se však stalo něco naprosto nečekaného. Rychle za sebou třeskly dvě rány, oba revolvery i s prsty lupičovými se rozletěly a vystříkla krev.

"Muži, braňte se!" ozval se vysoký chlapecký hlas. "Což se třicet lidí bude bát jednoho lupiče?" To stačilo! Jeden z cestujících, na něhož stříkla krev, udeřil překvapeného lupiče do brady tak silně, že se lupič okamžitě skácel.

"Na pomoc do ostatních vozů!" křičel zase chlapec; ano, chlapec, neboť nyní ho všichni viděli, jak stojí na sedadle a drží v ruce revolver.

Hned se ukázalo, že skoro všichni cestující jsou ozbrojeni. Vítězství nad padlým lupičem dodalo jim tolik odvahy, že skutečně vyběhli do chodbičky, aby přispěli na pomoc cestujícím i v ostatních vozech. Ozvaly se znovu rány a křiky, třeskot sikla a nářky.

Mr. Capichon ležel ma střeše a čekal. Náhle se objevil v chodbičce pod ním muž.

"Stůj a ruce vzhůru!" opakoval mr. Capichon dřívější povel lupičův, a když muž, překvapen, zdvihl hlavu, spatřil namířený revolver. Nezdvihl však paže, nýbrž uskočil, přirazil za sebou dveře, provlékl se oknem a vyletěl jako míč z vlaku, dosud jedoucího.

Kulil se po náspu a potom se opřel o paže, aby vstal a utekl.

"Neutíkej!" volal mr. Capichon. "Budeme tě potřebovat!" a vystřelil na lupiče, který opět klesl. Když se vlak zastavil, byl už boj s lupiči ve vozech skončen.

Cestující vyskakovali z vozů na zem, křičeli a běhali, vysvětlovali si a hádali se, takže ve zmatku nikdo nevěděl, oč běží, ani kdo od vlaku utíká. To rozčilení bylo zase přirozené. Všichni chtěli současně povědět, jak byli nebo nebyli překvapeni, jak hrdinsky si počínali a co by se bylo jistě stalo, "kdybych právě já" atd.... Bylo to opojení, byla to radost ze zachráněných životů i majetku, byla to náhlá nenávist, byla to však také jen druhá stránka strachu, který je v prvních chvílích přepadu ohromoval.

Mr. Capichon se opět změnil v přísného policejního úředníka, který poroučel a dovedl si získat poslušnost. Na jeho rozkazy byly prohledány všechny vozy a shledalo se, že je potřebí rychlé pomoci asi deseti lidem, čtyři ženy omdlely, dva cestující byli zraněni, další dvě ženy byly přepadeny křečemi a dva lupiči se svíjeli v bolestech. Zatímco dav bázlivců křičel, zatínal pěsti a hrozil, ostatní statečně a velmi horlivě pracovali. Některé ženy se ujaly omdlelých, jiné uklidňovaly rozčilené a ochuravělé, zatímco muži uložili do posledního vozu dva mrtvé lupiče, a ranhojič, který náhodou jel vlakem, zřídil si ve služebním voze operační síň, do níž byli odneseni a odvedeni oba zranění cestující i oba lupiči. Mr. Capichon pospíchal se dvěma muži k chlapíkovi, který vyskočil z vozu a ležel nyní v bezvědomí.

"Ach, pan Sanspouce!" zvolal mr. Capichon, když spatřil muže, na jehož levici chyběl palec. "Zřejmě pan Sanspouce! Zavolejte, pánové, ještě dva na pomoc; tohoto chlapíka si musíme vzít s sebou!"

"Je mrtev?" tázal se jeden z mužů, zatímco druhý volal na průvodčí.

"Nikoli, jen se přetvařuje. Naštěstí mu vypadl revolver, když

padal se stráně, jinak by nás přivítal kulí. Zdvihněte, pane, tu hračku; podívám se, nemá-li pan Sanspouce ještě něco u sebe, co by mohlo spustit," pravil mr. Capichon a obratně přejel rukama po lupičově těle.

Sanspouce se však nepřetvařoval. Skutečně omdlel, když ho koule z revolveru mr. Capichona zasáhla do lýtka. Pádem z vlaku si vyrazil ramenní kost z kloubu a střela mu ještě dodala, takže bolestí omdlel.

Ranhojič uvítal pátého pacienta nadávkou. Právě tento lupič udeřil ho pažbou revolveru do hlavy, protože nezdvihl paže dost vysoko a dost rychle, jak si on přál. Přesto však vykonal ranhojič svůj úkol řádně a napravil nejen vymknuté rameno, nýbrž vytáhl i kulku a přiložil obvazy.

Průvodčí naléhali, aby cestující opět vstoupili do vozů, a dlouhý hvizd lokomotivy oznamoval, že vlak se zase rozjede.

Kde však byl statečný chlapec, který jistě zachránil majetek všech cestujících a snad mnohému i život? Proč se nehlásí o odměnu a pochvalu?

16

KAMILOVA DOBRODRUŽSTVÍ

Mladý hrdina seděl zatím ve voze první třídy mezi panem Březinou a paní Černou, která ho tiskla k sobě. Už neplakala, už se usmívala a hladila hebké vlasy chlapce, který vypravoval o svých dobrodružstvích, jež ho potkala, když uprchl z lesní chatrče. Ale když se vlak hnul a vešel mr. Capichon, musel chlapec vypravovat znovu.

"Když muži," vypravoval Kamil, "kteří nás hlídali, odešli do lesa, aby zastřelili nějaké zvíře a nasbírali ovoce, utekl jsem opačným směrem a brzy jsem se ocitl na velké planině s uvadlou a usychající trávou, s trnitými křovinami a skupinami stromů. Pohled na tu širokou step stačil, abych pochopil, že pěšky ji nepřeběhnu. Vrátil jsem se proto a odvedl jsem jednoho z koní lupičů. Pak už jsem se cesty nebál, protože ostrov celkem znám a dovedu se vyhnout různým nebezpečím. Dost často jsem přece

73

cestoval s tatínkem, chodili jsme spolu na zvěř - leccos už jsem tu poznal.

Měl jsem revolver a v něm šest ran, měl jsem krabičku zápalek, kapesní nůž a tři metry provazů. To všechno se mi dobře hodilo. Kdo umí uplést z provázku oko, dovede chytit nohase§§§ nebo aspoň brcouna****. Podobně může chytit do ok křepelky, ba i perličky. Těch je na stepi hodně - a běhají po vyšlapaných cestičkách. Na malém ohni bez kouře upečete za hodinu nebo za dvě zvěřinu, které chybí jen sůl, aby byla znamenitá. Ostatně, kdo pospíchá, na jídlo příliš nemyslí a jí jen to nejnutnější. Za jasných nocí se pěkně cestuje a nahradí se tím čas, promeškaný za horkých hodin kolem poledne.

Když jsem dorazil do Mafaitry, dověděl jsem se, že tlupa podezřelých bílých i barevných mužů tudy projela a směřovala k severu. Hledal jsem pomoc na policejní stanici, ale nikdo nevěřil mému vyprávění o zajaté bílé ženě a o chatrči v lesích. Vzbudil jsem dokonce podezření, že jsem zvědem lupičů. Pak už jsem tedy pátral po lupičích velmi opatrně a pospíchal jsem stále k severu. Chtěl jsem lupiče dohonit a překazit jim druhou loupež na našem statku. Doufal jsem, že potkám jízdní policisty a získám jejich pomoc, když je uvedu na stopu Sanspouceovu. Pořád jsem se rozhlížel, uvidím-li je někde nablízku.

Za Ambositrou jsem odbočil na severozápad, abych se včas dostal do našeho údolí. Dal jsem se vést řekou Mananantanou, ale když jsem po namáhavé jízdě dorazil ke statku, viděl jsem, že mě lupiči už předešli.

Od nějakého potulného obchodníka jsem se dověděl, že potkal před dvěma dny tlupu jezdců, klusajících z Antsirabé, a to jsem si domyslil, že lupiči pospíchají buď do Tananarive, nebo ik moři, kde mohli kameny zpeněžit. Pospíchal jsem tedy za nimi. V hostinci v Antsirabé jsem prodal koně a nastoupil jsem do vlaku. Vůbec mě nenapadlo, že lupiči jedou v témž vlaku, ani to, že

74

bych se tu mohl setkat se svou drahou maminkou. Měl jsem dnes opravdu veliké štěstí!"

Paní Černá objala synka a Kamil líbal její bledé tváře i její chvějící se ruce.

"Do téhož vlaku a v téže době jako my!" vykřikl mr. Capichon. "Jaká podivuhodná náhoda! A já to nezahlédl!"

"Nastoupil jsem do vozu třetí třídy, ale nedostal jsem se k oknu, takže jsem neviděl na nástupiště," odpověděl Kamil, "ale vás, pane, jsem viděl, když jste za jízdy vešel do našeho vozu a slyšel jsem toho hrubce, který vás chtěl vyhodit. Všiml jsem si, že sáhl do kapsy, a také jsem poznal, že má v kapse kabátu revolver. To mi bylo podezřelé, a proto jsem na něho dával pozor, když se zase vrátil. On se pak postavil do dveří a řval na nás, abychom zdvihli ruce. Nu, já jsem malý, a on přes přepážku neviděl, že jsem zdvihl jen levici, zatímco má pravá ruka dvakrát stiskla spoušť. Ten chlapík se už nikdy asi nebude moci podepisovat!

"Což jste si byl jist, že trefíte?" divil se mr. Capichon. "Kdybyste byl chybil, střílel by ten zločinec jako divý a byl by asi mnoho lidí zastřelil."

"Byl jsem si jist, pane, že trefím," odpověděl Kamil. "To tatínek mě naučil, že nechybím na deset kroků frank, a ten chlapík měl pěsti jako medvědí tlapy; nebylo veliké umění je trefit."

"Byla to úžasná odvaha," mínil pan Březina.

"Ani ne," odmítal Kamil chválu, "tatínek vždycky říkal, že lupiči vítězí jen překvapením. A když naopak člověk překvapí lupiče, je s jeho hrdinstvím konec. Po mých dvou ranách se také stali z bázlivců hned stateční hrdinové."

"Ano," souhlasil mr. Capichon, "bývá to tak..."

"A teď tedy jsou už všecky naše útrapy skončeny," pravil pan Březina. Chtěl stočit hovor na věci příjemnější. "Vystoupíme ve stanici Ambatolampy a vrátíme se do našeho údolí a mně by bylo zvlášť milé, kdybyste i vy, drahý příteli, jel zpět s námi. Potřebujete si odpočinout a vaše rady do budoucnosti nám velmi prospějí."

Mr. Capichon se chvilku rozmýšlel, pak se rychle rozhodl a pravil:
75
"Přijímám vaše poznání, monsieur, a vrátím se s vámi."
Pan Březina stiskl ruku mr. Gapichona a tak upřímně jí potřásl, že mr. Capichonovi vypadlo sklíčko z oka, ale naštěstí se nerozbilo. Paní Černá setřela si slzy s tváří a šeptala:
"Děkuji vám, šlechetní pánové, a těším se, že zůstanete dlouho na statku. Všecko je skončeno, jenom tatínka Kamilovi už nikdo nevrátí."
Přivinula si synka k sobě - a všichni ve voze zmlkli.
Ve stanici Ambatolampy vystoupili, aby počkali na vlak, který je doveze zpět do Antsirabé, odkud lze cestou, označenou telegrafními sloupy, jet buď na koních, nebo v povozu na západ. Mr. Capichon se postaral, aby se lupiči dostali bezpečně do Tananarive, kde je budou policisté očekávat. Také dopis vládkyně Sány isvěřil spolehlivému poslu. V Antsirabé opatřili si naši přátelé snadno koně a povoz a třetího dne dospěli do statku Praga.
Když pan Březina s mr. Capichonem obstarali kaně, pravil pan Březina spokojeně: "Jak je člověku dobře, když může říci, že je doma. Drahý příteli, považujte i vy tento dům za svůj domov a odpočiňte si tu po všech útrapách!"
"Děkuji vám, monsieur," odpověděl mr. Capichon, "nemohl bych však spokojeně odpočívat, kdybych nenavštívil zahradní domek. Počkejte jen čtvrthodinku!" A než mohl pan Březina odporovat, odběhl čilý mr. Capichan do zahrady. Vrátil se iteprve za půl hodiny a jeho obličej prozrazoval nespokojenost.
"Hnízdo je prázdné a podle všech známek uletěl černý pták už dávno," pravil, usedaje do lenošky.
"Míníte toho obra černocha?"
"Ovšem a mrzí mě, že upláchl," odpověděl mr. Capichan, "protože se obávám nového a nemilého překvapení."
Paní Černá a Kamil odešli ruku v ruce do svého pokoje, aby ukryli slzy, protože návrat do starého domova byl pro ně bolestný. Teprve u večeře se všichni opět sešli, ale poradu o budoucnosti a o všech úkolech, jež bude nutno co nejdříve vyřešit, odložili na zítřek.
Po dlouhé době zazářila opět okna statku do tichého údolí, ale brzy zase zhasla, neboť všichni toužili po zaslouženém odpočinku.
17
STATEK PRAGA
Ačkoliv pan Březina vstal druhého dne velmi časně a osvěžil se studenou vodou, přece, když sestoupil do dvora, zastihl tam už Kamila, ikterý se vracel ze stájí.
"Dobré jitro, pane," volal vesele hoch, jakmile pana Březinu spatřil, ale hned vážně dodal: "Všecko je vykradeno; lupiči tu nezanechali ani jedinou ovci, ani jedinou krávu. Je však líp, že je odehnali, protože by ubohá zvířata za tak dlouhou dobu stejně uhynula hlady a žízní. Měli jsme však také dva psy a kočku... Kam se asi poděli?"
"Paitrně utekli z opuštěného domu," odpověděl pan Březina. Bylo mu chlapce líto a chtěl ho nějak potěšit, ale mr. Capichon, nahýbaje se z okna, přerušil jejich rozmluvu. Jeho namydlený obličej prozrazoval, že mr. Capichon dosud neukončil ranní ústroj.
"Vy jste mi ale ranní ptáčkové," volal, "a já blázínek jsem se domníval, že budu dnes první. Za chvilku jsem u vás a potom si společně prohlédneme okolí."
Mr. Capichon odstoupil od okna a pan Březina se procházel s Kamilem po dvoře. Čilý chlapec odpovídal bystře a krátce na otázky pana Březiny, a tak se pan Březina dověděl, že paní Černá byla dcerou francouzského důstojníka z posádky Tananarive, ale že její rodiče už zemřeli a že v hlavním městě žila jen jediná příbuzná, její mladší sestra, provdaná za francouzského úředníka.
"Teta Marie," vypravoval Kamil panu Březinovi, "je velmi hodná, ale často je nemocná, a protože příjmy strýčka Louise Pocharda†††† nejsou příliš skvělé, posílali jim tatínek a maminka často nejen potraviny, ale i peníze." Strýček Pochard neni prý v úřadě spokojený, a jak se Kamil pamatuje, chtěl tatínek pozvat strýce i tetu do Pragy, aby tu strýc dohlížel na hospodářství.
Zprávy chlapcovy pana Březinu velmi zajímaly. Čekal jenom, až přijde mr. Capichon, s nímž se chtěl poradit.
77
Když mr. Gapichon čile přiběhl se sklíčkem, jež dnes pevně sedělo v očním důlku, vyzval pan Březina své společníky, aby s mim šli do zahrady, kde stručně poučil mr. Capichona o všem, co se od Kamila dozvěděl.
"Domnívám se," pravil pan Březina, "že učiním nejlépe, vy-konám-li za přítele Černého, co už vykonat nemohl, a pozvu pana Louise Pocharda i jeho ženu do Pragy. Rozumím ovšem hospodářství, ale,po našem'. Neznám zdejší poměry, a proto bude lépe, povolám-li na pomoc spíš příbuzného než člověka cizího. Kromě toho bude teď nezbytně nutné získat ještě jiné pomocníky, protože sami všecko nezmůžeme."
"Což o ty nebude nouze," pravil mr. Capichon, "zvláště žen najdeme tolik, kolik jen budete chtít. Domorodé ženy rády přijmou práci na statku. Ani o muže nebude nouze, zvláště obrátíte-li se k lidem z kmene Betsileo, kteří jsou nejen stateční, nýbrž i věrní a pracovití a dovedou obdělávat pole. Jsou to i nejlepší naši vojáci."
"Běží především o to, abychom se co nejdříve dorozuměli s panem Pochardem," pravil pan Březina. "Ale jak to zařídit? Do Tananarive je daleko."
"Nikoli však do Ambohimahasoa"" odpověděl mr. Capichon. "Leží na silnici, po jkteré jezdí poštovní vozy až do Antsirabé, kde železniční pošta přejímá zásilky a dopisy."
"Za den vykonám cestu na dobrém koni z Pragy do Ambohimahasoa bez velké únavy," zvolal Kamil. "Cestu znám dobře, už dvakrát jsem ji projížděl. Napíšete-li, pane, dopis strýčkovi, odjedu s ním hned zítra."
"Až promluvíme s maminkou," odpověděl pan Březina.
"Nechte ji ještě spát," řekl Kamil smutně, "dlouho v noci plakala a usnula teprve k ránu."

"Ovšem že počkáme, zatím si můžeme prohlédnout zahradu a sad," souhlasil pan Březina.

"A já si skočím pro pušku," ozval se mr. Capichon. "Člověku se chce snídat každý den, ale dům je prázdný, jako když vymete. Pospíším si a budu tu co nevidět i s kořistí."

Čilý mr. Capichon pospíchal pro svou "bouchačku" a ipo pěti minutách se vrátil s puškou a jeho pas byl plný nábojnic.

V zahradě bylo zřejmo, že tu už dávno nepoložil nikdo ruku

78

k dílu. Rozbujel se nevítaný plevel a také v sadě byla spoušť. Ovoce leželo na zemi, mnohé větve byly polámány, listí strháno a tráva pošlapána. Bylo zřejmo, že kromě zlodějského člověka hospodařil tu ještě někdo jiný. Kamil ihned uhádl, že to byly poloopice, noční, obratná zvířata, která jsou za dne líná a většinu denních hodin prospí.

"Maki, maki‡‡‡‡!" vykřikl Kamil a ukazoval na tlupu poloopic, jež s chrochtáním prchaly.

"Tihle mlsouni zpustošili náš sad," žaloval chlapec. "Večer je uslyšíte, jak budou žalostně naříkat, jako kdyby je někdo trápil, ale že nadělali za dne škody, na to si ani nevzpomenou."

"Dají se ochočit?" ptal se pan Březina.

"V zajetí s nimi nic není; jsou sice velmi zvědavé, ale také mrzuté a ospalé. Domorodci jídají jejich maso a tvrdí, že chutná jako maso králíků."

Po chvilce získalo zájem našich přátel jiné roztomilé zvířátko velikosti kočky. Kamil tvrdil, že se jmenuje ikatita. Patřilo také do rodu opic. Mělo černý nos, dvě velké skvrny kolem očí, šedé temeno, hřbet hnědý, ale jeho obličej a prsa byly světlé. Nejpěknější byl však jeho dlouhý, chvostnatý ocas, bíle a hnědě pruhovaný. V koruně vysokého stromu viselo několik hnědých uzlů; byli to letouni se žlutými obojky.

"Ti všichni tu tedy hospodařili," pravil mr. Capichon. "Bude potřebí jen několik ran z pušky, aby se odstěhovali jinam, neboť jsou to zvířata plachá."

"Právě jako nohasi," souhlasil Kamil, "proto je ve stráních raději chytáme, než střílíme. Tatínek si je v údolí úmyslně nasadil, protože jejich maso je velmi chutné a kůže má cenu kůže zaječí. Měli jsme je doma také ochočené, ale myslím, že utekli jako psi a kočka."

"To vše bylo, avšak už není a jíst se chce," pravil mr. Capichon. "Což tu není zvěř, která by nám poskytla snídani?" Kamil se usmál a žádostivě se podíval na pušku. "Kdyby mně nebyli lupiči ukradli mou pušku, byl bych už

79

zvěřinu přinesl," pravil. "Až vyjdeme ze sadu, ukážu vám náš bohatý revír, plný zvěře."

Chlapec rychle kráčel a rozhrnoval větve keřů, náhle se však uhnul a řekl: "Je to příliš krásné, než abych to zkazil." Pan Březina popošel, aby viděl, co se chlapci tak líbí, a viděl jen zla-tolesklou jemňouokou síť pavouci. Všecky nitky zdály se utkány ze zlata a mr. Capichon ihned pospíšil, aby se zablýskl učeností.

"Tuto síť neutkala víla, nýbrž pavouk, který se jmenuje Nep-hita madagascarensis, a podívejte se - vedle takové krásy hned taková ošklivost!" Rozhořčený mr. Capichon zašlápl velkou stonožku a s odporem se odvrátil.

Když naši přátelé vyšli ze sadu, spatřili dlouhé a široké údolí, sevřené na západě a východě povlovnými svahy porostlými lesem. Dno údolí, jímž protékal potok od severu k jihu, bylo částečně zděláno na pole a částečně na luka, v dálce pak bylo vidět porostliny a pravý svah byl ve vzdálenosti asi dvou kilometrů všecek rozbrázděn.

"Tam jsou tatínkovy doly," pravil Kamil, ukazuje na obnažené skály. V polích a v lukách stály vysoké stromy, buď ojediněle, nebo ve skupinách, a chlapec vysvětloval, že tu byly ponechány pro dravé ptáky úmyslně.

"Je tu mnoho hlodavců a jiných škůdců," vykládal, "a draví ptáci, sokoli, orli a sovy, je pronásledují. Tyhle vysoké stromy jsou jejich pozorovací stanice. Protože nikdy na dravce nestřílíme, jsou krotcí a doufám, že vám budu moci ukázat chocholatého orla hezky zblízka."

Nad prosné pole se vznesl skřivánek a vznášel se k modré obloze, kvílel i jásal jako u nás. Pan Březina se tak zadíval na třepetajícího se ptáčka a tak se dal unést známým zpěvem, že bezděky sňal s hlavy přílbu a octl se v mysli kdesi daleko, daleko na severu.

Houkání holubů zaléhalo od skupiny stromů až sem, a když chlapec znovu toužebně pohlédl na brokovnici mr. Capichona, mr. Capichon mu ji podal a řekl:

"Je nabita. Jděte a přineste zvěřinu k snídani!"

Kamil se nedal pobízet, nepospíchal však ke skupině stromů, nýbrž kráčel opatrně podél prosniště a po chvilce vypálil dvě rány za sebou. Vracel se, zdvihaje dvě křepelky.

80

"Výborně!" zvolal mr. Capichon. "Křepelky jsou znamenité. Ale co je to, dvě křepelky pro tolik lidí? Potřebujeme jich nejméně tucet."

"Je jich tu na sta," odpověděl vesele Kamil, "a všecky se s námi dělí o naše proso, ačkoli ovšem chytají také hmyz."

"No, dobře, dobře," souhlasil mr. Capichon. "Zde vám svěřuji ještě Šest nábojnic s dobrými broky a potom zkusím lovecké štěstí i já sám."

Kamil nešetřil ranami a po čtvrthodině složil před mr. Capichona nových šest křepelek. Protože však mr. Capichon nemohl odolat a také si chtěl střelit, stal se nosičem zvěře pan Březina.

"A nyní domů," pravil pan Březina, když už měl plné ruce a kapsy. "Je čas k snídani a po snídani se můžeme projít dále údolím." Vraceli se spokojeně k domu a poslouchali výklad mr. Capichona o "užitečnosti" křepelek. Mr. Capichon myslil tou užitečností, že křepelky jsou tak tučné, že nepotřebují k pečení tuku. Stačí jen trochu soli a cibule, aby z nich byla výborná snídaně. V zelinářské zahradě našel dost cibule a Kamil sliboval, že rozdělá hned oheň a pomůže škubat. Když se naši přátelé navrátili k tichému domu, otvírala paní Černá okno a žádala pana Březinu, aby ji navštívil.

Zatímco mr. Capichon s Kamilem v přízemí kuchařili, rozmlouval pan Březina s paní Černou. Čekalo ho nové a

nepříjemné překvapení.

"Za vaší ranní procházky jsem vyšla," vypravovala paní Černá, "abych se přesvědčila, zdali skrýše drahých kamenů nebyla objevena. Můj muž upravil tajnou skrýši ve sklepě tak pečlivě, že cizí člověk ji nemohl najít."

"Což jste o ní nepověděla Sanspouceovi?" divil se pan Březina.

"Nikoli! Na jeho hrozby jsem mu pověděla o skrýši kamenů vyřazených, buď prasklých, nebo barevně vadných - ale -"

"Ale? Objevil tedy lupič i skrýši kamenů dobrých?" doplnil ji pan Březina.

"Obávám se, že se mu to podařilo. Kameny totiž zmizely," potvrdila paní Černá zlé tušení pana Březiny a skryla obličej do chvějících se rukou.

Znamenalo to nové zhoršení osudu ubohé ženy a nemalou ztrátu pro pana Březinu.

81

"Upokojte se, drahá paní," pravil rozvažme pan Březina. "Zlá zpráva mě nepřekvapila, ačkoli, přiznávám se, ta ztráta mě velmi mrzí, ale vaše zachránění, váš i Kamilův život vyváží všechny ztráty. Je to škoda, ale majetek je věc nejistá, a věřte mně, že bych se rád vzdal svého podílu za život vašeho manžela. Dnes jsem zhlédl jen část zdejšího majetku a poznal jsem jeho velikou cenu. Upravíme znovu hospodářství, najdeme služebníky, opatříme si potřebná zvířata a otevřeme opět lomy."

Laskavá slova pana Březiny paní Černou uklidnila. Sešla do přízemí, aby pomohla bezděčným kuchařům, kteří již solili oškubané a vykuchané křepelky a kladli je na rozpálenou pánev.

Za chvíli vanula z kuchyně příjemná vůně pečené cibule a mr. Capichon vyběhl do kuchyňské zahrady, aby vyhledal vhodnou zeleninu na salát.

Jaká by to byla hostina, kdyby Francouz nemohl k masu při-kusovat něco zeleného?

Našel v zahradě fazole, ředkev i celer, v kuchyni objevil ocet, olej i pepř, takže mohl právem slibovat "pikantní salátek".

Náhle se ozval ze dvora podivný hlas, volající: "Koko! Koko!"

Kamil vyběhl z kuchyně a za chvíli se vracel s černým papouškem na rameni. Pták se patrně radoval ze shledání, protože něžně otíral křivý zobák o chlapcovu tvář a chraptivě opakoval: "Koko, Koko!"

"Přece tedy se nám aspoň jeden přítel vrátil," jásal chlapec a líbal ptákovu hlavičku. "Vidíš, maminko, když se Koko dověděl od ptáků, že jsme zase doma, hned se vrátil!"

18

PROHLÍDKA ÚDOLÍ

Při snídani bylo ujednáno, že se zítra ráno vydají mr. Capichon a Kamil do Ambohimahasoa, aby odevzdali poště dopis pro pana Pocharda a nakoupili potřebné věci. Protože nepojedou na koních, nýbrž na voze, vyžádá si cesta dvou tří dnů. Paní Černá sepisovala seznam věcí, jež potřebovala do kuchyně, a oba pánové odešli s chlapcem opět na výzvědy do údolí. Z křepelek

byla sice výborná snídaně, ale bylo potřebí opatřit zvěřinu i na oběd a na večeři.

Až mr. Capichon a Kamil přivezou mouku a luštěniny a až bude opět dobytek a rozmnoží se drůbež, nebude potřebí lovit tolik zvěře. Kamil věděl, že v údolí najde plané, avšak jedlé ovoce, a proto nezapomněl na batoh.

Naši přátelé prošli rychle sadem, kde spatřili zblízka několik krásných papoušků, a protože si pan Březina přál poznat větší část údolí, nezdržovali se honbou. U jezera najdou dost zvěře, sliboval jim Kamil a těšil je, že zažijí dost loveckého potěšení. Litoval jen, že nemá také pušku a milého Lorda, stavěcího psa, který snad zašel, nenašel-li nového pána.

Za prosnými poli, v nichž po ránu honil a střílel Kamil křepelky, rozkládalo se pole, na němž vlály široké a ohebné listy kukuřice, na jiném poli se tyčily vysoké lodyhy konopí a na jiném se výborně dařilo různým luštěninám.

Pan Březina se však velmi podivil, když spatřil dlouhé řady banánů, jejichž obrovské listy, buď větrem roztřepené, nebo dosud v toulec stočené" vyrůstaly nízko u země. Podobně pěstoval pan Černý i moruše a na vlhkých místech při potoku rýži.

Radostně pozdravil pan Březina známé vrby a uřízl si dlouhý pružný prut. Věděl již, jak mnoho hadů žije na Madagaskaru a na hady že je nejlepší prut, protože tu nejsou útoční a prchají před člověkem.

Naši přátelé kráčeli podél potoka ve stínu stromů, z nichž pan Březina znal už ravenalu madagaskarskou čili "strom poutníků", i baobaby a stromy vavřínové a myrtové. Potok zvolňoval svůj tok a rozsáhlé sítiny a rákosiny prozrazovaly, že protéká jezerem. Kamil prozradil, že jeho otec dal rozšířit původní jezírko na jezero, aby měl v údolí vždycky dostatek vody. Přebytečnou vodu, zvláště v dobách dešťů, odváděl potok na jih do Mangolzy.

Do jednotvárného hukotu hmyzu mísil se příjemný bzukot včel, a když se pan Březina nebo mr. Capichon podívali po zpěváčkovi, který tu a tam zatrylkoval krátkou písničku, poznávali staré známé: buď polní vrabce, vlaštovky, nebo pěnice. Vrkot a houkání prozrazovaly, že tu žijí holubi a hrdličky, a když se nedaleko vznesl modrý pták, poznal v něm pan Březina mandelíka.

83

Než došli naši přátelé k jezeru, navrhl mr. Capichon odpočinek. Objevil totiž řadu oranžovníků, na nichž svítilo mezi svěžím listím mnoho zlatožlutých pomerančů. Každý uzná, že nelze odmítnout tak lahodné ovoce a že nejlépe chutná vsedě.

"Hledíte pánové, hleďte," zvolal Kamil a ukazoval na korunu blízkého stromu, "slíbil jsem vám, že uvidíte orla. Jak se váni líbí jeho ozdoba hlavy?"

Pánové spatřili velkého hnědého dravce, jehož hlava byla ozdobena vztyčenými pery, tvořícími pěknou chocholku.

Mr. Capichon si vzpomněl, jaké služby prokazuje tento dravec hospodářům, a proto nesáhl po pušce. Když však spatřil krásného rudého kardinála, zachtělo se mu skolit toho pěkného ptáka.

"Raději Šetřte rány," radil mu Kamil. "U jezírka nestačíte nabíjet."

Mr. Capichon si umyl ruce v potoce a prohlásil, že si už dost odpočinul.

Za čtvrt hodiny došli k jezeru. Lovci doporučili parnu Březinovi, aby pozoroval dílo a život snovačů, kteří proměnili korunu stromu v boudu, v níž bydlela četná ptačí obec, a aby naslouchal tesknému naříkání kukačky. Sami však vešli do sítin.

Po chvíli se ozývaly rány z pušky a jim odpovídal jásot chlapců v. Nebylo také divu, vždyť se tu nevznášela z rákosí jen hejna kachen, nýbrž vyrážely tu jednotlivě též sluky, čejky, slípky a volavky! Kamil tvrdil, že tu žijí také ibisi a že sem zalétají někdy i čápi.

Když mr. Capichon ukojil loveckou vášeň, půjčil pušku Kamilovi a obdivoval se chlapcově dovednosti. Neobešli ani půl jezera a měli pernaté zvěře až dost. Mr. Capichon byl by se rád vykoupal, s čímž i pan Březina souhlasil, neboť bylo velmi teplo, ale opatrný Kamil je varoval.

"Chcete-li se, pánové, vykoupat, pojďme zpět a vykoupejte se v potoku. V jezeře je koupání nebezpečné, žije tam -několik velkých krokodýlů bantou mamba§§§§."

Pánové uposlechli rady a vrátili se proti proudu, vykoupali si v chladné vodě aspoň nohy a umyli si zpocené obličeje.

Bystrý mr. Capichon viděl však ve vodě i ryby, a když se dověděl, že jsou to marakaly, pomýšlel na zpestření jídelního lístku.

"Až jindy, až jindy," odkládal to pan Březina a ohlížel se na mr. Capichona, který dosud seděl na břehu. Sahal přitom pro přílbu a kabát, které pověsil na suk stromu, aby uschly. Vykřikl však, trhl rukou a uskočil, neboť sáhl na ještěrku, jež líně ležela na vodorovné větvi a vyhřívala se na slunci.

Mr. Capichon se hlasitě smál a Kamil se odvrátil, aby smíchem pana Březinu neurazil. Neměli se však čemu smát, protože málokdo by zachoval klid. kdyby sáhl na ještěrku nejméně jajko mužská paže dlouhou a tlustou. Její hlava byla podlouhlá a tlama plná zubů jako u štiky a její suchá kůže byla pokryta drobounkými a jako sklo ostrými a tvrdými šupinkami. Tyto šupinky byly většinou černé, ale byly proloženy též bílými šupinkami v krásné a jemné kresby. Představíme-li si, že dlouhý ocas byl hřebenatý, uznáme, že údiv a leknutí pana Březiny byly odůvodněny.

"Ukážu vám i chameleóny," sliboval Kamil; pan Březina ale prohlásil, že nemiluje ani hady, ani ještěrky a želvy, ani krokodýly a chameleóny.

Lovci se vraceli rychle domů, ale oběd se toho dne opozdil, protože při zpáteční cestě bylo nutno nasbírat ovoce a zeleninu.

Odpoledne psal pan Březina dopis panu Louisovi Pochardovi. Byl to dlouhý dopis. Bylo nutno sepsat nejen všechny podmínky, nýbrž i dlouhý seznam nutných věcí.

Pan Březina psal, souhlasí-li pan Pochard s návrhem, aby se ujal správcovství statku Praga" že mu poukazuje pět tisíc franků, uložených v bance v Tananarive, aby za ně nakoupil dobytek a nejpotřebnější věci. Zvláště však zdůraznil, aby pan Pochard koupil tři dobré lovecké pušky a 10 krabic nábojnic, 10 kg menších i větších broků, prach, zátky a zápalky. Když paik paní Černá připojila i svůj seznam věcí, jež bylo lze koupit jen v hlavním městě, zalepil pan Březina obálku a odevzdal ji mr. Capichonovi, protože mr. Capichon a Kamil slibovali, že vyrazí na cestu, dříve než se kdo ráno probudí.

NEOČEKÁVANÉ SETKÁNÍ

Když druhého dne sestoupil pan Březina do dvora, nezastihl už ani mr. Capichona, ani Kamila, protože> oba vyrazili z domu ještě za tmy.

Asi po půlhodině uslyšel pan Březina, že také paní Černá sešla do kuchyně, aby připravila k snídani čaj ze zásob, jež našel pan Březina ve svém vaku. Doplnila pak snídani ovocem a studenou zvěřinou, která zbyla od včerejška.

Po snídani oznámil pan Březina, že se vydá do údolí k lomu a že si vezme pušku mr. Capichona. Neobával se, že zbloudí, neboť po včerejší procházce údolím už věděl, kudy má jít.

"Vrátím se v poledne a přinesu něco k večeři," sliboval pan Březina při odchodu.

"Vraťte se šťastně, pane," přála mu paní Černá, "není tu sice nebezpečná zvěř, chraňte se však zlých lidí!"

"Včera jsme nepotkali ani živé duše," odpověděl pan Březina. "Což tu nejsou nablízku osady domorodců?"

"V údolí nejsou," odpověděla paní Černá, "protože je to náš majetek, ale 23a východním svahem žije kmen Tanala v četných osadách. Tanalové čili obyvatelé lesů jsou výborní střelci, chovají mnoho psů a dovážejí na trhy divoké vepře, jež loví v lesích. Jsou dobří dřevorubci a uhlíři a netřeba se jich obávat, protože jsou mimi. Zdejší statek leží v území kmene Betsileo..."

Pan Březina si vzpomněl nejen na vládkyni a laskavou hostitelku Sánu, nýbrž i na slova mr. Capichona, který chválil muže tohoto kmene jako lidi mírumilovné a pilné zemědělce. Prošel se potom zahradou a kráčel k východnímu svahu, kde obnažené skály prozrazovaly, že tu pan Černý otevřel lomy. Bohaté zásilky akvamarínů, smaragdů a turmalínů dokazovaly, že naleziště nebyla dosud vyčerpána. Podle zpráv, které pravidelně dostával pan Březina do Čech, našlo se tu i zlato a v okolí bohaté vrstvy tuhy a kamenného uhlí. O tom všem pan Březina za chůze přemýšlel a nedbal ani na ptactvo, ani na různé hlodavce, ačkoliv nesl pušku na rameni. Teprve když spatřil hejno skákajících zvířat, za nimiž vlály chvostnaté a dlouhé ohony, vzpo-

mněl si na nohase" nestřelil však na ně, aby se nemusel zbytečně nést s úlovkem. Na hon bude mít dost času až při návratu.

Lomy byly vzdáleny nejméně čtyři kilometry od obydlí pana Černého, pan Březina nebyl však unaven a ihned si prohlížel, co se tu už vykonalo. Věděl ze zkušenosti, že drahé kameny není třeba hledat hluboko v zemi, ale že je nutno roztrhat, rozdrtit a roztlouci veliké skalní balvany anebo vyhloubit jámy do zvětralé -skály.

Velmi brzy se přesvědčil, že pan Černý zvolil vhodné místo, neboť znalci vědí, v kterých horninách naleznou drahé kameny, tu hojněji, tu řidčeji se vyskytující.

Po dvou hodinách opustil pan Březina lom, kráčel však ještě k jihu a přesvědčil se, že celý východní svah se skládá z týchž hornin a že lze otevřít lomy i na jiných místech. Naděje kame-nářovy mohly být bohatě splněny, ale když se pan Březina obrátil od lomu opět k údolí, shledal, že mnohem větší ta krásnější bohatství leží v úrodné půdě.

Skvělý kámen může potěšit oči a srdce člověka, může ozdobit jeho šaty a jeho tělo, ale nemůže ho nasytit. Oč důležitější a drahocennější je ovocný strom a úrodné pole! Drahých, lesklých kamenů může si dopřát jen boháč k ozdobě, ale pole a iStrom živí nejen lidi, nýbrž i na tisíce tvorů a rostlin. A není líbezný polní květ krásnější než kámen? Ovšem, není tak tvrdý, vytrvalý, lesklý a drahý, je však živý a poskytuje potěšení i nejchudšímu.

Pan Březina pocítil žízeň, a proto zamířil na západ k potoku. Kráčel podél vlající kukuřice ke skupině vysokých stromů, jejichž stín padal na potok. V takových místech bývá voda nejchladnější. Rozhrnul pruty keře a náhle se s údivem zadíval na protější břeh. Co vzbudilo jeho údiv? Člověk, který ležel v trávě a spal!

Pan Březina ihned poznal, že cizinec je běloch a zároveň i to, že to sem zabloudil nějaký tulák, což bylo zřejmé na první pohled, protože hadry sotva pokrývaly jeho vyhublé tělo a z umytých nohou prýštila pod prsty krev. Levá paže cizincova zakrývala mu obličej, zatímco pravá ležela bezvládně v trávě. Cizinec zřejmě usnul únavou, a nikoli hladem" protože kolem spáče ležely kousky kůry z pomerančů. Odkud sem ten člověk přišel? Jaké jsou asi jeho úmysly?

87

Pan Březina se tuláka nebál, protože měl nabitou pušku a mohl se bránit, kdyby chtěl tulák útočit. Mimoto dost široký potok překážel přímému napadení. Usedl tedy na vyvrácený kmen a pozoroval spáče. Opatrnost velela, aby se dozvěděl, proč cizinec do údolí přišel. Uplynulo dobře půl hodiny, než se cizinec pohnul, aby v polospánku odehnal dotěrný hmyz.

"Už jste se dost prospal?" zeptal se ho pan Březina mírným hlasem" ale zvuk lidské řeči stačil, aby se cizinec rázem posadil a promnul si oči.

"Hleďme, starý známý," zvolal pan Březina, "nemýlím-li se, my se už známe?"

"Monsieur Březina!" vyhrklo z úst tuláka. Rychle vstal a z jeho očí i z obličeje vyzírala radost, když řekl: "Jak jsem rád, že jste mě poznal, pane! Jsem skutečně David Mecheling, kterého jste se svým přítelem zachránil."

"Uzdravil jste se tedy u domorodců a nyní, jak doufám, vracíte se do obydlených krajin, abyste si vyhledal poctivou práci," pravil pan Březina.

Bledý obličej Mechelingův se trochu zarděl.

"Ano, pane, vracím se k poctivé práci, jak jsem vám při rozchodu slíbil. Chtěl jsem vám však dříve poděkovat. Vstal jsem teprve nedávno z lůžka a šel jsem - šel jsem k vám, protože - protože - jste laskavě dovolil, abych přišel, či jste zapomněl?"

V očích Mechelingových bylo tolik prosby, že pan Březina rychle odpověděl, aby ho potěšil: "Nezapomněl jsem na svůj slib a chci vám pomoci, řeknete-li, čeho je vám třeba."

"Nepotřebuji nic než vaši důvěru, pane. Kdybyste však mohl potřebovat mé služby, rád je nabízím."

"Uvidíme," odpověděl pan Březina. "Nyní se ale chci vrátit do statku. Přebroďte potok a pojďte se mnou!" zavelel dost příkře.

Mecheling svěsil hlavu, stál nerozhodně. Domníval se, že snad bude uvítán laskavěji, ale když si vzpomněl na minulost, musel uznat, že nemůže být hostem vřele vítaným. Sám byl upřímně přesvědčen, že se už nikdy nevrátí k divokému životu lupičů, ale jak mohl přesvědčit pana Březinu? Nyní nepomáhala slova ani sliby. Mecheling musel dokázat činy, že chce žít poctivě.

Pan Březina uhádl, co se děje v jeho mysli, a proto pokračoval: "Poskytnu vám příležitost, abyste mohl dokázat, že se na vás mohu spolehnout. Slíbil jsem vám, že zapomenu na minulost; přičiníte-li se, abych na ni nemusel nikdy vzpomenout, bude dobře pro vás - a snad i pro mne. Pojďme!"

David Mecheling zdvihl pravici a chtěl něco říci, rozmyslel se však a vstoupil do potoka, který snadno přebrodil.

"Musím přinést k obědu a k večeři zvěřinu," pravil pan Březina. "Spatříte-li vhodnou zvěř, upozorněte mě!"

Mecheling pochopil svůj úkol. Ulomil větev, ťulkal s ní do keřů a klepal na kmeny stromů, aby vyplašil zvířata čtyřnohá i ptáky. Toho dne měli nasytit obyvatele Pragy dva tuční nohasi, které pan Březina snadno ulovil. V prosném poli překvapil však místo křepelek stepní kury. Přiběhli patrně ze savany, hledajíce v údolí vodu. Byli to krásní ptáci, hnědě, šedě i bílé kropenatí, velikosti vzrostlého bažanta, takže se pan Březina spokojil s jediným kohoutem.

Mechelingův obličej zářil radostí, když přinášel zastřeleného ptáka a když zdvihl i oba nohase a kráčel vedle pana Březiny. Odpovídal ochotně na otázky a vypravoval, jak laskaví byli domorodci a jak ho v nemoci ošetřovali.

Pan Březina si nepřál, aby jeho tulácký vzhled polekal paní Černou, a proto dříve než vstoupil do sadu, vybídl Mechelinga, aby vešel do opuštěného zahradního domu, v němž před časem bydlel obrovský černoch.

89

"Takhle," pravil pan Březina, "zůstat nemůžete... Počkejte chvilku v domku, než vám přinesu trochu prádla a nějaké šaty. Převlečete se, abyste vypadal k světu."

Mecheling odcházel do domku a jistě si vzpomínal na dobu, kdy vcházel do statku s nejhorším úmyslem. A nyní mu pan Březina nabízí útulek a slibuje mu prádlo a šaty, jež itaík dávno postrádal. Vešel, usedl na lavičku a spustil hlavu do dlaní.

Všechen minulý život procházel jako v obrazech před jeho duševním zraikem. Viděl se doma v rodině, když byl ještě chlapcem. Vzpomínal si na mnohé pošetilé činy, na milé druhy a na nezkrotnou touhu po cizině. Viděl se s milým přítelem na lodi, jak spolu přikládali uhlí pod kotle, znovu prožíval chvíle, kdy s přítelem vystoupil v jižní Africe a kdy spolu přijali otrockou práci kopáčů a hledačů drahých kamínků.

Až do té chvíle byl poctivým, pracovitým hochem, jehož těšil svět i při těžké práci, hochem, který nedbá namáhání, protože ho sílí naděje na štěstí. Jednou zbohatne, jako zbohatlo mnoho jiných, podívá se s přítelem do jiných dílů světa, až všeho užije, vrátí se domů, kde bude ctěn, vážen a milován. Avšak tento vábný a skvělý obraz se náhle zatemnil. Divoký život v táboře, rvačka, smrt nejmilejšího přítele, vzkypění hněvu, nerozvážný a trestuhodný čin! Běda, v jediné minutě ztratil všeako: bezpečnost, čest i naději. Slepý hněv vehnal ho mezi zločince. Možná že si snad i přál, aby to bylo pravda" že nezabil, jen zranil, bodl do ramene, a nikoli do prsou! Co by za to dal, kdyby se dozvěděl, že nezabil člověka. Bylo mu náhle všeho líto, ztraceného života i sama sebe, a slzy kapaly sevřenými prsty a padaly mu na nahá kolena.

Tak ho zastihl pan Březina. Moudrý starý pán ani nepromluvil. Položil prádlo, šaty a několik drobností nedaleko domku a tiše odešel.

Když pan Březina přišel po dvou hodinách opět k domku, zastihl Davida Mechelinga opřeného o zeď domku a hledícího do zahrady. David se velmi změnil. Použil mýdla, nůžek a břitvy. Ačkoliv jeho obličej byl vyhublý a bledý, přece jen byl ještě mladý. Čisté prádlo, obnošený, avšak slušný oblek, jehož rukávy a nohavice mohly být delší, a dobré střevíce promě-

nily tuláka v pocestného, který teprve nedávno odešel z města.

Tato změna potěšila patrně i pana Březinu, který řekl: "Bude-li vám to vhod, budu vám říkat Davide. V domě uvidíte majitelku statku, paní Černou, ženu, která si zasluhuje veškeré úcty. Vypravoval jsem jí o vás, že jsem vás poznal na cestách po ostrově. Doufám, že vás ani paní Černá, ani její synek Kamil nepoznají. Také mr. Capichon bude mlčet, a proto je na vás, abyste se neprozradil. Budete vykonávat různé práce, protože nemáme dosud jiných pomahačů a služebníků. Za svou práci dostanete mzdu a stravu a budete bydlet v tomto domku, který si upravíte na pohodlné obydlí. Zatím musíte bydlet tady. Časem se snad i vaše postavení změní."

Pan Březina procházel s Davidem zahradou a ukazoval mu škody v sadě. Pak chtěl, aby se David představil paní Černé a pomáhal při práci v domě a na dvoře.

Paní Černá přijala mladého cizince vlídně, a když David svlékl kabát a dal se ochotně do uložené mu práce, přelétl úsměv spokojenosti z jejích očí i na pana Březinu, který na souhlas pokýval moudrou hlavou.

David projevoval zručnost ve všech pracích. Stáhl kůže z no-hasů, vypral čistě maso a dal je do ikuchyně. Bez vyzvání nanosil dříví a vodu, a když vykonal všechny práce, odběhl do zahrady, aby vyhledal potřebnou zeleninu a nasbíral ovoce.

Pan Březina pozoroval po očku všechny Davidovy pohyby a mile ho překvapilo, když poznal, že David vykonává nutné práce bez rozkazů a obratně a že pochopil, čeho bylo třeba.

Večer, když si David odnášel podušky a přikrývky do zahradního domku, aby si upravil pohodlné lůžko, podal mu pan Březina balíček cigaret. David po cigaretách sáhl chtivě a upřímně děkoval: "Dnešek je po dlouhé době můj nejšťastnější den, pane, a chtěl bych, aby mi tak bylo pořád."

Pan Březina přikývl, podal mu ruku a přál mu dobrou noc. Potom odešel do svého pokoje, aby napsal dopisy svým drahým v dalekém domově.

20

TAJNÁ SKRÝŠ

PŘECE VYLOUPENA

Mr. Capichon se vrátil s Kamilem teprve třetího dne až kvečeru. Když přiběhl David, aby pomohl skládat přivezené věci, poznal ho mr. Capichon na první pohled, ale neprojevil překvapení.

"Tušil jisem, že navštívíte Pragu," pravil" když poděkoval na Davidův pozdrav, "ale neočekával jsem vás tak brzy. Změna podnebí vám však jistě prospěje."

"Opravdu, pane, cítím se jako znovu narozený," odpověděl David, uklonil se, odpřáhl koně a odvedl je do stáje.

Když chtěl Kamil jít za Davidem a dohlédnout na jeho práci, řekl mu pan Březina:

"O koně se, hochu, nemusíte bát! David je dobře obstará."

Mr. Capichon se podíval na pana Březinu trochu udiveně, ale imlčel. Uznal, že bude moudřejší, promluví-li si s panem Březinou o Davidovi v soukromí.

Mr. Capichon přivezl nejen nejpotřebnější zboží, nýbrž i telegrafickou odpověď od pana Pocharda. Mr. Capichon poslal totiž Kamila do Ambositry s dopisem i s telegramem, a statečný Kamil nejen vykonal dalekou cestu na koni, ale přivezl i odpověď od strýce, že se ochotně a rád přestěhuje s manželkou do Pragy a že očekává ohlášený dopis, aby zařídil všecko, co se mu přikáže.

"Můžeme tedy očekávat, že do týdne dostaneme od pana Pocharda podrobnější zprávy," končil mr. Capichon, když při večeři vypravoval o svém poslání.

Zprávy o brzké návštěvě švagra a sestry velmi potěšily paní Černou. Chlapec živě líčil cestu do města a litoval jen, že v Ambositře nenašel vhodnou pušku.

Pan Březina se usmíval a těšil chlapce, že pan Pochard jistě na pušky nezapomene a koupí dobré a spolehlivé zbraně v Tananarive. Kamil si také vzpomněl na Davida a ptal se, kde ho pan Březina našel a jak ho získal.

"Je to náš známý; setkali jsme se s ním, když jsme vás hledali," pravil pan Březina a mr. Capichon, pochopiv jeho úmysl,

dodal: "Byl tenkrát nemocný, a když se uzdravil, užil pozvání pana Březiny, aby navštívil statek."

Toto vysvětlení Kamilovi stačilo, ale chtěl vědět více o Davidově povaze, protože se mu mladý cizinec zalíbil.

"Zdá se, že to je tichý, mírný a pracovitý mladík," řekla paní Černá a oba pánové mlčky schválili její mínění.

Když pak mr. Capichon seděl v pokoji pana Březiny a pokuřoval, varoval pana Březinu, aby Davidovi nedůvěřoval.

"Nebylo vaše jednání poněkud ukvapené?" divil se a hned připojil: "Nevěřím, že by se obrátkou ruky stal z vlka beránek. David si zvykl na život dobrodruhů a pochybuji, že by se už zcela změnil."

"Uznávám vaši opatrnost a zkušenost, monsieur Capichome,'" odpověděl pan Březina, "věřím však, že David Mecheling zůstane už poctivcem. Může-li se z dobrého člověka shodou nešťastných okolností stát zločinec, proč by nebyl možný opak? Bylo by lidské, kdybychom ho nedůvěrou sráželi zpět, když nám věří a potřebuje naši pomoc? Stojím stále na stráži a prosím vás, abyste ani vy nepustil Davida z dohledu, ale chtěl bych, aby David cítil, že mu věříme."

"Výborně, drahý pane," souhlasil mr. Capichon, "pokusíme se pomoci mladému pobloudilá."

Pan Březina chtěl ještě slyšet mínění mr. Capichona o ztracených kamenech. Vypravoval mu o zklamání paní Černé, když našla skrýš vyloupenou.

"Proč ji Sanspouceovi prozradila?" ptal se mr. Capichon.

"Paní Černá tvrdí, že uvedla Sanspouce na falešnou stopu a pověděla mu jen o kamenech vyřazených."

"Našel tedy Sanspouce skrýši náhodou," zvolal mr. Capichon, "a Kamil přijel za ním pozdě. Je však dosud naděje, že zachráníme i kameny. Což není Sanspouce ve vězení? Musí nám o nich povědět."

"Nemohu <se zbavit domněnky, že skrýš našel spíše ten velký černoch," pravil pan Březina. "Byl tu sám a měl mnoho času, aby všecko důkladně prozkoumal. Což když Sanspouce přišel pozdě? Lupiči, kteří by,s sebou vezli tolik drahých kamenů, nepřepadávali by cestující ve vlaku. Byl to od nich spíše zoufalý pokus, aby si opatřili peníze a mohli stíhat černocha."

93

Mr. Capichon ztratil sklíčko z oka a třel horlivě palec levé ruky a ukazováček, z čehož bylo zřejmo, že usilovně přemýšlí.

"Uznávám," pravil, "že vaše domněnky jsou velmi pravděpodobné. Musím co nejdříve odjet do Tananarive, abych Sans-pouce vyslechl."

"Nepospíchejte, milý příteli," prosil pan Březina. "Přičiní-li se pan Pochard, může zde být za týden nebo za deset dní. Je to ovšem zkouška trpělivosti, ale pamatujete se, kolik času jsme promeškali honbou za lupiči a kolik zbytečných cest jsme vykonali? A přece nám o paní Černé pověděli poslové vládkyně Sány a chlapec nám přišel do cesty sám. Chci zde vyčkat, než přijede pan Pochard s paní, abych tu nemusel ponechat paní Černou samotnou. Potom se vydám s vámi do hlavního města, kde musím vyřídit mnohé věci."

"Dobrá," souhlasil mr. Capichon. "Musím prohlédnout vyloupenou skrýš a okolí, snad naleznu nějakou stopu. Možná že i pan David bude něco vědět," skončil ironicky a přál panu Březinovi dobrou noc.

Ačkoli kuchyně byla nyní zásobena moukou, luštěninami, solí, cukrem, kořením, kávou i čajem, bylo přece nutné, aby lovci přinášeli denně čerstvé maso; protože se však maso rychle kazilo, přinášeli jen tolik, kolik se denně spotřebovalo. Vycházel proto pan Březina denně do údolí, aby je důkladně poznal, a obyčejně ho provázel buď Kamil, nebo mr. Capichon, nechytal-li právě v potoce ryby.

Někdy také vyzval mr. Capichon Davida, aby mu při rybolovu pomáhal, a tu David odpovídal na obratné otázky, aniž pozoroval, že ho mr. Capichon vlastně zkoumá a vyslýchá.

David však nebyl hloupý a dověděl se po čase, že tajná skrýš nejlepších kamenů byla objevena a vyloupena teprve později po přepadení statku, a kupodivu také on vyslovil domněnku, že tajnou skrýš našel černoch, jemuž prý říkali v tlupě Grandmi-chel. David líčil černocha jako muže velmi silného, odvážného a zchytralého. Třetího dne přišly do statku tři Malgašanky***** a nabízely se do služeb na statku. Vzájemně se vychvalovaly, co

94

všecko dovedou vykonávat v domě i v zahradě, a paní Černá je přijala, třebaže jejich sebechvále nijak zvlášť nevěřila.

Mr. Capichon totiž nelenil a oznámil na policejní stanici v Ambohimahasoa, že na statku Praga najdou domorodé ženy zaměstnání. O mužské pomocníky se musí postarat mr. Pochard, který isi jako příští správce statku vybere vhodné dělníky tak, jak je bude potřebovat.

Panu Březinovi se líbily denní procházky údolím. Přímo nadšen však jimi byl Kamil, protože mu mr. Capichon svěřil pušku i pás s nábojnicemi. Byla doba, kdy dozrávalo víno, a pan Březina rád sbíral a přinášel domů krásné hrozny černého a sladkého vína, zatímco Kamil přinášel nejrozmanitější úlovky, a potom rozhodoval mr. Capichon, jsou-li jeřábci chutnější než sluky nebo křepelky.

Kolísavý let a naříkavý křik čejek a hejna havranů připomínaly panu Březinovi opět Čechy, po nichž se mu již stýskalo.

Při večerních besedách, jichž se zúčastnila také paní Černá, mluvívalo se také o budoucnosti Kamilově a pan Březina trval na svém návrhu, aby se Kamil vydal s ním, až se bude vracet do Evropy.

Chlapec zde nemůže vyrůstat bez vzdělání. Mohl by ovšem navštěvovat francouzské školy v Tananarive, ale pro mladého muže bude mnohem prospěšnější, navštíví-li Evropu a nabude tam povšechného vzdělání a odborných vědomostí, ať už se rozhodne pro zemědělství nebo pro hledání a broušení kamenů. Jednou se musí paní Černá se synkem tak jako tak na čas rozloučit a bude zajisté lépe, svěří-li ho panu Březinovi než cizím lidem. Mimoto byl jeho otec, pan Cenný, Čech a bude správné, když se Kamil správně naučí nejen české řeči, nýbrž když se naučí i milovat národ, z něhož vzešel jeho otec.

Mr. Capichon zprvu odporoval a chválil francouzské školy v hlavním městě, brzy však pochopil, že pan Březina radí správně, a těšil paní Černou, že přítomnost sestry a švagra pomůže k tomu, aby se jí po synkovi příliš nestýskalo.

Pak uplynul rychle týden a spěšný dopis, jejž přivezl jízdní posel z Ambohimahasoa, oznamoval, že pan Pochard se vydává z Tananarive na jih.

21
PŘÍCHOD NOVÉHO SPRÁVCE
DO PRAGY

Pan Březina byl velmi zvědav na monsieura Pocharda. Velmi mnoho mu záleželo na charakteru a vzdělání nového správce statku. Byl-li pan Pochard skutečně jen úředník, nezíská statek nic víc než snad spolehlivého dozorce, a to je pro tak veliký statek málo. Přítomnost sestry paní Černé ovšem prospěje, bude jí veseleji, ale mnohem výhodnější by bylo, kdyby v sestře našla i pomocnici. Tyto myšlenky dorážely na pana Březinu" když očekával příjezd Pochardovy rodiny. I vyjeli jim mr. Capichon s Kamilem naproti.

Netrvalo dlouho a prach, zdvihající se na cestě, prozrazoval, že se blíží větší karavana. Když pan Březina s paní Černou vyšli před statek, spatřili tři jezdce, cválající před naloženými vozy a stádem dobytka.

Pan Březina poznal Kamila a mr. Capichona, ale jeho pozornost upoutal třetí, asi čtyřicetiletý muž statné postavy a pěkného obličeje, ozdobeného knírem a hrotitou bradkou po francouzské módě. Byl to pan Louis Pochard. I on také hned tušil, kdo je ten muž, který ho vítá smeknutím přílby.

Pan Pochard seskočil s koně, poklonil se paní domu, zlehka ji objal a políbil, načež se ihned obrátil k panu Březinovi a řekl zřetelně: "Jsem Louis Pochard, a doufám, že pozdravuji pana Březinu."

„Buďte vítán, pane Pocharde," odpověděl pan Březina a podal příchozímu ruku. "Jsem rád, že jste naše pozvání přijal, a přeji vám, abyste zde byl šťasten."

"Děkuji vám za přivítání, pane Březino," odpověděl pan Pochard a stiskl podanou ruku. "Těším se na práci, po které jsem vždycky toužil. Jen proto jsem se vydal na Madagaskar, abych zde užil prakticky svých vědomostí, ale osud si s člověkem leckdy pohraje i proti jeho vůli. Mne vehnal na dráhu úřednickou, ačkoli mým cílem nikdy nebyla."

Zatím přijel i lehký povoz, v němž seděla mladá, patrně však chorá paní. Prozrazoval to bledý obličej a chvějící se ruce.

Paní Černá běžela k povozu a pan Pochard, omluviv se panu Březinovi, pospíšil, aby pomohl paní vystoupit. Sestry se objaly, a když paní Černá představila sestru a pana Březinu navzájem, odcházeli všichni do chladného domu.

Kamil a mr. Capichon měli plné ruce práce. Odsedlali koně a uvedli je do stáje, a když přiběhl i David, radili se, kam mají postavit dobytek a vozy a kam složit všechno zboží, jež pan Pochard přivezl. Mr. Capichon skončil moudře poradu míněním, že si pan Pochard umístí všecko nejlépe sám. Za třemi naloženými vozy hnali dva domorodci šest kusů hovězího dobytka a štěbot a křik z laťové klece dosvědčoval, že pan Pochard nezapomněl ani na drůbež.

96
97

Kamil již věděl, že strýc Pochard veze v jiné kleci také dvě štěňata a kočku, proto pospíchal, aby tento netrpělivý náklad pustil co nejdříve na svobodu.

Nemotorná štěňata toužila po vodě, a proto se nejen důkladně napila, nýbrž převrhla i korýtko a labužnicky se v louži válela. Kočka vyskočila z klece, prskla na štěňata, zaujala bezpečné stanovisko na plotě a starala se především o to, aby se upravila. Horlivě si olizovala tlapky a pečlivě jimi uhlazovala rozcuchanou kožešinu.

Kamil přitáhl mr. Capichona ke štěňatům a žádal, aby byl ihned vykonán křest.

Tomu tmavšímu cvalíkovi chtěl dát jméno Pluto a tomu světlejšímu Diana; když se mu mr. Capichon smál, že tmavší Pluto je fenka a Diana pes, tvrdil Kamil, že to mínil opačně. Avšak ani Pluto, ani Diana nic nenamítali. Vyplázli jen růžové jazýčky a libovali si v louži. Když se kočka domnívala, že je dost uhlazená, seskočila z plotu a kráčela přímo do kuchyně, jako by věděla, že tam bude nejčastěji.

První dojmy byly tedy příznivé. Panu Březinovi se pan Pochard líbil. Nebyl jistě lenoch a nespoléhal se na cizí lidi. Sotva uvedl manželku do pokojů a něco málo pojedl, už vyběhl na dvůr, aby dohlížel na práci domorodců a dával příkazy, kam postavit dobytek, kam uložit všecky ty rozmanité věci, které přivezl. Vaky, které měly být odneseny do pokojů, svěřil Davidovi, potom se vyptal Kamila na rostliny pěstované na polích a poslal tři domorodce s kosami, aby nasekali píci pro dobytek. I to se panu Březinovi líbilo, neboť kdo dbá o živoucího tvora, aby netrpěl hlad a žízeň a aby měl útulek pod přístřeším, ten dbá také i o věci ostatní.

Také mr. Capichon pozoroval správce se zájmem, a když se procházel v zahradě s panem Březinou, sděloval mu svá pozorování.

"Domnívám se, že pan Černý chybil, když už dříve pana Pocharda na statek nepozval. Dva stateční běloši nedali by se překvapit lupiči. Mimoto myslím, že pan Pochard je dost energický muž, jemuž řízení hospodářství neni novinkou."

"U nás v Čechách se říká: Nechval dne před večerem!" odpověděl pan Březina. "Počkejme a uvidíme! Jsem však velmi

98

rád, že na statek bude dozírat přičinlivý muž. Zde ovšem nestačí, aby pan Pochard rozuměl hospodářství jenom po francouzském způsobu. Bylo by zapotřebí, aby se pokoušel také o pěstování plodin, jimž půda a podnebí svědčí a které přinesou užitek, i když se tu zatím nepěstují. Proto si přeji, aby Kamil studoval v Čechách a získal co nejvíce vědomostí. Dnes musí být rolník i geologem a chemikem, aby znal dokonale půdu, musí být pří-rodozpytcem, technikem, obchodníkem, ba i zvěrolékařem."

"Ubohý Kamil!" zasmál se mr. Capichon. "Vždyť vy toho mladého divocha umoříte učením."

"Nebojte se, monsieur," odpověděl pan Březina, "budeme na mladého koníka nakládat pomalu a opatrně a dopřejeme mu i dost času k tomu, aby se mohl proskočit. Všeho s mírou..."

"Jen křepelek dvakrát," doplnil mr. Capichon a vybídl pana Březinu, aby s ním šel k potoku, kde měl mr. Capichon nalíčeno na opatrné úhoře. Rybolov bylo jeho zamilované zaměstnání.

Pan Březina pozvání přijal, u vody sedával vždydky rád. Usedl na břeh, zatímco mr. Capichon vytahoval "provázky",

bohužel prázdné. Vnadidlo sice z udic zmizelo, ale úhoř se nechytil a mr. Capichon, omlouvaje svůj nezdar, soudil, že červy z udic ožraly drobné rybky.

"Měl byste nalíčit něco většího, aby také zbylo na úhoře," žertoval pan Březina, "aspoň kus nohase." Aby zahnal mrzutost, zapálil si mr. Capichon cigaretu a usedl vedle pana Březiny. Hovor se přirozeně stočil na poklad uloupený ze skrýše, na Sans-pouce a na Grandmichela.

"Nyní už jisme zase volní," pravil mr. Capichon. "O statek se postará mr. Pochard a s paní Černou je tu její sestra. Navrhuji, abychom odjeli do Tananarive. Potvrdí-li výslech Sans-pouceův vaši domněnku, že tajnou skrýš objevil černoch, rozběhnu se za ním a uštvu ho jako zvěř."

"Měli bychom s sebou vzít Davida, který zná Grandmichela a při stíhání černocha mohl by nám pomoci," mínil pan Březina.

"Nesouhlasím," odpověděl mr. Capichon, "nesouhlasím proto, že Grandmichela znám a že dosud nedůvěřuji Davidovi. Nepotřebuji pomocníka, tím ovšem neodmítám vaši milou společnost."

99

Byli oba zabráni do hovoru, ani se nepovšimli lehkého šelestu v křoví a nenadali se, že by někdo jejich hovor vyslechl.

Když se vrátili k statku, běžel jim vstříc Kamil s jásotem. Teprve dnes došlo na vyprázdnění bedny, v níž byly uloženy pušky a krabice střeliva.

"Pušky," volal chlapec, "strýc přivezl tři pušky, -nábojnice, prach a broky!"

"Opravdu?" divil se pan Březina. "Domníval jsem se, že na ně zapomněl."

"Ach, vy jste je objednal?" tázal se chlapec.

"Ovšem, a jednu z nich jen pro vás, milý Kamile. Pojďte šiji vybrat!"

Chlapec běžel před nimi a svolával matku, tetičku i Davida, aby se šli podívat, jak nádherné pušiky strýc přivezl a jedna z nich že je jeho.

"Musím ji hned zkusit," pravil chlapec, když přijal pušku z ruky pana Březiny a vřele za skvostný dar poděkoval. "Davide, musím ji hned zkusit, pojďte se mnou!"

"Ať jen běží," souhlasil pan Březina, když paní Černá chtěla chlapce zdržovat, "dopřejme mu tu radost."

Jak pan Březina, tak i mr. Capichon pozorovali, jak rychle si chlapec oblíbil Davida a jak David užil každé volné chvilky, aby mohl být Kamilovi nablízku. Vyčetl mu každé přání z pohledu a vymýšlel, čím by chlapce potěšil.

Mr. Capichon pohlížel na Davidovy činy a snahy s podezřením, ale pan Březina tvrdil, že se David snaží nahradit synkovi, čím se prohřešil proti jeho otci.

Kamil zkoušel novou pušku tak důkladně, že když se k večeru s Davidem vrátil, byl David všecek ověšen vodním ptactvem.

"Puška je znamenitá," vykládal Kamil nadšeně panu Březinovi, když prohlíželi úlovek. "Tuhle kachnu jsem zastřelil z levé hlavně na šedesát kroků.,osmičkou' a tuto sluku jsem.sundal dvanáctkou' dobře na padesát kroků; ale to je tím, že obě hlavně jsou zúžené," dodal odborní oky.

"Na divokého vepře v pralese však je lehká," mínil mr. Capichon, "na to musí být kulovnice."

Chlapec na mr. Capichona šibalsky zamžikal a tajně mu

100

pověděl, že strýc Pochard si přivezl také pěknou kulovnici a že si ji pověsil v ložnici.

"Z hocha by se takhle stal jen lovec," pravil mr. Capichon panu Březinovi, "a proto bude dobře, podívá-li se do evropských škol, kde zkrotne."

Příštího dne oznámil pan Březina v domácí poradě, že se s mr. Capichonem vydá do hlavního města, kde musí vyřídit naléhavé věci. Chtěl navštívit peněžní ústav a generálního guvernéra a dát potvrdit smlouvu, kterou sjednal s panem Pochardem.

"Před odjezdem do Čech se ještě na statek vrátím a prohlédneme si spolu lomy," pravil pan Březina v závěru, "do té doby bude Kamil připraven na cestu."

"V hledání a třídění kamenů se nevyznám," pravil pan Pochard upřímně, "ale snad bych se po vašem návodu mohl i o to pokusit."

"Na to nemyslím, pane Pocharde, naopak si přeji, abychom zatím v lomech nepracovali. Způsob dolování, jak je provozoval přítel Černý, je už zastaralý, nákladný a nelze při něm nálezy dobře kontrolovat. Proto bude Kamil studovat u nás, aby se všemu naučil, a až se vrátí na Madagaskar, bude umět i těžit poklady skryté v zemi. Rozumné hospodářství je pro vás lepší a užitečnější práce."

Všichni domácí litovali, že pan Březina s mr. Capichonem opustí statek. Když David zastihl pana Březinu samotného, prosil velmi naléhavě, aby ho směl provázet.

"Děkuji vám za dobrou vůli, milý Davide," odpověděl pan Březina, "nemohl byste mi ale prospět. V městě nepotřebuji sluhu, nejraději si udělám všecko sám. Domníval jsem se, že se vám líbí na statku, zvláště ve společnosti Kamilově."

"Zajisté, pane, opravdu se mi tu líbí, ale přece bych byl raději s vámi," odpověděl David a měl k tomu zřejmě ještě jiný důvod. Pan Březina mávl však rukou a odepřel: "Až se vám znelíbí život na statku, můžete kdykoliv odejít. Apropos! Budete potřebovat peníze," vzpomněl si náhle, rozevřel tobolku a podával Davidovi několik bankovek.

"Peníze? Ne, ne, děkuji vám, pane! Peníze od vás nevezmu. Dal jste mi už cosi mnohem cennějšího než peníze."

"A přece budete peníze potřebovat," trval na svém pan

101

Březina" "nouze totiž láme i železo - a což teprve člověka!" David se náhle rozmyslil. Přijal peníze, uklonil se a zašeptal:

"Děkuji!" Potom chvatně odešel.

Pan Březina hleděl za ním plný údivu.

22

HLEDÁ SE PAN GRANDMICHEL

Přípravy 'k odjezdu byly rychle vykonány. Do Ambohimahasoa pojedou ve voze, David s Kamilem je doprovodí a vrátí se do statku, zatímco pan Březina odjede s mr. Capichonem autobusem do Antsirabé a tam vstoupí do vlaku.

Jak bylo ujednáno, tak se i stalo, jen s jedinou změnou: David se s Kamilem na statek nevrátil.

Když pan Pochard a paní Černá doráželi otázkami na chlapce, kam zmizel David a proč tajně odešel, vypravoval Kamil, že David odjel do města, aby si tam vyhledal vhodné zaměstnání.

"Je to nevděčník," prohlásil pan Pochard, kterému se David líbil a jehož odchodu proto litoval, "nevděčník, protože vyletěl ze statku jako z holubníku."

Když se ani paní Černá netajila zklamáním v Davidovi, nemohl se už Kamil zdržet a vykřikl: "David není nevděčník, David je moudrý a statečný člověk a odejít musel."

"Pověz nám tedy proč?" tázal se pan Pochard mírněji. Tušil, že Kamil ví víc, než chce povědět.

"Strýčku, nehněvej se," pravil chlapec, "slíbil jsem, že Davidovo tajemství nezradím, a tatínek vždycky říkával, že slib je třeba splnit."

"Ví pan Březina nebo mr. Capichon, že se David vydal do města?" ptal se ještě pan Pochard. Když chlapec odpověděl záporně, prolétla mu hlavou myšlenka, že David prostě jde tajně za svými bývalými pány, pak však usoudil, že David hledá přece jen lepší zaměstnání a že oklamal i chlapce.

Pan Březina s mr. Capichonem dojeli šťastně do hlavního města a rozešli se na čas, když se pan Březina usadil v pohodlném

hotelu. Mr. Capichon pospíchal do úřadovny, kde na něho čekalo mnoho novinek a práce, avšak pospíchal také za jiným cílem. Chtěl především získat dovolení k návštěvě Sanspouce, který čekal ve vězení na rozsudek.

Po dostatečném odpočinku a koupeli se pan Březina vystrojil a vyšel, aby navštívil generálního guvernéra a banku, v níž měl uloženy peníze.

Generální guvernér uvítal pana Březinu laskavě a s opravdovým zájmem poslouchal jeho vypravování o zažitých dobrodružstvích.

"Vaše honba za lupiči, monsieur Březino, není tedy dosud skončena. Je přirozené, že vyloupený poklad stojí za to, abychom podnikli rázné pátrání po černochovi. Spoléhejte se na mou pomoc. Učiním všechno, co mohu."

"Děkuji vám, pane guvernére," odpověděl pan Březina, "zároveň vás však prosím, abyste mně ponechal na pomoc výtečného mr. Capichona. Nerad bych černocha poplašil, a protože ho mr. Capichon osobně zná, bude hledání snazší. Spoléhám se velmi na jeho pomoc a důvěřuji mu úplně."

"Prosím, mr. Březino; a budete-li potřebovat pomoc úřadů a policie, užijte mých doporučujících listů."

Oba pánové se zdvořile a přátelsky rozloučili. Než odešel pan Březina do banky, požádal v přísluš-ném úřadě o potvrzení smlouvy sjednané s panem Pochardem, a když si v bance prohlédl své účty a udělil další rozkazy, vydal se na procházku městem.

Mr. Capichon přišel do hotelu teprve večer a zastihl pana Březinu u večeře.

"Přisedněte, milý příteli, povečeřte se mnou a vypravujte," zval ho pan Březina.

Mr. Capichon byl opět nastrojeným elegánem a sklíčko sedělo mu poslušně v očním důlku. "Večeřet budu, protože mám hlad," odpověděl, "ale vypravovat budu až po večeři."

A vskutku, když si po večeři zapálil cigaretu, ohlédl se mr. Capichon, není-li v blízkosti obtížný zvědavec, a potom vypravoval: "Navštívil jsem ctihodného pana Sanspouce ve vězení, avšak Jeho Milost přijala mě velmi nemilostivě. Pan Sanspouce se na mne hněval. Tázal jsem se po jeho vzácném zdraví i na

dobu jeho pobytu a na denní zábavy, avšak pan Sanspouce se stále ode mne odvracel, protože mi přičítá nezdar pokusu o loupež ve vlaku, a vyjádřil se nakonec, že jen mou vinou byl zbaven zlaté svobody, právě když jí nejvíce potřeboval. Abych ho naladil a přivábil jeho myšlenky na veselejší vyhlídky, ujistil jsem ho, že za 'to, co úřady o něm vědí, bude odsouzen asi na deset let do žaláře, ale zároveň jsem mu slíbil, že mu mohu tuto dobu znamenitě zkrátit, že totiž bude pověšen za měsíc, jakmile já promluvím. A když o tom pochyboval, připomněl jsem mu přepadení Pragy, loupež" násilnou smrt pána a sluhů a únos paní a chlapce, takže pan Sanspouce ihned obrátil a slíbil, že bude vypovídat.

Musím vám, vážený pane Březino, gratulovat. Vaše domněnka byla správná. Černoch, neméně ctihodný pan Grandmichel, předešel pana Sanspouce; vybral poklad a uprchl, nečekaje na své společníky. Pan Sanspouce soptil po tom objevu hněvem, což asi jeho společníci schvalovali, a vydali se s ním rychle za zrádným uprchlíkem, o němž zvěděli, že utíká k severu. Na této honbě přihodila se jim nehoda ve vlaku, která rozptýlila tlupu a třem členům otevřela vězení. Až dosud mně pan Sanspouce nepověděl mnoho nového, ale na mou výstrahu, že přece jen povím úřadům podrobnosti ze života pana Sanspouce" opět změkl a prozradil mně, že se o Grandmichelovi leccos dověděl. Je podivuhodné, jak vězňové získávají spojení se svými přáteli, žijícími na svobodě! Sanspouce ví o Grandmichelovi jistě více, než mně pověděl, a touží nesmírně po svobodě, aby zastihl nevěrného druha ještě na Madagaskaru, protože se domnívá, že Grandmichel už dorazil do Majungy, odkud se mu nabízí několik cest po moři: buď do Mosambiku, nebo na Komory, do Francie anebo na východ."

"Přicházíme tedy pozdě?" ptal se pan Březina se značným zklamáním.

"Na vaši otázku nemohu určitě odpovědět," řekl mr. Capichon a rozkládal mapu na stole. "Pokusím se však přece

Grandmichela buď dohonit, anebo vypátrat, kterou cestu zvolil. Hleďte, z Tananarive až do Maevatanany vede dobrá silnice a na zbytek cesty, až do Majungy k moři, je řada telegrafních tyčí, které nedají jezdci zbloudit. To je pro nás výhodné."

104

"Je to daleká cesta," mínil pan Březina.

"Do Maevatanany neni dále než dvě stě třicet kilometrů a k mořské zátoce potom ještě asi sto."

Mr. Capichon se podíval na hodinky a potom skládal rychle mapu a chystal se k odchodu.

"Kam pospícháte?" tázal se pan Březina.

"Vyžádal jsem si policejní auto, které už na mne jistě čeká před hotelem, protože mělo za mnou přijet za hodinu/zodpověděl mr. Capichon. "Počkejte zde na můj návrat, drahý pane!"

"Nikoliv, pojedu s vámi," rozhodl se pan Březina.

"Jak je vám libo, ale pospěšte si!" odpověděl mr. Capichon a rychle odešel.

Pan Březina zavolal majitele hotelu, jemuž svěřil nakoupené věci, zaplatil a vyšel před hotel, kde ho už mr. Capichon očekával. Stál u velkého cestovního auta.

Oba pánové vsedli do pohodlného vozu a šofér, jemuž se dostalo náležitého poučení, projel osvětlenými ulicemi až k silnici směřující k severu.

Mr. Capichon se netajil obavami, jak nesnadné bude hledat černocha Grandmichela v přístavu. "Nelze pochybovat," pravil",o chytrosti a opatrnosti černocha, který se musí obávat svých bývalých druhů právě tak jako policie. Velká a do země hluboko vrytá zátoka poskytne mu jistě mnoho dobrých skrýší, kde může vyčkat příjezdu vhodné lodi."

"Dočkal-li se ale lodi?" namítal pan Březina. "Co potom?"

"Vydáme se za ním," odpověděl vytrvalý mr. Capichon.

"Třeba do Francie?"

"Třeba do Francie," zvolal mr. Capichon, "protože se domnívám, že poklad stojí za to."

O jedenácté hodině spatřil pan Březina po levici hladinu řeky.

"To je Ikopa," pravil mr. Capichon, "která nás povede zítra přímo k zátoce, i když se mezitím vlévá do větší řeky Bombe-toky."

"Až zítra?"

"Ovšem. Do Maevatanany přijedeme o půlnoci, a proto pochybuji, že bychom v tak nepříhodné době mohli najmout nebo koupit koně."

105

Nedlouho po půlnoci dojelo auto do Maevatanany, jejíž správa neplýtvala světlem, a proto byly ulice tmavé; avšak šofér přece jenom nalezl hotel, v němž naši cestující zastihli několik opozdilých hostů.

Po půlhodině odpočíval pan Březina s panem Capichonem ve společném pokoji, aby se na několik hodin prospali.

Druhého dne vstal jako obyčejně mr. Capichon velmi časně, a než se pan Březina probudil, vrátil se již čilý úředník a přinášel dobré zprávy.

"Vyptával jsem se na cestu k zátoce a dověděl jsem se, že se můžeme odvážit se svým autem až k cíli. Městečka a osady Maevatanana, Ankoala, Trabondjy a Marovoay jsou spojeny dost dobrou cestou, a proto se domnívám, že v autu, třeba by muselo jet pomalu, bude se cestovat pohodlněji než na koních."

"Jsem připraven," odpověděl pan Březina. "Jeďme!"

Mr. Capichon prohlížel opět mapu, a než vsedl do vozu, ptal se, zdali je přes Bombetoku vystavěn most.

"Ano," odpověděl strážník, který se přišel podívat na veliké auto, "jeďte jen bez starostí."

Dotkl se prstem červeného fezu a podrbal se palcem pravé nohy na levém nahém lýtku.

Šofér musel rychlost auta zmírnit, ale už po desáté hodině dopolední zastavil stroj v Marovoay, kde pan Březina s mr. Capichonem vystoupili.

Šofér měl odjet sám až do Majungy, zatímco pan Březina a mr. Capichon půjdou po břehu zátoky a budou pátrat po Grandmichelovi. Šofér počká na své cestující v nejlepším hostinci a prohlásí zvědavcům, že přivezl dva obchodníky, pro které má objednat v hotelu pokoj.

Po krátké přesnídávce vydali se naši přátelé k zátoce a nyní bylo jim zřejmé, jak oprávněné byly obavy mr. Capichona. Zátoka je nejen hluboká, ale při vtoku řeky leží ostrovy a na březích je roztroušeno tolik rybářských chýší, že je velmi nesnadné najít muže, který se zde skrývá.

Ačkoliv se mr. Capichon uměl velmi dobře vyptávat, přece se nedověděl po dlouhé cestě až do Majungy o velikém černochovi Grandmichelovi nic určitého, a proto, všecek unaven dlouhým putováním, poslechl vyzvání pana Březiny, aby nechali všeho a šli si odpočinout do hostince. Mr. Capichon se vyptal dříve strážníka, kde je policejní stanice, pak tam zašel, a když se vrátil k panu Březinovi, vypravoval mu, že požádal velitele, aby rozeslal své lidi po městě a po okolí.

"Doporučil jsem veliteli největší opatrnost při pátrání po Grandmichelovi, avšak spoléhám se spíše na šťastnou náhodu než na chytrost zdejších strážníků."

Toto mínění mr. Capichona nebylo příliš lichotivé. Pan Březina však toužil po odpočinku a nermoutil se, když mr. Capichon mínil, že nyní bude nutno čekat na zprávy policie. Našli slušný hostinec, šoféra i čistý pokoj, v němž ise pohodlně usadili.

Mr. Capichon odpočíval jen dvě hodiny.

"Musím se podívat do přístavu a vyptat se na lodi, které připluly a které se chystají k odplutí, protože tyto otázky zajímají zajisté i pana Grandmichela."

"Jestli totiž už neodplul!" namítl pan Březina.

"I ito se dovím spíše tam než zde," odsekl mr. Capichon hněvivě, protože ho pochybnosti pana Březiny a dosavadní nezdar zlobily. Odešel rázně a navrátil se až pozdě večer, ale jeho nálada se nezlepšila, protože se nic nedověděl. Zastavil se na policii, kde popudil velitele, protože vyžadoval zprávy ihned, proběhl agentury a kanceláře dopravních společností, nikde však nepořídil. V přístavu stály na kotvách jen tři pobřežní lodi. Loď "Infuse", vracející se z Mosambiku, připluje zítra v poledne a francouzský parník"If" má se objevit na obzoru bud v pátek, nebo v sobotu. Z přístavu odpluly opačným isměrem v posledním týdnu tři lodi. Na otázku mr. Capichona, zdali odpluli na těchto lodích také černoši, zvláště černoch obr, zasmál se úředník tak upřímně, že se mr. Capichon zarděl hněvem, nikoli snad proto, že se úředník smál, nýbrž sám na sebe, že se taík hloupě ptal. Musel přece vědět, že větší část cestujících do Mosambiku jsou černoši a že i na lodích plujících do Francie bývá mnoho černých cestujících.

Pan Březina se snažil, aby mr. Capichona pobavil vzpomínkami na vzdálenou Pragu a její obyvatele, ale mr. Capichon naslouchal jen na půl ucha. Nezdar ho dráždil.

Pan Březina nevěděl, zdali se mr. Capichon uklidnil v noci, a nemohl se ho ráno zeptat, protože ho u snídaně nezastihl,

108

ba nedočkal se ho ani k obědu. Pan Březina se procházel dopoledne v přístavu, očekávaje ohlášenou loď "Infuse", nedočkal se však jejího připlutí. Po obědě napsal několik dopisů, odnesl je sám na poštu a procházel se potom ulicemi i po okolí v naději, že někde potká mr. Capichona, ale mr. Capichan se dal patrně přes zátoku, aby pátral ma protějším břehu.

Do hostince se pan Březina vrátil až pozdě odpoledne a zastihl u stolu mr. Capichona, jak se vyrovnává nejspíš s obědem i s večeří, protože jedl s velkou chutí.

"Ano, drahý příteli, opět jste uhádl," odpovídal na otázky pana Březiny, ale nezapomínal jíst. "Byl jsem vskutku na druhé straně vody, a ať jsem jehně, nejsem-li na pravé stopě. Pustý levý břeh, na němž jen tu a tam stojí polozbořená chýše, hodí se výborně podloudníkům a zlodějům všech druhů. Z blízké zátoky Macamby může vyplout člun k parníku právě tak jako ze zdejší zátoky a domnívám se, že ten, komu záleží na tom, aby nepozorovaně zmizel, zvolí raději Macambu."

"A co policie? Nenašla Grandmichela?" tázal se pan Březina.

"I našla asi třicet černochů, samé obry, avšak ani jeden se z nich nejmenuje Grandmichel, proto jsem požádal velitele, aby už nehledal," odpověděl mr. Capichon mrzutě. "Zítra musíte hlídat cestující, kteří půjdou na loď,Infuse', a já budu hlídat v Macambě."

Číšník rozžehl lampu, protože se už setmělo. A poněvadž přicházeli noví a noví hosté, odešli naši přátelé do svého pokoje.

23

NEOČEKÁVANÝ HOST

Sotva však pan Březina rozevřel svůj vak, aby vyhledal knihu, a mr. Capichon rozložil noviny, které dostal na policejním velitelství, zaklepal na dveře číšník, a když po vyzvání vstoupil, oznamoval, že nějaký mladý muž žádá, aby směl vstoupit.

"Řekl vám své jméno?" tázal se mr. Capichon.

"Nikoli," odpověděl číšník, "jmenoval však vás, pane, a jméno vašeho společníka. Patrně vás zná."

109

"Kdo by to mohl být?" zvolal pan Březina, ale mr. Capichon se nevyptával, nýbrž otevřel dveře dokořán a zvolal na chodbu slabě osvětlenou: "Kdo se ma mne ptá, ať vejde!"

Ozvaly se rychlé kroky a před užaslým mr. Capichonem stál David Mecheling!

"David!" vykřikli oba pánové.

"Dobrý večer, pánové! Odpusťte, že vás obtěžuji v tak nevhodnou dobu."

"Proč inejste ma statku? Co se tam stalo? Proč vás poslali za námi?" sypaly se otázky na Davida, který dosud stál, svíraje čepici v rukou.

Mr. Capichon vystrčil udiveného číšníka ze dveří, popotáhl Davida do pokoje a zavřel rázně dveře ma znamení, že si nepřeje veřejmé účasti.

Pan Březina přisunul židli a pravil: "Sedněte si, Davide, a mluvte! Váš příchod nás překvapil. Obávám se, že se na statku stalo něco zlého."

"Upokojte se, pane," odpověděl David, když usedl, "nikdo ze statku neví, kde jsem, mimo mladého pana Kamila, který však slíbil, že bude mlčet."

"Proč jste však přišel až sem? Co si od nás přejete?" ptal se mr. Capichon.

"Chtěl bych vám, pánové, pomoci a chránit vás, proto jsem musel přijít už dnes večer," odpověděl David klidně.

"Jak jste se ale dověděl, že jsme právě zde?"

"Protože jisem vyslechl vaši rozmluvu, pánové, a protože jsem pospíchal za vámi tak rychle, jak jen to bylo možmé. Vím, že hledáte černocha Grandmichela, vím, že si přejete zachránit uloupené drahé kameny, vím však také, jaké vám hrozí nebezpečí."

"Nám že hrozí nebezpečí?" divil se mr. Capichon a hlasitě se zasmál. "Milý příteli, zdá se, že jste chodil s nepokrytou hlavou a že trpíte slunečním úžehem!"

Avšak pan Březina pochopil, že je David nevyhledal bez příčiny, a proto položil ruku na koleno Davidovo a pravil laskavě: "Monsieur Capichon se směje, protože hledal černocha bez úspěchu a protože chce zakrýt mrzutost. Já však vám, milý Davide, věřím a prosím, abyste stručně a věcně pověděl, co

110

víte, a odůvodnil podezření, že nám hrozí nebezpečenství.'"

"Děkuji vám, pane, za vlídná slova a za důvěru. Když jsem bezděčně vyslechl vaši rozmluvu s monsieurem Capichonem na břehu potoka u statku - sbíral jsem totiž nablízku ovoce - umínil jsem si, že vás budu před Grandmichelern varovat, ale nenašel jsem k tomu příležitost. Potom jsem vás prosil, abyste mě vzali s sebou, a když jste mou žádost zamítli, rozhodl jsem se, že vás budu následovat bez vašeho vědomí, ba i proti vaší vůli. Jel jsem týmž vlakem s vámi do Tananarive a vypátral jsem nejen to, že mr. Capichon navštívil Sanspouce ve vězení, nýbrž i to, co se mr. Capichon dověděl. Neptáte se, jak jsem to všecko zjistil? Musím se přiznat, že jsem využil starých známostí z doby, kdy jsem se stýkal se zloději, lupiči a tuláky. Je jich mnohem více, než se policie domnívá, a vědí velmi mnoho o svých přátelích. V Tananarive jsem získal dva dny před vámi a ihned jsem jich využil, protože jsem mepochyboval, že se vydáte za Grandmichelem k moři. Užil jsem člunu za peníze, které jste rrii daroval. Už tenkrát, když jste mi je dával, umínil jsem si, že jich užiju k rychlému cestování. Gramdmichela bych byl bez dřívějších špatných známostí nenašel, právě tak, jako ho nemohl najít ani mr. Capichon, ani policie, protože Grandmichel leží raněn v rybářské chýši na protějším břehu zátoky."

"Mé tušení, mé tušení!" zvolal mr. Capichon. "Tak jsem se tedy přece jenom nemýlil!"

"Tušil jste správně, pane," odpověděl David, "ale nespatřil-li jste vy Grandmichela, spatřil Grandmichel vás a ihmed uhádl, proč jste se tak náhle objevil na severu. Jeho přátelé mu pověděli také o panu Březinovi, protože vás, monsieur Capichone, tajme sledovali až do hotelu a dověděli se, že tu bydlíte s přítelem, -kterého dobře popsali. Grandmichel se ihned rozhodl, že vás oba musí odstranit co nejdříve, aby ušel jisté zkáze, neboť nepochybuje o vytrvalosti a bystrozraku mr. Capichoma. Naštěstí je Grandmichel dosud slabý, a proto musel svěřit provedení zločinu svým dvěma přátelům."

"Říkáte, že je nemocný," řekl mr. Capichon, "a že víte o jeho skrýši. Nuže, proč čekáme? Snadno ho přemůžeme, a až bude ve vězení, poví nám, kam ukryl poklad. Pojďme hned!"

11)

Mr. Capichon se přesvědčil, má-li revolver v kapse, a otevíral vak, aby z něho vytáhl i ocelová pouta.

"Proboha!" zvolal David a uchopil ruku pana Březiny. "Zabraňte mu v tom, nebo se dostane do velkého nebezpečí a všecko pokazí!"

Pan Březina vstal, položil obě ruce na ramena mr. Capichona a stlačil ho na židli:

"Jen se neunáhlit, příteli," pravil mírně. "Čtvrthodina přece nerozhoduje; vyslechněme Davida, dosud neskončil své vypravování!" Potom se obrátil k Davidovi: "Řekl jste, že Grandmichel je nemocen?"

"Ano, pane! Pamatujete se, že z vlaku, v němž Saospouce přepadl cestující, unikli dva členové tlupy. Možná také, že to ani nevíte. Tito dva lupiči pronásledovali Grandmichela a dopadli ho až v přístavu a žádali podíl. Grandmichel se ale nechtěl dělit, a tak došlo k hádce, která se změnila ve rvačku. Grandmichel se sice obou bývalých druhů zbavil, sám však utržil několik bodných ran nožem a stěží se doplazil do svého úkrytu. Tam ho našli zdejší jeho přátelé a ošetřovali ho. Kdyby ho nebyla stihla tato nehoda, byl by už prchl do Mosambiku a kdo ví" kde by se byl octl!

Od přátel, kteří měli provést jeho zločinný plán proti vám, jsem se dověděl, jak chytře vám Grandmichel nalíčil past."

David se zarděl a umlkl, teprve na povzbudivý pokyn pana Březiny pravil zahanbeně:

"Musím se vám, pánové, přiznat, že ani Grandmichel, ani jeho přátelé nepochybují, že jsem dosud ničemou, jakým jsem byl, než jsem poznal vás. Lupiči hlídají dnes v noci hotel a čekají, vyjdete-li. Za tmavé noci, jako bude dnešní, vykonali by snad své dílo a zmizeli byste beze stopy. Nepodaří-li se však, aby vás zabili dnešní noci, vylákají vás zítra ve vhodnou chvíli do chýše, v níž vám chtějí připravit zlé překvapení. Mr. Capichon požádal zdejší policii, aby pátrala po Grandmichelovi, což on ví. Podlé toho si také vymyslil svůj plán. Očekávejte zítra návštěvu policisty (bude to jeden z přátel Grandmichelových), který vám oznámí, že se mu podařilo najít útulek raněného Grandmichela. Vylíčí vám, do jak velikého nebezpečenství se vydal a co zkusil, než skrýši odkryl. Bude žádat pro sebe odměnu a také to, abyste

112

nežádali o pomoc policii, protože by se Grandmichel mohl dovědět, že jeho útulek je prozrazen, a prchl by na připraveném člunu.

Zvolí buď hodinu polední, kdy je zátoka pustá, anebo hodinu před večerem.

Grandmichel nepochybuje, že policistovi uvěříte a že s ním odplujete. Policista vás má vést k rybářské chýši a ujistí vás, že tam leží Grandmichel. Vstoupí s vámi do chýše. Na loži opravdu spatříte muže. V příhodném okamžiku vás však ti dva chtějí omráčit a sami vyskočí z chýše, kterou uzavřou. Napřed v ní však rozlijí benzín a zapálí ho. Požáry rybářských chatrčí jsou tu tak časté, že si jich nikdo ani nevšimne, ale Grandmichel uvidí požár ze své skrýše, z chatrče, sotva snad kilometr vzdálené, a zůstane tam klidně dál. Je přece tak slab, že nemohl opustit lůžko, a nikdo ho tedy podezřívat nebude!"

"Ale policie bude přece po nás pátrat, protože velitel ví o naší přítomnosti, a zmizíme-li tak náhle, domyslí si, že jsme se stali oběťmi zločinu," namítl mr. Capichon a odhodil cigaretu, která mu náhle zhořkla v ústech.

"O tom nelze pochybovat," souhlasil David, "ale co vám pomůže pátrání, budete-li mrtvi? Mimoto vše, co víme my, neví velitel a nebude prohrabávat popel na spáleništi. Grandmichelovi hrozí ovšem nebezpečí, že je veliteli známo jeho jméno, avšak i o to se jeho přátelé postarali. Pod jménem Grandmichel ho tu nikdo nezná, vždyť vlastně Grandmichel je jen přezdívka a osobně velitel černocha nezná. Je už přichystán člun, který odveze Grandmichela ze zátoky na parník,If, jehož příjezd se očekává v pátek nebo v sobotu."

"Tedy ani v tom jsem se nezmýlil!" zvolal mr. Capichon. "Ano, k tomu je tato zátoka nejvhodnější."

"Prokázal jste nám neocenitelnou službu, milý Davide," pravil pan Březina chvějícím se hlasem. "Neni pochyby o tom, že bychom se byli dali vylákat, protože už jsme netrpěliví. Kdyby se plán lupičů podařil, zemřeli bychom s přítelem mr. Capi-chonem v nejstrašnějších mukách. Nikdy nezapomenu na službu, kterou jste nám prokázal. Co však máme učinit? Máme se vzdát pronásledování Grandmichela, anebo oznámit všechno policii?"

113

"Ani jedno, ani druhé," odpověděl mr. Capichon. "Přijmeme hosta, slíbíme mu odměnu a půjdeme do nastražené léčky."

"Pěkně děkuji za radu," zvolal pan Březina, "mně je život milejší než všecky poklady světa."

"Mně také," souhlasil mr. Capichon, "ale nenechám hry, mám-li trumfy v rukou. Vím-li, odkud a jaké nebezpečí mi hrozí, dovedu se mu vyhnout. Naše naprostá důvěra k poslu musí ho oklamat. Rád bych věděl, otevírají-li se dveře chatrče dovnitř nebo ven, je to důležité, a jsou-li okna dost velká, aby jimi mohl člověk uniknout."

"Dveře se otevírají dovnitř, okénko je jedno a příliš malé," odpověděl David, "bývá tak u všech chatrčí."

"Byl bych raději, aby se dveře otevíraly ven, daly by se spíše zvenčí podepřít, až o ně nastane zápas," pravil mr. Capichon a hluboce se na několik vteřin zamyslil. Potom si však nasadil sklíčko a zvolal vesele: "Všecko dobře dopadne; pomocníky chytíme do jejich vlastní pasti. Bez pomoci policie by nám však mohl uklouznout pan Grandmichel, kdyby spatřil, že se jeho plán zhatil. Pak by jistě nedbal na zranění."

David se malounko usmál a horlivě odporoval, když mu mr. Capichon ukládal, aby pečlivě hlídal chatrč černochovu a zabránil jeho útěku aspoň na tak dlouho, než tam přijde mr. Capichon a pan Březina.

"Hlídat budu," pravil David, "ale prosím a varuji vás, abyste sami Grandmichela nezatýkali, protože se bude bránit. Má stále po ruce automatickou bambitku a zastřelí vás při vstupu bez váhání."

"A požádáme-li o pomoc policii," pravil pan Březina, "zastřelí Grandmichel jednoho nebo dva policisty, -než bude přemožen, a to si nechci vzít na svědomí."

"Snad by se mohl zdařit můj plán," pravil David skromně. "Usuzuji, že když chatrč v noci nevyhoří a přátelé Grandmichel ovi nepřijdou do jeho chatrče, aby mu oznámili, proč se plán nezdařil, zachvátí černocha podezření a bude se snažit, aby uprchl. Proto bude nutno, abychom chatrč hlídali. Lišku buď vyhladovíme, nebo vyjde z brlohu. Jakmile Grandmichel vyjde, bude náš, o to se již postarám a nebude potřebí ani střelných zbraní. Nyní však musím odejít. Nedbejte na to, pánové,

114

že mě zítra celý den nespatříte, budu na místě v pravý čas. Radím vám, abyste zvolili k návštěvě hodinu před večerem."

David pozdravil oba pány a tiše vyklouzl na chodbu.

Mr. Capichon zamkl za ním dveře a pečlivě prohlédl okna.,.Domnívám se," pravil",že se zde v hostinci nemusíme obávat útoku, ale bude přece jenom lépe, neusneme-li oba zároveň. Spěte, milý příteli, po půlnoci vás probudím a budete bdít zase vy."

Noc uplynula klidně a tak tiše, že oba pánové zaspali a šli k snídani, teprve když ostatní hosté již odešli z hostince.

24

PŘEKVAPENÍ

PANA GRANDMICHELA

Davidovy předpovědi se splnily, když mr. Capichon vyšel z hostince, aby donesl dopis na poštu. Mr. Capichon šel sám, protože přemluvil při snídani pana Březinu, aby neodcházel z pokoje.

"Musíme poskytnout poslu příležitost k setkání. Kdybychom oba odešli, marně by nás hledal a snad bychom propásli vhodnou příležitost. Přijde-li sem, projevujte horlivě zájem, ale zdržte ho do mého návratu."

Toto opatření bylo zbytečné. Když mr. Capichon procházel zastíněnou alejí, pozdravil ho městský policista, oděný jako jeho kolegové v Tananarive, a řekl tlumeným hlasem: "Pane, mohu vám posloužit zprávou, která vám jistě přijde vhod."

"Mně? Nejsem na nic zvědav," odpověděl nedbale mr. Capichon.

"Snad přece," pravil strážník. "Viděl jsem vás u velitele a vím, že hledáte černého a velikého muže."

"To ano, ale policie jich už našla asi třicet a nikdy to nebyl můj muž," odpověděl mr. Capichon pohrdavě. "Nejspíš zde ani není."

"Váš muž je zde a já vím, kde bydlí," řekl strážník, "já jediný to vím."

115

"Proč neohlásíte svůj objev veliteli?" tázal se mr. Capichon. "Právě proto, že nezahodím zlatý peníz, který najdu. Na vypátrání obrovského černocha, jemuž přezdívají Grandmichel, nebyla vypsána odměna."

"Ach, rozumím! Vy žádáte odměnu, milý muži. Je to přirozené, vím" že váš plat je malý. Nuže, kolik žádáte za své tajemství?"

"Domnívám se, že naše přátelství ke Grandmichelovi a naše touha po shledání nebude draze zaplacena, dáte-li mně pět set franků a -"

"Pět set franků a-!" zvolal mr. Capichon a zasmál se. "Ne. ne, za tolik peněz pan Grandmichel nestojí, a to,a" znamená ještě další podmínku. Směl bych ji zvědět?"

"Ano, pane, podmínku, že se ani veliteli, ani nikomu jinému nezmíníte o mé zprávě, protože by mě velitel vyhnal ze služby."

"Hm, hm, pět set a tajnosti," přemýšlel mr. Capichon nahlas. "Kdo mi však zaručí, že mne dovedete ke Grandmichelovi?"

"Já, pane! Nechci peníze dříve, dokud nebudeme na místě. Grandmichel je nemocný, leží v chatrči sám a zajisté ho potěší vaše návštěva. Chcete-li tedy, zavedu vás k němu."

"Musím se vám přiznat," pravil mr. Capichon dobrácky, "že nejsem sám, nýbrž že v hostinci mám přítele, kterému dnes není dobře, který však také touží po shledání s panem Grandmi-chelem."

"Domnívám se, že jsem ho s vámi viděl, je to starší a pomalý pán?" tázal se strážník.

"Ano, cizinec z Evropy," odpověděl mr. Capichon.

"A je nezbytně nutné, aby s vámi šel?"

"Naprosto nutné," odpověděl mr. Capichon.

Strážníka odpověď mr. Capichona zjevně mrzela, ale dal se posléze přemluvit.

"Dobrá, přijdete tudíž oba. Jak se vám to hodí dnes v poledne?"

"Obávám se," odpověděl mr. Capichon, "že to nepůjde. Mému společníku bylo ráno zle, nejspíš večer něco snědl, co nestrávil."

"To je mrzuté, ale do večera by se mohl zotavit?"

"Nejsem lékař, nevím," odpověděl mr. Capichon, "přeptejte se v hostinci za dne."

"Nerad bych se příliš blýskal," pravil strážník, "protože mi služba přikazuje jiné stanoviště. Přejete-li si však opravdu setkat se s černochem, přijďte se isvým přítelem na břeh zdejší zátoky právě v nejužší části, kde vás budu očekávat hodinu před západem slunce. Nikdo jiný než váš přítel vás nesmí provázet. Jinak vykonáte cestu zbytečně."

"Abych vám řekl pravdu, mně se to tajnůstkářství nelíbí," pravil mr. Capichon. "K čemu tolik opatrnosti?"

"Divím se, že to nechápete," odpověděl strážník. "Domníváte se, že Grandmichel by neucítil prach, kdybychom šli v houfu? Sám musím odložit uniformu (mr. Capichon se usmál), protože Grandmichel tu má své přátele

"Pak už chápu," řekl mr. Capichon. "Promluvím se svým přítelem o penězích a o podmínkách, a jestliže bude souhlasit, objevíme se v určený čas na pravém místě. Tuším, že je třeba jít na sever?"

"Ano," odpověděl strážník, "upozorňuji vás však, že pro-ineškáte-li dnešní den, připravíte sebe o shledání s černochem a mne o pět set franků."

Strážník pozdravil a odešel, zatímco mr. Capichon se loudal k poštovnímu úřadu.

Když se mr. Capichon vrátil do hostince a vypravoval o setkání se strážníkem, promluvil pan Březina v zamyšlení:

"David mluvil tedy pravdu; všecko se shoduje, a přece stačí jen malá událost, aby naše výprava byla zmařena. Nepodezří-val vás strážník?"

"Pochybuji, protože jsem hrál nejapu, jak jsem nejlépe uměl, a sám jsem projevoval nedůvěru a obavy. Přes to přese všecko zůstaneme dnes doma, abychom nepokoušeli zlomyslnou náhodu." Pro oba to bylo snad nejdelší odpoledne v životě. Nemohli se dočkat večera a projevovali obavy při každém hluku ma chodbě, protože očekávali, že přiběhne David se špatnými zprávami. David se ale neobjevil a mr. Capichon vybídl konečně pana Březinu, aby vyšli. Nezapomněl na revolver a požádal pana Březinu, aby zastrčil do kapsy také pár ocelových pout. Vyšli bezstarostně na ulici, točíce hůlkami, jako by šli na procházku.

116

117

Po páté hodině došli k místu, kde se oba břehy sbližují a tak zužují zátoku. Také strážník byl dochvilný, byl však oblečen jako rybář; měl totiž tytéž krátké spodky a rozhalenou košili, ale neměl fez" ani pás. Pozdravil naše přátele a ukázal na loďku, jež se houpala na vodě.

Jakmile oba vstoupili, odrazil strážník loďku od břehu" rázně vesloval po mírně zvlněné hladině a zjevně směřoval k jihozápadu. Mr. Capichon uhádl, proč strážník zvolil pusté místo, na němž s loďkou čekal, ale neprojevil podivení, nýbrž upozorňoval pana Březinu na rybářské lodi a na břehy, uzavírající zátoku. Teprve když se loďka blížila ke břehu, otázal,se strážníka:

"Domníváte se, že vás nikdo nepostřehl a že Grandmichela skutečně překvapíme?"

"O vaší návštěvě nemohl mu přinést zprávu ani pták," odpověděl strážník, "slibuji vám, že ho jistě zastihneme na lůžku."

"Je vskutku tak těžce nemocný?" zeptal se pan Březina.

"Je slabý jako dítě, vždyť mu chlapci pustili silně žilou," odpověděl strážník, znázorňuje posunkem bodnutí nožem, a usmál se.

"Je tedy raněn?" zvolal mr. Capichon, předstíraje překvapení.

"To bych řekl! Popral se v krčmě, kde mnoho rozdal, ale také mnoho dostal. Sotva se do vlekl do chatrče."

"Leží tedy v chatrči? Kdo ho obsluhuje?"

"Naši rybáři jsou dobráci a jejich ženy rády obsluhují nemocné. Nebýt těch roztomilých žen, nebyl bych nikdy objevil černochův úkryt," odpovídal strážník.

"Žijí tedy rybáři nablízku," pravil mr. Capichon s uspokojením. "To jsem rád."

"Aha, bojíte se," zasmál se strážník.

Ale mr. Capichon pravil s pohrdlivým úsměvem: "Ne že bych se bál, ale jsem už takový opatrný člověk."

Strážník se smál, přirazil s loďkou ke břehu a vyskočil, aby otočil řetěz kolem pařezu; potom nabídl ruku panu Březinovi, aby mu pomohl vystoupit na břeh.

Mr. Capichon se pátravě rozhlížel. Nespatřil však nikde nablízku chýši a pravil k strážníkovi vyčítavě:

"Kam jste nás zavedl, strážníku? Vždyť nikde nevidím lidské obydlí."

118

Strážník se opět zasmál a odpověděl jízlivě: "Snad si nemyslíte, pane, že Grandmichel bydlí a očekává vaši návštěvu v paláci? Zdejší,vily' jsou maličké a tuze pěkně uschovány v porostech."

Strážník byl patrně veselý chlapík a velmi spokojený, protože se mu úloha dařila nad očekávání snadno. Těmhle dvěma pošetilým a nezkušeným cizincům ukradnu nos mezi očima a nepoznají to, myslil si, když vedl naše přátele do příkrého hlinitého břehu. Nahlas však pravil:

"Musel jsem přistát na pustém místě a trochu dále od chýše, aby nás Grandmichel nezpozoroval, kdyby náhodou vyhlížel z chaty."

"Vždyť nemůže z lůžka," namítl mr. Capichon.

"Mohl by vás vidět oknem," odpověděl strážník a bystře se rozhlížel kolem, protože již vystoupili na vrchol břehu.

"Hleďte, tam vpravo, tam v té skupině stromů je Grandmiche-lova skrýše. Za čtvrt hodiny vás přivítá."

"Strážníku, jste chytrý muž," pravil mr. Capichon, "a proto nás nesmíte opustit. Jistě už víte, že náš poměr k panu Grand-michelovi není právě přátelský a že se mu nebude chtít, až ho budeme nutit, aby šel s námi."

"To nebylo ujednáno," odporoval strážník, "vím, že Grandmichel je silný chlapík a že dovede, třeba byl raněn, rozdávat pořádné rány."

"Tedy se raději vraťme!" navrhoval mr. Capichon a mamě se snažil vpravit sklíčko do očního důlku.

"Jak je vám libo," souhlasil strážník, "ale dříve mně vyplaťte slíbenou odměnu."

"Zač? Vždyť Grandmichela dosud nemáme! Anebo, právě mě napadá, což abychom počkali, až černoch usne?"

"To ne," odpověděl strážník, "mohli bychom také čekat celou noc, protože se raněný jistě vyspal ve dne. Raději vám tedy pomohu, přidáte mi však padesát franků."

Mr. Capichon zarmouceně vzdychl: "Až jestli se to podaří."

Pan Březina věděl, že se mr. Capichon přetvařuje, proto mlčel a jen kývl hlavou na znamení souhlasu.

Zatím došli všichni tři ke skupině stromů a pod jejich korunami spatřili dost velkou chatrč. Mr. Capichon projevoval

119

nepokoj, který se podobal strachu, a našlapoval zvysoka, aby nezpůsobil hluk. Dveře chaty byly zavřeny, ale strážník odvážně přistoupil a chtěl je rázně otevřít.

"Vejděte napřed," šeptal mr. Capichon, který se tlačil na strážníka, "protože....," a již nedomluvil, protože vtom strážník otevřel dveře, a než se nadál, vletěl do chatrče, zatímco mr. Capichon strhl dveře zpátky.

Také pan Březina nelenil a chytil dveře, protože se oba nadali, že oklamaný strážník bude chtít dveře otevřít.

Nyní se však stalo něco neočekávaného, neboť na střeše zapraskalo a jakýsi muž, drže se větve stromu, shoupl se na zemi.

"David!" zvolal pan Březina. David neměl však kdy na vítání. Přiskočil ke dveřím, navlekl na skobu řetěz, přetáhl jej přes dveře a zaklesl ho na skobu za rohem chatrče.

"Na zem!" velel tiše a sám padl k zemi. "A za mnou!"

Mr. Capichon pochopil, co se děje, a padl také k zemi, a pan Březina to napodobil. Všichni se plazili rychle od chatrče, a teprve když pronikli skupinou stromů, opět vstali. Z chatrče se ozýval hluk, leč David nedbal na to, co se děje v chatrči. Pronikavě zahvízdl. Slunce již zapadlo za Mosambický průliv a rychle se stmívalo, ale pan Březina i mr. Capichon ještě spatřili čtyři muže, kteří sem chvátali od zátoky. David jim šel naproti.

"Nyní, chlapci, nastává vaše práce," pravil. "Oba ptáčkové jsou v kleci. Obsaďte chatrč ze všech stran, mějte se však na pozoru, protože lupiči budou možná střílet."

Čtyři statní muži, ozbrojení revolvery, se zasmáli a nejstarší z nich, patrně míšenec, k tomu dodal:

"A my snad k tomu budeme zpívat?"

"Nikoli, budete také střílet," odpověděl David, "ale jen tenkrát, kdyby lupiči chtěli utéci. Dejte zvlášť pozor na střechu a na okénko, dveřmi vyjít nemohou."

Mr. Capichon se již opět změnil v přísného policejního úředníka.

"Záleží nám na tom, abychom dostali chlapíky živé," pravil přísně. "A podle toho, zadržíte-li je do rána, zvýší se vaše odměna."

"Za sto franků ta legrace stojí," pravil druhý muž.

120

"Ano, za sto franků pro každého muže," odpověděl mr. Capichon.

"Sto franků pro každého? Za to budeme chlapíky hlídat nejen v noci, ale i ve dne," sliboval nejstarší, "že mám pravdu, hoši?"

Opatrný David nespouštěl ani za řeči chatrč ze zřetele, a když se přesvědčil, že je náležitě obklíčena, vybídl mr. Capichona a pana Březinu, aby šli s ním.

Všichni tři pospíchali houstnoucím šerem. David se v krajině vyznal, a proto kráčel rychle a jistě. Krátce vypravoval, že strávil v okolí a později na střeše chatrče několik hodin.

"Musel jsem zde být dříve, než přišel první chlapík, který hrál úlohu nemocného Grandmichela. Mr. Capichon mě včera upozornil na dveře, otevírající se dovnitř, proto jsem si musel opatřit dlouhou železnou tyč, kterou jsem spustil, jakmile chlapík vletěl do chatrče a vy jste dveře strhli zpátky. Je to výborná závora. Tu neohnou."

"Kam však nyní běžíme?" zeptal se pan Březina.

"K chatrči Grandmichelově," odpověděl David, "jenže nesmíme přímo k ní. Jakmile dojdeme na dohled, musíme si, pánové, lehnout na zem a bedlivě pozorovat chatu, do které nesmíme vstoupit, protože by nás Grandmichel uvítal střelbou; chytneme ho však, jakmile vyjde..."

"Domníváte se, že vyjde?" otázal se mr. Capichon Davida poněkud nedůvěřivě.

"Zcela jistě. Nespatří-li za hodinu požár chaty a neobjeví-li se jeho přátelé, domyslí si, že se přihodilo něco zlého" a uprchne. Jeho člun je připraven k odplutí. Neobávejte se však, že se mu útěk podaří. Chytím ho, a vy, pánové, přiběhnete, jakmile vás zavolám na pomoc."

"Nesmíte se sám vydávat v nebezpečí," řekl starostlivě mr. Capichon, "půjdu s vámi. Dobře jste věc navlékl, ale dávat teď život v sázku - je zbytečné."

"Nebezpečí vůbec nehrozí," odpověděl David, "ale hrozilo by, kdybyste podnikli něco o své vůli. Zapřísahám vás, poslechněte mou radu! Na zem, rychle na zem!" zasyčel David, strhl pana Březinu a sám se také sklonil. A potom zmizel ve tmě. Od chatrče, v níž byli uzavřeni lupiči, zazněly čtyři střelné rány, které Davida tak poplašily.

121

"Aha, ptáčkové chtěli uletět," šeptal mr. Capichon vleže vedle pana Březiny, "jen aby se jim to nepodařilo!"

Po ranách nastalo opět ticho, což pana Capichona upokojilo. Kdyby se byl lupičům podařil útěk, jistě by jejich hlídači a pronásledovatelé křičeli.

Minuty pomalu míjely a mr. Capichon by byl vstal, kdyby ho byl pan Březina nenapomínal a nedržel.

Uplynulo tak asi deset minut, když se náhle tichým krajem od zátoky ozval hluk, rachot řetězů a výkřik Davidův.

Nyní už pan Březina mr. Capichona nezdržoval, naopak běžel za ním k zátoce. Když mr. Capichon přiběhl na břeh, spatřil ve člunu klečícího muže. Vrhl se dvěma skoky z břehu do člunu a padl vedle klečícího muže na tělo zmítajícího se a kopajícího černocha.

"Pouta!" vydechl David, který tlačil obrovu hlavu ke dnu člunu. V tom umění byl mr. Capichon mistrem, ale velmi se podivil, když poznal, že obě paže obrovy jsou několikrát ovinuty a připoutány k tělu silným řemenem.

"Pouta na nohy," velel David, nepouštěje krk černocha.

To nebylo snadné; mr. Capichon si však uměl poradit. Z řetězu, jímž byl člun připoután, udělal oko a chytil do něho kopající a zmítající se nohy černochovy. Než pan Březina přiběhl na břeh, ležel už černoch ve člunu bezvládně. Mr. Capichon sevřel jeho nohy řetězem a provlékl jím veslo tak, že jimi nemohl hnout.

David pustil obrův ikrk, utíral si pot s obličeje, a prudce oddychoval.

Mr. Capichon vyskočil na břeh a za chvilku se vracel s dlouhou tyčí. Pan Březina se chopil vesla a člun odrazil od břehu. Všecko se dělo velmi rychle. Překvapený Grandmichel ani nevolal o pomoc, ani nespílal. Byl chytrý a věděl, že by si křikem nepomohl. Věděl, že dnes prostě prohrál.

Parnu Březinovi a mr. Capichonovi nevěnoval mnoho pozornosti, zato však se snažil poznat třetího muže, který dosud po zápasu odpočíval. Grandmichel věděl, že 'tento třetí muž ho chytil lasem, jako chytají kovbojové koně, právě když vstoupil do člunu se dvěma těžkými vaky v rukou. To byl velmi chytrý tah v pravé chvíli. Útočník dostal Grandmichela velmi snadno i s jeho lupem bez nebezpečného zápasu, je to tedy zřejmě obratný policista anebo - bývalý přítel! A to nyní zajímalo mysl černochovu. Náhle se zachvěl. Vzpomněl si na Sanspouce, ale ihned tu domněnku zaplašil, neboť muž, který -svíral jeho hrdlo, měl přece oba palce! Člun zatím rychle, ale tiše plul přes zátoku. Ani mr. Capichon, ani pan Březina nemluvili. Dosáhli svého cíle, přemohli nepřítele, odevzdají ho prostě spravedlnosti - nač s ním dále mluvit? Byla již skoro půlnoc, když opět přistáli ke břehu. Mr. Capichon šeptal cosi Davidovi, jehož tvář byla od Grandmichela odvrácena, a jakmile se člun dotkl břehu, podal oba vaky Davidovi, který vystoupil a brzy zmizel ve tmě i s panem Březinou. Mr. Capichon zůstal ve člunu s Grandmichelem sám.

Když si mr. Capichon zapaloval cigaretu, spatřil Grandmichel, že na klíně opatrného mr. Capichona leží revolver.

"Co se mnou uděláte?" zeptal se Grandmichel chraptivým hlasem.

"Odevzdám vás policii, která vás doprovodí do vězení a k soudu," odpověděl mr. Capichoin.

"Nemůžete mi nic dokázat, žádný zločin," zabručel Grandmichel.

"Nebude potřebí něco dokazovat," odpověděl mr. Capichon klidně. "Domnívám se, že Sanspouce a jeho společníci budou sami vypravovat ze života Grandmichelova leccos zajímavého!"

Grandmichel na chvíli umlkl, ale když si mr. Capichon zapálil druhou cigaretu, vytrhl se ze zamyšlení a pravil: "Mohl byste mě pustit; kameny máte a nic vám na mně nezáleží."

"Kdybych vás propustil, vzal bych si na svědomí všechny loupeže a vraždy, kterých byste se znovu dopustil. Vám nevěřím, že byste se vrátil na cestu poctivosti. Ne, z toho nebude nic. Kdo měl odvahu loupit a vraždit, ať má také odvahu snášet trest."

"Jedno byste mi však mohl říci, pane," pokračoval po chvíli Grandmichel. "Kdo je a jak se jmenuje ten mladý muž, který mě chytil lasem?"

"To vám nepovím a nikdy se to nedozvíte. Chtěl byste se mstít?"

124

"Mor na vás!" zahučel Grandmichel rozhněvaný, že mr. Capichon uhodl jeho úmysl.

Mr. Capichon se usmál: "Děkuji za přání! Kdybyste nám byl na statku Praga neodepřel snídani a nechal na pokoji cizí věci, mohl jste být na svobodě a nemuseli jsme se znovu setkat."

Z přístaviště se ozýval hluk kroků a houpala se tam světla. Mr. Capichon vstal a naslouchal. Po chvilce se ozvaly hlasy, a když mr. Capichon zahodil hořící cigaretu, zamířila tlupa mužů k místu, kde se houpal člun.

Přišel sám velitel policie a potřásl panu Capichonovi rukou a horlivě mu něco vypravoval.

"Jsem spokojen," odpověděl mr. Capichon, "přenechám vám všechny tři: toho zde a ony dva v chatrči. Pošlete tam rychle své lidi a hlídači ať se zítra ráno přihlásí v hostinci."

Mr. Capichon nečekal, až strážníci vynesou spoutaného Grandmichela. Odešel do hostince, kde ho David s panem Březinou očekávali.

Když mr. Capichon vešel do osvětleného pokoje, podal poprvé ruku Davidovi a pravil:

"Mladý muži, dnes jste dokázal, že si zasluhujete důvěru. Děkuji vám, přejete-li si vstoupit do městské policie v mém oddělení, slibuji vám dobré místo."

"Děkuji," pravil David, "ale pan Březina..."

"Ano, milý příteli," vpadl pan Březina" "slíbil jsem Davidovi, že se o něho postarám. Popluje se mnou a s Kamilem do Evropy."

"Opravdu? To ovšem bude pro Davida lepší než policejní služba. A co poklad?"

"Je větší a cennější, než jsem předpokládal," odpověděl pan Březina. "Všecky naše výlohy nahradí i s úroky."

"Ráno si přidou hlídači lupičů pro odměnu," připomenul ještě mr. Capichon.

"David jim ji odevzdá. Kdo je najal, ať platí," pravil pan Březina s úsměvem.

Mr. Capichon, vida na stole láhev vody a víno v ledu, nalil si do číše a pravil:
"Naše výprava šťastně skončila. Znamenitě jsme se proběhli po ostrově, nuže připijme na zdraví a zdar všech účastníků!"
David a pan Březina si ochotně přiťukli.
125
"Ráno odešleme telegramy do Pragy a po snídani odjedeme, neztratil-li se nám náš šofér," řekl pan Březina.
"Ach pravda, náš šofér!" zasmál.se mr. Capichon. "Pověřil jsem ho úkolem, aby hledal Grandmichela. Bude překvapen, až se dozví, že jsme ho našli sami."
"A nyní na lůžka!" velel pan Březina. "Ráno musíme časrně vstávat!"
David přespal zbytek noci v hostinci a ráno byl první vzhůru. Klepal na dveře a hlásil, že už je dávno den.
25
NÁVRAT
Hned po snídani vydali se naši přátelé autem ke statku Praga. Po úspěšné a nebezpečné výpravě je návrat domů vždycky příjemný. Unavený lovec rád odpočívá a rád vzpomíná na všecky útrapy, nebezpečenství a překážky, které se ve vzpomínkách jeví mnohem mírnější, než byly ve skutečnosti. Všichni účastníci honby za pokladem byli spokojeni. Pan Březina i mr. Capichon si pochvalovali znamenitý výsledek, ale zvláště spokojen byl David, sedící vedle šoféra a vážně přemýšlející o své minulosti. Rád by ji byl smazal, rád by byl na ni zapomněl. Měl radost ze slibu pana Březiny, že ho vezme s sebou do Evropy, měl radost z důvěry, kterou si zaslouženě vydobyl, a měl radost z toho, že se jeho život znovu dostal na čestnou a poctivou dráhu.
Vděčný pan Březina také přemýšlel. Věrným přátelům a pomocníkům, především mr. Capichonovi a laskavé vládkyni Saně, musí se nějak odměnit. Mnohé laskavosti a služby nelze vůbec zaplatit, proto přemýšlel pan Březina o vhodných darech. Jen mr. Capichon nepřemýšlel. Dlouhé mlčení nemiloval. Jeho bystrá a těkavá mysl stále pracovala, jeho smysly mu přinášely stále nové náměty k hovoru. Zajímala ho krajina a zajímali ho lidé.
Pan Březina se patrně už rozhodl, čím komu co splatí, a když se rozhlédl kolem a spatřil domorodce, kteří nesli na ramenou
126
dlouhé a tlusté bambusové kmeny, podivil se a ptal se mr. Ca-pichona, proč a kam ty kmeny nesou.
Mr. Capichon se zasmál. "Bambusové tyče jsou zdejší konve a džbány na vodu. Nosí se pohodlně a mimoto v nich zůstává voda chladná. Protože je zde velmi málo sjízdných cest pro povozy, musí lidé všechna menší břemena přenášet. Tito,vodo-noši' roznášejí vodu na hodiny daleko."
I naši cestující v autu poznali už chatrnost cest po ostrově, a proto jeli pomalu, přesto však předjížděli mnoho chodců. Muži i ženy nosili stejný oděv, totiž lehkou látku podobnou prostěradlu, kterou sepjali na levém rameni a svázali ji bud na uzel, nebo ji spíchli trnem na pravém boku. Ženy se ovšem přikrášlily úpravou vlasů a květinami.
Mr. Capichon věděl všecko a dovedl o všem zajímavě vypravovat.
"Zdejší lidé říkají své vlasti,nosin dambo', což znamená ostrov divokých vepřů," vykládal panu Březinovi, "protože na ostrově nežijí jiná divoká a velká zvířata. Z domácích zvířat chovají hovězí dobytek a ovce. Největší úctě těší se však voli - tamhle na břehu je vidíte! Ty kupy kamení a kamenné jeh-lance, ozdobené volskými rohy, to jsou pohřebiště bohatých Hovů."
Zpáteční cesta do Pragy byla příjemná, protože neúnavný mr. Capichon stále pana Březinu upozorňoval na mnoho zajímavých zjevů. Jeho veselá nálada a jeho žerty a vtipy rozesrná-valy nejen pana Březinu, nýbrž i Davida, sedícího vedle šoféra. Bohužel musel se výborný společník s panem Březinou rozloučit, aby se opět vrátil do svého úřadu. Slíbil však, že si "zaskočí" ještě do Pragy před odjezdem pana Březiny s Kamilem a Davidem do Evropy.
"Přijeďte brzy, milý příteli," pravil pan Březina, když stiskl pravici mr. Capichona při loučení. "Těším se, že na farmě prožiju ještě několik milých dnů mezi přáteli, než odplujeme do Evropy. Doufám, že i Sána, vládkyně statečného kmene Betsileo, přijede na mé pozvání na statek, kde ji seznámím s panem Pochardem. Mohou si vzájemně pomáhat podle svých zkušeností. Bez vás však, drahý pane a příteli, nebyl bych ani šťastný, ani spokojený. Musíte přijet, jakmile oznámíte výsledky
127
f
naší honby generálnímu guvernérovi a panu Romainovi. Tedy ruku na to, že jistě přijedete!"
"S radostí, jakmile dostanu dovolenou," odpověděl mr. Capichon usmívaje se. "Po práci bude výlet příjemný - a potom, ty vaše křepelky!"
Po krátkém rozloučení ujížděl mr. Capichon k hlavnímu městu a pan Březina si musel vyhledat nové auto, v němž šťastně dojeli s Davidem do statku.
Jak si pan Březina přál, tak se i stalo. Sána přijela v průvodu dívek a své osobní stráže a přivezla milé dárky. Obě paní na statku ji radostně uvítaly a po krátké době zrodilo se nové přátelství mezi ženami různé barvy tváře, stejně však dobrými a ušlechtilými.
Když pak při hostině na rozloučenou pronesl mr. Capichon (který přijel z hlavního města opět jako pařížský elegán) přípitek a přání, aby pan Březina se svými průvodci dojeli šťastně do vlasti, odpověděl pan Březina vážně: "Drazí přátelé, slova na rozloučenou mě vždycky dojímají, věřím však, že se po několika letech opět shledáme. Vrátíme se s Kamilem, aby tu prožil veselé prázdniny. Ani vzdálenost tisíců kilometrů nepřeruší naše spojení. Nebudeme-li na čas moci spolu rozmlouvat, můžeme si dopisovat. Neloučíme se tedy navždy, pravíme si jen: Na šťastnou shledanou!"
Všichni účastníci radostně souhlasili.
Pan Březina zvolil při návratu nejkratší cestu. Kamilovi a Davidovi se líbilo na velkém parníku, který rychle plul podél

pobřeží Afriky, obeplul poloostrov Somálský a proplul úžinou Báb al-Mandab do Rudého moře. Na Madagaskaru je teplo, ale teprve v Rudém moři pocítili Kamil a David, co je to horko. Za průplavem Suezským a ve Středozemním moři bylo už příjemněji. Když parník proplul úžinou Mesinskou, zamířili přímo k Janovu.

Plavba po moři i jízda vlakem z Janova do Čech poskytovaly Kamilovi mnoho zábavy a poučení, protože nejen pan Březina, nýbrž i cestující si brzy oblíbili čilého chlapce a odpovídali ochotně na jeho otázky. Kolik tu bylo zajímavých věcí a lidí! A což teprve Praha! Pan Březina se musil zdržet v Praze ně-

kolik dní, aby se Kamil a David mohli vynadívat na její krásy dosyta...

Na farmě Praga očekávali přátelé toužebně zprávy od pana Březiny, ale nejnetrpělivější byla Kamilova maminka. Když po mnoha týdnech přiletělo konečně první psaníčko z Čech, seběhli se všichni obyvatelé farmy, kterým pan Pochard dopis hlasitě předčítal. A potom si ještě znovu dopis vypůjčili, aby si ho znovu a znovu četli v soukromí.

Pan Březina vylíčil v dopise cestu i příjezd domů, kde byli všichni radostně uvítáni. Také Kamil psal a pro maminku popsal celý arch. "Nechodím ještě do školy," psal, "protože.strýček' Březina pozval staršího studenta, pana Václava Bláhu, aby mne připravil ke vstupu do školy. Drahá maminko, jsem tu jako doma;,tetička' je velmi hodná, má mě ráda, a kdybys tu byla také ty, byl bych nejšťastnější člověk v Turnově"."

A potom poletovaly dopisy z Čech do farmy a z farmy do Čech jako vlaštovky a s mimi přeletovala i léta...

Po čtyřech letech zavítal pan Březina s Kamilem znovu na farmu Praga. Z chlapce Kamila vyrostl štíhlý, ale statný junák. Mr. Capichonovi se představil jako realista a prožil s ním radostné prázdniny. Udice a pušky nezahálely. Když se mr. Capichon zeptal na Davida, odpověděl Kamil vesele:

"David je chlapík! Vyučil se elektrotechnikem a výborně se mu daří. Chodívá k nám často."

"A čím budete vy, studente?"

"Strýček Březina vám to, mr. Capichone, poví."

A pan Březina všem vypravoval, že ponechává chlapci na vůli volbu příštího povolání. "Kamil touží po tvůrčí práci. Chce stavět paláce, průmyslové budovy, železnice a mosty, zkrátka, chce být inženýrem. Jsem rád, že chce stavět, že chce tvořit, že chce poctivě pracovat pro blaho lidí, protože to je nejkrásnější úkol, jaký si mladý člověk může dát."

* mr. - zkratka franc. monsieur. Obvykle se užívá zkratka M. My jsme se však - podle předcházejících vydání, a tedy ještě na přán! autora - přiklonili k dřívějšímu způsobu označování.

† Čti: niesjé (pan) marsel kapišon

‡ pandán - strom nebo keř se vzdušnými kořeny, které vyrůstají z kmene nebo z větví a dosahují k zemi

§ casuarina - strom, jehož dřevo je těžké a pevné a v jehož kůře je mnoho taninu (léku) a hnědého barviva (pro tíži a pevnost nazývá se jeho dřevo "železné")

** savany - travnaté stepi

†† Zajímavé je na Madagaskaru rozdělení dešťů. Ve východní hornaté části prší asi 180 dní v roce, v celé střední části (od severu až k jihu) je asi 90 dnů deštivých, v části západní pršívá za rok jenom asi v 60 dnech a v nejjižnějším cípu jen asi ve 30 dnech.

‡‡ Čti: "Anaván, mezami!" Česky:"Kupředu, moji přátelé!"

§§ baobab - mohutný strom, který dosahuje vysokého stáří. Plody podobné okurkám mají šťavnatou dužinu a jsou jedlé. V suchém období poskytuje obšírná koruna málo stínu, protože listí opadává.

*** Madagaskar a západní Afrika jsou pravlastí perliček.

††† Čti: sánpus - česky znamená: bez palce

‡‡‡ Čti: bjenvený - česky znamená: vítaný

§§§ Nohas africký, zvíře hlavou a tělem podobné zajíci: má krátké přední nohy, pět prstů a na nich drápky, zadní nohy dlouhé a skákavé, ocas dlouhý a chvostnatý. Maso má velmi chutné. Žije v horách a bývá jich hodně pohromadě.

**** Brcoun podobá se potkanu, má však štíhlé, dlouhé nohy a dlouhý rypáček.

†††† Čti: lují pošára

‡‡‡‡ Makiové - rod poloopic, jichž žije na Madagaskaru a přilehlých ostrovech asi 41 druhů.

§§§§ Slovo "bantou" přidává se ke jménům velkých zvířat: tak velký krokodýl se jmenuje bantou mamba, zebu, rohatý dobytek = bantou omhy aj.

***** Malgašové - tak se souhrnně říká madagaskarským domorodcům.